# భయం

## (అలగ్జాండర్ అఫినాజెనివ్)

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము

నాటకము

సంఖ్య....................

అనువాదం
రామమోహన్

[illegible] అ. [illegible]]

విశ్వసాహిత్యమాల —౨౯

# భ య ం

(అలగ్జాండర్ అఫినాజెనీవ్)

అ ను వా దం

—రా మ మో హ న్.

రాజమహేంద్రవరమున
శ్రీ కొండపల్లి ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడియె—1943.

# పరిచయం

## గ్రంథకర్త:

అఫినోజినీవ్ 1904 లో పుట్టేడు. ఆతని తల్లి ఒకపల్లెటూరి బడిపంతులమ్మ. తండ్రి వ్రాయసకాడు. అఫినోజినీవ్ తన స్వతంత్రరచన పదిహేనోయేటనుంచే ఆరంభించేడు. ఇరవైఏళ్ళు వచ్చేటంతకి పాటలూ-పద్యాలూ మూడుసంపుటాలుగా వెలువడ్డాయి ఆతని రచనలు. మొదటినుంచీ విప్లవంలో ఉత్సాహం చూపెట్టేడు. విప్లవంనాటికి ఆతనివయస్సు 13. ఏళ్ళేకాదూ? కాని 1920 నాటి కప్పుడే ఆతడు కొంతపేరు సంపాదించేడు. '20 లో అంటే తన పదహారోయేట ఒక్కమారుగా పదహారు వుద్యోగాలలో నియమించబడి నిర్వహించేడు.

1923 లో మాస్కోలో జర్నలిజమ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో చదువుతూన్నప్పుడే తన మొదటినాటకం వ్రాసేడు. తరువాత గడిచిన నాలుగైదేళ్ళలోనూ మరో పదినాటకాలు వ్రాసేడు. 1929 లో వ్రాసిన 'మూడక్' తో ఆతనిపేరు ప్రఖ్యాతికి వచ్చింది. ఈ "భయం" తో ఆతడు సోవియట్ రచయితలలో అగ్రగణ్యుడయ్యేడు.

## గ్రంథం:

దీనిని ఆతడు 1931 లో వ్రాసేడు. విజ్ఞానశాస్త్రాలు రాజకీయాలతో సంబంధించని ప్రత్యేకవిషయాలుకావు. వర్గకలహంలో అవికూడా ముఖ్యమైన ఆయుధాలే, అనే సిద్ధాంతంమీద ఈనాటకం వ్రాసేడు. సోవియటు యూనియనులో శ్రామిక ప్రభుత్వానికీ - మేధావివర్గానికీన్నీ ఆంతరికసంబంధాల్ని చాల అద్భుతంగా చిత్రించేడు గ్రంథకర్త.

ఈనాటకం సోవియటు యూనియనులోకల్లా విశేష ప్రచారంగల నాటకాలలో ఒకటి. మొదటి రెండేళ్ళలోనూ అది 400 మార్లు ప్రదర్శించ బడిందట. నేటికీ చాలాపట్టణాలలో ఇంకా ఉత్సాహంతో ప్రదర్శించ బడుతూంది.

**భయం:**

ఇంక, నా ఇతర అనువాదాలకి వలెనే ఇదీ ఒక్క భాష మినహాగ మిగిలింది అంతా గ్రంథకర్తదే. తెలుగులో దొరకని, ఉచ్చరించడంలో బాధ కలిగించేవాని నన్నిటినీ, ఇంగ్లీషుపదాలలోనే వాడేను.

**1 ఫిబ్రవరి 1941** అనువాదకుడు.

# పాత్రలు

ఇవాన్, ఇలిచ్, బోరోడిన్: ప్రొఫెసరు. ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కి సైంటిఫిక్ డైరెక్టరు; వయసు 60.

వాల్యా, వాలంటీనా: ఆయన కూతురు; శిల్పి; వయసు 23.

నికోలాయ్ కాశ్యానోవిచ్ బోబ్రోవ్: ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లోని పరిశోధన శాఖకి డైరెక్టరు. వాల్యామగడు; వయసు 38.

విసారియన్ జఖారోవిచ్ జఖారోవు: పురాతన ప్రాగ్దేశమతచరిత్రాచార్యుడు; వయసు 60.

హెర్మన్ విటల్డోవిచ్ కాస్టాల్‌స్కీ: బోరోడిన్ ప్రియశిష్యుడు. ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లోని గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటు. వయసు 28.

సెమియాన్ సెమియానోవిచ్, వర్గాసోవు: ఇన్‌స్టిట్యూట్ కార్యదర్శి.

అమాలియా కార్లోనా, అమాలిగా: ఒక ముసలమ్మ.

యెలేనామిఖలోనా మాకరోవా, ఎలేనా: కమ్యూనిష్టు. ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో రీసెర్చి అసిస్టెంటు. వయసు 30.

నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్, షికోవాయ్: కమ్యూనిష్టు. ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటు. ఆమె మగడు. వయసు 33.

నటాషా: షికోవాయ్ మొదటిభార్యవలన కలిగిన కూతురు. వయసు 10.

క్లాడ్యావాసిలీవాస్టాసోవా, క్లారా: కమ్యూనిస్టు. ఫ్యాక్టరీలో పనిచేస్తూంది. కమ్యూనిస్టుపార్టీ యొక్క కంట్రోల్ కమిషన్‌లో సభ్యురాలు. వయసు 60.

హుస్సేన్, కిం బయిూవు: కాజర్. కమ్యూనిస్టు. గ్రాడ్యుయేటు. హైవీ జక్యట్.

బోరిస్ నెమోవిచ్ నెవిస్కీ: కమ్యూనిస్టు. ఇన్‌స్టిట్యూట్ యొక్క మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

ప్రెసీడియమ్‌లోని అవసరసభ్యులు.

పరిశోధకురాలు.

# కొన్ని శబ్దాలు :

వైవీజన్‌యట్: పరిశోధనారంగంలో గాని, ప్రభుత్వపరిపాలనారంగంలో గాని, ఉన్నతవిద్య పొందడానికై కమ్యూనిస్టు పార్టీ శాఖలచేతా, కర్మాగారాలచేతా పంపబడిన శ్రామికులు - రైతులు.

సమయం: ఈనాటిదే.

ప్రదేశం: మాస్కో: సోవియట్ - యూనియన్....

# మొదటి అంకం.

ఒకటో రంగం

[ప్రొఫెసర్ బోరోడిన్ యింట్లోని ఓ చేరీ సావడి. విక్టోరియన్ యుగపు అలంకారాలు. ప్రొఫెసరు యొక్క [illegible]గదిలో పెట్టగా మిగిలిన పుస్తకాల బీరువాలు దీనిలో అమర్చబడినాయి. ఎడమ చేతివేపున తిన్నె. తిన్నెమీద ప్రొఫెసరుకూతురు వాలంటీనచెక్కిన శిల్పం పెద్ద ఎత్తయిన బొమ్మ ఒకటుంది. ప్రస్తుతం అది కనబడకుండా [illegible] గుడ్డ ఒకటి క్రిందికంటా వ్రేలాడేలా కప్పబడివుంది. తెరతీసేటంతకుముందు నుంచీ పియానోతో శ్రుతిగలిపి పాడుతూన్న కాస్టాల్‌స్కీ గొంతుక వినబడుతూంటుంది. మృదువుగా మధురంగా ఎత్తుగడచేసేడు. రెండోపదం వద్దకి వచ్చేటంతకి గొంతు సాపుదేరుతుంది. తెరలేచునరికి వాలంటీనా తిన్నెవద్ద నిలబడివుంటుంది. ప్రొఫెసర్ బోబ్రోవూ - బోరోడినా, కాస్టాల్‌స్కీ సంగీతంవింటూ ఒకేబెంచిమీద ఒకరిప్రక్క నొకరు కూర్చుండివుంటారు. బోరోడిన్ విప్లవానికి పూర్వంనాటి పేరుపడ్డ సైంటిస్టు. ముసలివాడైనా, బలంగా, అందంగావుంటాడు. ఉద్రేకి. కోపిష్ఠి. పాత బట్టలు కట్టినా, పరిశుభ్రంగావున్నాయి. గడ్డం దువ్వి సంరక్షణలో వుంచేడు. కూతురుకూడా అందమైనదే. అలంకరణవాంఛ బాగా కనిపిస్తుంది. ఆమె మగడు ప్రొఫెసరు బోబ్రోవు యువకుడు. మంచి చదువున్నవాడు. భార్యయందు విశేషం ప్రేమగలవాడు. కాస్టాల్‌స్కీ [illegible]. ప్రొఫెసర్ బోరోడిన్‌కి ప్రియశిష్యుడు. వస్తువిషయాలలో బాగాశ్రద్ధ తీసుకుంటాడు. నూతన సోవియట్ పద్ధతులకి విపరీతంగా [illegible] ఎక్కువశృంగారంగావుంటాడు. పూర్వకాలపుపద్ధతులలో పెరిగినమనిషి.]

కాస్టాల్‌స్కీ—(పాడుతాడు) నాయాశ, నాకలల, నావిశ్వాసాల, పాదముద్రలనునిచి, [illegible] నేస్తు, మృదుమధుర[illegible] [illegible]

పడుచుదనపు నిగారింపుపాలిపోయింది. ఈఆశ, ఉత్కంఠ హృదయమూ, ఏల? గడచిపోయిన యేళ్ళు, తిరిగితేగలవా? ఆనాటి ప్రథమసమాగమానందంబు, ఆగగుర్పాట్లు ఆముద్దుమురిపాలు కన్నీరు......

బొరోడిన్—ఏంబాగాలేదూ? ప్రేమనిగురించి ఎంతకవిత్వం వ్రాసేరు మానవులు! కాని, ఏంచెయ్యగలం. అది మానవాతీతమైన భావానుభూతి. మానవుడు వచ్చినదిమొదలు మానవజాతిఅస్తమించేవరకూ, ఎప్పుడూ వారిజీవిత విధానాన్ని నడిపించేది. — ప్రేమ, ఆకలి, కోపం, భయం, అంతే. ఔనుగాని సుఖంగా వెళ్ళివచ్చేవా? ఏలావుంది?...నికోలాయ్.

బోబ్రోవు—ఆ, బాగానేవుంది...పాట చాలాబాగుంది.

బొరోడిన్—నిజం. కాని, కారణం ఏమిటి?... కారణరహితమైన సహజభావంలోంచి వచ్చింది. గనక నే అంతబాగుంది. మానవుని ప్రవర్తన అంతా నాలుగు మూలశక్తులమీద ఆధారపడివుంది. - ప్రేమ - భయం - కోపం - ఆకలి. మిగిలినవన్నీ వీనిలోంచి పుట్టినవే. అంతే ప్రతికళాభిజ్ఞుడూ ఈవిషయాలు మనస్సులో వుంచుకోవాలి. చూడు వాలంటీనాని. నాభావాల్ని చెక్కడంలో ప్రదర్శించి అద్భుతమైన బొమ్మని తయారు చేసింది. పోటీలో ఆవిడిదే మొదటిబహుమతీ. చూసుకో, పరీక్షక సమితి వచ్చేవేళ అయింది. ముద్దుగానికాదూ నువ్వు. (సగర్వంగా) నావాళ్యా వాళ్ళందరికన్నా తెలివైనది.

కొస్తాల్‌స్కీ—మొదటిబహుమతి నీదేనని నాకు బాగావిశ్వాసం.

వాలంటీనా—మావారు ఒప్పుకోరు. ఆయనగారికి ఇది బాగులేదు.

బోబ్రోవు—వాళ్యాబొమ్మ అంత మొదటి బహుమతిపొందతగి వుందా? నాకు అనుమానంగావుంది.

వాలంటీనా—మీరే పరీక్షకులైతే?...

బోబ్రోవు—మొదటిబహుమతి నాభార్యకే రావడం సహజం.

కొస్టాల్‌స్కీ—నికోలాయ్ కాళ్యానోవిచ్‌కి వస్తు - మనుష్య పరిజ్ఞానం నశించింది. దేశం తిరిగిన ఫలితం అనుకుంటాను.

వాలంటీనా—ఆయనగారు ఇల్లాంటి స్వల్పవిషయాలు మనసుకి పట్టించుకోరు. (బోబోరిఖ వేపు తిరిగి) కాని, నిజంచెప్పాలంటే మీకు వ్యక్తిత్వంలేదు. ఎవరిమాటలో పట్టుకు ప్రాకులాడవలసినవారే. అస్తమానం ఎలకలతోవుంటే మీకు బుర్ర నశించింది.

బరోడిన్—వాల్యా!

బోబోరిఖ—నిజమేకావచ్చు.

బొరోడిన్—ఏమిటది? (వాలంటీనాతో) నెల్లాళ్ళకి ఇప్పుడే కలుసుకున్నారు కదా, ఇప్పుడేకోపాలా?...అతన్ని మాసి జ్ఞానం తెచ్చుకోకూడదు? (కాస్టాల్‌స్కీని చూపుతాడు.) ఆతని భవిష్యత్తుని నిర్ణయించడానికి అక్కడ మీటింగు జరుగుతూంది ఈయనగారు ఇక్కడ ఆనందంగా ప్రేమగీతాలు పాడుకుంటూ వినోదిస్తూన్నాను. ఔనులే. కాస్టాల్‌స్కీ వంశంలో వాడుమరి వాళ్ళ కుటుంబం అందరూ అదే మోస్తరు. మహోగిట్టైనవాళ్ళు ..ప్రొఫెసర్లూ, అకాడెమీ మెంబర్లూ, సెనేటర్లూనుఅందరూ కూడా.

కాస్టాల్‌స్కీ—అదీసంగతి. అకాడమీలో మెంబరూ సెనేటు సభ్యుడూ ఆయినవానికొడుక్కి మీ అసిస్టెంటు గావుండే అదృష్టంలేదు. ఓకమ్మరపు పనివాడికూతురు ఎలెనామాకరోవా మీకు అసిస్టెంటు అవుతుంది. ఆవిడనే విదేశాలకి పంపిస్తారు.

వాలంటీనా—హెర్మన్ విటల్లోవిచ్ కి మంచి గుండెనిబ్బరంవుంది.

కాస్టాల్‌స్కీ—ప్రారంభసమావేశంలో జరిగిన తీర్మానం నన్ను తోసేసింది.

బొరోడిన్—కాని, దానిని పైఅధికారులముందు పెట్టేం. నా అసిస్టెంట్లని, నేనే ఏరుకోవాలి. అది నాహక్కు. అధికారమండలి సమావేశంజరుగుతూంది. మనతరఫున మాట్లాడడానికి సెమియాన్ సెమియానోవిచ్ వెళ్ళేడు. మనం విచారించరు హెర్మన్. నీలో అసాధారణమైన ప్రజ్ఞవుంది. తూతరవాత రాపలసినవాడివి నువ్వే. పైగా సెమియాన్ సెమియానోవిచ్ ఎఫ్రెమ్ ఎఫ్రిమోవిచ్ కి ఫోన్ చేసేను. వాళ్ళిద్దరూ ఈపాటి

యీమె అలగ్జాండర్ గ్రిగరోవిచ్‌తో సంప్రదించేరు. వాళ్లుకూడా సాయం చెయ్యడానికి వాగ్దానం చేసేరు.

కాస్తాల్‌స్కీ — స్పష్టంగా వాగ్దానం చేసేరా?

బొరోడిన్ — ష్...ష్!...రహస్యం...కుట్ర...

కాస్తాల్‌స్కీ — అయితే నాకు ఆశలు వున్నాయన్నమాట.

వాసిలీసా — ఏమైనా అదృష్టవంతుడివి, హెర్మన్! నువ్వు ముట్టుకున్నదల్లా బంగారం. (తలుపు చప్పుడు) కళాసమితి అనుకుంటా.

కాస్తాల్‌స్కీ — సెమ్యాన్ సిమియానోవిచ్, నేచెప్పేను చూడు.

(ఇద్దరూ ఆతురతతో ఎదురుచూస్తూంటారు. ప్రొఫెసరు ఖజారోవ్ వస్తాడు. పరిస్థితి లేవీ బాగులేనట్లు ముఖమే చెబుతూంది. ముసిలివాడు, పూర్వకాలం మనిషి. నూతనసోవియట్ సమాజంలో వుండదగినవాడు కాదు. అంతా అనిశ్చితభావాలూ, ఆధ్యాత్మికచింతనా గలవాడు.)

బొరోడిన్ — విసారియన్ ఖజారోవిచ్, ఎప్పుడూ రానివాడివి ఈలావచ్చేవు? చాలాఆనందకరంగావుంది. రా కూర్చో. రా. నీకో శుభవార్త చెప్పబోతున్నా. హెర్మన్ నాఅసిస్టెంటు కాబోతూన్నాడు. రీసెర్చికి బర్లిన్ వెళ్ళబోతాడు. ఇంక వాలంటీనా చెక్కుడం, రెడ్ స్క్వేర్‌లో క్రెమ్లిన్‌కి ఎట్టఎదట స్థాపించబోతూన్నారు. అన్నీ సుముఖంగా వున్నాయి. ఊ. నావద్ద ఒక గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటువుంది. ఎలెనా మాకరోవా అంటూ ఆమెగారు ఒకమ్యూనిష్టు మానవస్వభావపరిశీలనకి ఒక లేబరేటరీ తెరవాలంటుంది .." ఇంతకాలమూ కుందేళ్ళస్వభావాన్ని పరిశోధించేవు. చాలు, ఇంక ఈపాటికి నీదృష్టి మానవసమాజంమీదికి మరల్చవలసిన దినం వచ్చింది..." అని కూర్చుంది. ఏమనేదీ? మనకుర్రవాళ్ళకి వట్టిహడావిడితప్ప మారుఆలోచనలేదు...ఏమంటావు?

బొబ్రోవు — మానవస్వభావవివేచనం రాజకీయవేత్తల వ్యవహారం. మీరూ నేనూ జీవశాస్త్రజ్ఞులం.

కాస్తాల్‌స్కీ — ఈజీవశాస్త్రమే రాజకీయాలకి స్వస్తి చెప్తుంది. మానవుని భవిష్యత్తు కార్యకారిణీసమితులలోనూ, కమ్యూనిష్టుపార్టీ సంస్థ

లోనూ కాదు నిర్ణయించబడవలసినది. జీవచైతన్యశక్తిని పరిశోధించే ఇన్స్టిట్యూట్‌లలో నిర్ణయించబడాలి.

బోబ్రోవు—మాకరోవా అభిప్రాయం అది కాదు.

కాస్టాల్‌స్కీ—కావచ్చు. ఇది నా అభిప్రాయం.

బోబ్రోవు—ఈ పల్లాల్ల ప్రయాణంలోనూ చాలా సంగతులు చూడగలిగేను. నాకు రాజకీయాలంటే ఏమిటో తెలిసింది. కుందేళ్ళని పరిశోధించడంలో కన్న మానవుని పరిశోధించడం ఎక్కువ గడిబిడియైన వ్యవహారం అని ఇప్పటికి నా నమ్మకం.

బొరోడిన్—ప్రజల్ని అదుపులో వుంచుకోడం అనేది అంత చులకనైన పని కాదు.

వాలంటీనా—కుందేళ్ళ మాదిరిగానే ప్రజల్ని కూడా పరిశోధించడం ఆదో చిత్రంగా వుంటుంది. చెవి వెనక గీకితే నీమొగుడు మంచిగా మాటవింటాడు! (తలుపు చప్పుడు. వర్గాసోవ్ వస్తాడు.) సెమియాన్ సెమియానోవిచ్! (కాస్టాల్‌స్కీ వర్గాసోవ్ దగ్గిరికి పరుగెత్తుతాడు.)

కాస్టాల్‌స్కీ—కాయా... పండా? (ఆగుతాడు.)

వాలంటీనా—అభినందించవచ్చా?

వర్గాసోవు—పరాజయం!

బొరోడిన్—పరాచికం చేస్తున్నావు! సెమియానూ! హాస్యం!

వర్గాసోవు—పరాచికం కాదు. ఇవాన్! మనం ఓడిపోయేం.

బొరోడిన్—అయితే, ఎఫ్రిమ్ ఎఫ్రిమోవిచ్, అలగ్జాండర్ గ్రిగరోవిచ్‌లు ఏమంటూన్నారు?

వర్గాసోవు—వాళ్ళకి ఆశలు లేవు. (నిశ్శబ్దం)

బోబ్రోవు—అయితే మాక్రోవా రీసెర్చి అసిస్టెంటుగా నియమించబడిందా?

వర్గాసోవు...ఔను. ఎలెనా మిఖలోనా మాకరోవా.

వాలంటీనా—అయితే బెర్లిన్ వెళ్ళేది ఎవరు?

వర్గాసోవు—ఇంకెవరు?...ఆవిడే...వసంత ఋతువులో అవుతుంది ప్రయాణం...ఏమీ అనుకోకేం. (కూర్చుంటాడు.)

బోరోడిన్—(అరుస్తాడు.) నేనొప్పుకోను! సొరంద్రలున్నా! ఎందుకూకొరగాని చవటలు!

(పగ్గాసోవ్ అదిరిపడి నిలబడతాడు.)

వాలంటీనా—బాబాయ్!

బోరోడిన్—రాజీనామా యిచ్చేస్తా. సోమరిపోతులు! (ఆవేశంతో గదిలో అటూయిటూ హడావిడిగా పచారుచేస్తాడు.) ఏదీ కాగితం ఒకటి ఇల్లాఇవ్వండి. వ్రాసిపారేస్తాను. లండన్ పోతాను. వాళ్ళు ఎంతకాలం నుంచో ప్రాధేయపడుతూన్నారు రమ్మని. నేనీ మాకరోవాతో కలిసి పనిచెయ్యను. పట్టిమట్టిబుర్ర. పట్టికర్రతల. (బల్లమీద కొడుతూ) మట్టిముద్ద! దూదిపింజ! కర్రపట్టు! అంతే మరేమీ లేదు.

వాలంటీనా—ఊరుకో బాబాయ్! ఊరుకో! నీగుండె.

బోరోడిన్—పోనీలే. గుండె దుదువస్తే వచ్చింది. ఈదేశంలో సైంటిస్టుల అవసలు ఏలావున్నాయో ప్రపంచానికి తెలియపరుస్తా. వైపీజన్ట్సే! వీళ్ళా మందుకొచ్చేది? కూఁ! వాళ్ళ స్కూలులోంచిబాధ్యతగల శాస్త్రజ్ఞపదవులకి విద్యార్థుల్ని పంపటమా? ఏమిఆలోచన? వాక్యంలో 'కామా'లు ఎక్కడ పెట్టాలోకూడా తెలియదుకదా ఆవిడకి. మరోభాష ఏదీరాదుగదా? మహాగొప్ప అసిస్టెంటు! చెప్పాలంటే సిగ్గు.

జఖారోవ్—(మనసులోనే అనుకున్నట్లు) ఎందుకూపొందని జీవితం.

బోరోడిన్—ఏమిటి?

జఖారోవ్—మనది ఎందుకూపొందని జీవితం అంటూన్నా. ఓర్పు వహించాలి. శ్రీకృష్ణుడేమన్నాడు; "కష్టసుఖాలు వస్తూంటాయి: అంతమాత్రంచేత అధైర్యపడకు. వీటన్నిటికి అతీతుడవై ప్రవర్తించడానికి ప్రయత్నించు?"

బోరోడిన్—ప్రయత్నించు. ప్రయత్నించు.

(వెనకకీ ముందుకీ పచారుచేస్తాడు.)

వాలంటీనా—పాపం, హెర్మన్! చాలా విచారపడుతూన్నాడు...

కాస్టాల్‌స్కీ—ఏమీ లేదు. (హేళనగా) నేను చాలా అదృష్టవంతుణ్ణి. నేముట్టుకున్నదల్లా బంగారం. అంతా ఆనందమే. ఊఁ. ఎంత అదృష్టం? గురూజీ! కుందేళ్ళతో చిరకాలం బాధపడ్డారు. ఇంక 'వైపీజన్‌ట్సీ'ల నడవడికలు పరిశోధించవలసిన సమయం వచ్చింది. అదికూడా సహజచైతన్యశక్తి వలన ఏర్పడినదే. గురూజీ! వాళ్ళకి మనంటే భయంగా వుంది. వాళ్ళు మనల్ని నమ్మడంలేదు. ఎలకలమాదిరిగా మనశాస్త్రీయపరిశోధనలలోకి తేలూ - లకులూగా ప్రవేశిస్తున్నారు. విజ్ఞానం చేతచిక్కాక మనపనిపట్టేస్తారు.

బోబ్రోవ్—నాకు చాలా సంతోషంగావుంది. (అందరూ అతనివేపే తిరిగిచూస్తారు.) నువ్వు బెర్లిన్ వెళ్ళకపోవడం నాకు చాలా సరదాగావుంది.

బొరోడిన్—ఎలకలన్నావే అది పొరపాటు. అబ్బాయి! నువ్వు పొరపడ్డావు. అల్లాగ అనుకోడానికి వీలులేదు. ఈ వైపీజన్‌ట్సీలకి నాయందు భక్తివుంది. విశ్వాసంవుంది. నన్నొక నిధిలాచూసుకుంటున్నారని కూడా చెప్పవచ్చు. నన్నుగొప్పగా చూసుకుంటూన్నారని—ఎలకలా? తప్పు. పొరపాటు. దానికి నేను అంగీకరించను

కాస్టాల్‌స్కీ—మా పెద్దలు చేసిన అపరాధాలు ఏమిటోకూడా మేము మరిచిపోయినా, వాటిమూలంగా మాకు బాధపడ్డంలేదు. బార్బరోసాకి ఎర్రటి గడ్డంవుందనీ, ఫ్రాన్సుని హెన్రీలు కొంత కాలం, లూయీలు కొంతకాలం పాలించేరనీ తెలుసు. అంతే. అంతకుమించి గతం ఏమీ జ్ఞాపకంలేదు. అవసరంలేదుకూడాను. మా యంత్రం చేసేది ఇదంతా. విన్నావా? మాతండ్రి!

బొరోడిన్—తప్పు తప్పు. నువ్వు కళ్ళైనా తెరవని రోజులనాటికప్పుడే మీతండ్రి అకాడమీలో సభ్యుడయ్యేడు...తప్పు...

వాలెంటీనా—హెర్మన్! ఇంకా బాగా చదువు. ఇదివరకటికంటె రెండు - మూడురెట్లు బాగా చదువు. బాగా సైకిల్. ఇనుముల్ని మింగు.

ఒకశాస్త్రీయగ్రంథం వ్రాయి. పేరుతెచ్చుకో. ఎప్పటికైనా నువ్వు పేరు తెచ్చుకోగలవు.

బొరోడిన్—ఔను. నువ్వు. ఇంకా బాగా చదవాలి. నేనుకూడా సాయంచేస్తాను. ఏదోఒక ప్రత్యేకవిషయం తీసుకుని కృషిచెయ్యి.

కాస్తాల్‌స్కీ—అల్లాగే రాత్రి తెల్లవార్లూ చదువుతాను. క్షవరం మానేస్తా. సంగీతం కట్టిపెట్టేస్తా. పేరుపడాలి గొప్పసైంటిస్టని. అప్పుడు ముట్టుకోవాలి, సాంఘికపరిస్థితులు కారణంగా నాలాగే అణిచివేయబడుతూన్నవాళ్ళందరిబదులూ ప్రతీకారం తీర్చుకుంటాను.

బోబ్రోవు—ఏంచేసినా చేయిగాని, క్షవరంమాత్రం మానకు, నీపుణ్యమాయిరి!

వాలంటీనా—మావారు చెప్పేవమాట 'నమ్మేవుగనక హెర్మన్, నన్నుగురించి ఎంత తెలుసో నిన్నుగురించి అంతే ఎరుగును. ప్రపంచం అంటే ఏమిటో, మనుష్యజీవితం అంటే ఏమిటోకూడా తెలియనిమనిషి. ఆచెవులపిల్లులూ – ఆకుకూరలూ అదే ఆయన ప్రపంచం. హెర్మన్! ఎన్నిఆటంకాలు వచ్చినాసరే, ఒకమహాపురుషుడివికా. (వెళుతుంది.)

కాస్టాల్‌స్కీ—నికోలాయ్ కాశ్యానోవిచ్, కోటోమిన్ ప్రియశిష్యుడివిగదా, తనశిష్యుడు ఇబ్బందిలోవున్నప్పుడు ఈలాగే వదిలిపెట్టేసేడా?

బొరోడిన్—నిజం. కోటోమిన్ తనశిష్యులమీద ఈగవాలనిచ్చేవాడుకాదు. ఔను. కోటోమిన్‌కి ఈవిషయం తెలియపరుస్తా. ఆతనిదగ్గర ఫిర్యాదుచేస్తాను. ఫిర్యాదుచేసితీరుతా ..ఏమిటి?

వర్గాసోవు—ప్రొఫెసర్ కోటోమిన్‌ని నిన్నరాత్రి అరెస్టుచేసేరు.

బోబ్రోవు—కోటోమినా? అరస్టా?

బొరోడిన్—అంతకంతకి మరీఅధ్వాన్నంగావుందే. అల్లాంటివాణ్ణి ఎవ్వరికీ అపకారంచేసే రకంకాదే. ఏమిటిది? ..వీళ్ళకేం పోయేకాలం కలిగింది? ఆగండి!

బోబ్రోవు—ఏమైనా అడిగితే ప్రజలు వర్గపోరాటం సాగిస్తున్నా రంటారు రాజకీయవేత్తలు.

జఖారోవు—నన్నుకూడా...ఇవాన్!... నన్నుకూడా యూనివర్సిటీలోంచి తరిమేసేరు.

బోరోడిన్—వేళాకోళం. అబ్బే! ఏమిటి?

జఖారోవ్—ప్రాచ్యమతాలమీద నావుపన్యాసం పూర్తిఅయినాక చప్పిదవడలూ వాడూ ఒకకుర్రాడులేచి, కళ్ళజోడులోంచి చూస్తూ నీకు మార్క్సియన్ పునాది లేదు—అన్నాడు.

బోరోడిన్—అయితే నువ్వేమిటి అన్నావు?

ఖజారోవ్—కోపం మనస్సులోనే అణచుకున్నా. అహింసఅంటూ ప్రాకులాడే మానవుల్ని చూసినప్పుడు నవ్వాలనుకుంటూవుండేవాడు అంటారే ఆ "డీమారో" మృగయాదేవత జ్ఞాపకంవచ్చేడు... నేను మాట్లాడకుండా ఈవలికి వచ్చేసి, నీసలహా తీసుకుందామని తిన్నగా వచ్చేసేను.

(కింబయీవ్ అనే కూలీవస్తాడు. పడుచువాడు. మనిషి అమాయికంగా వున్నా ఆత్మవిశ్వాసంగలవాడు. మంగోలియన్ లక్షణాలు పూర్తిగావుంటాయి. మాటలోకూడా ఆయాసవుంది.)

కింబయీవ్—ఆహా ఎంతమంచిపుస్తకాలు! ప్రొఫెసర్ బోబ్రోవ్! (ఆశ్చర్యంతో తెల్లబోతూన్న బోరోడిన్ చేయిపట్టుకుపూపి) నా పేరు, నా పేరు హుస్సేన్ కింబయీవ్. గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటుని 'వైకోజన్ యట్'ని. ఆరోగ్యమా? కామ్రేడ్! నా కాగితాలు ఇవిగో.

బోరోడిన్—బోబ్రోవుని నేనుకాదు. నీకు మతిపోయింది.

బోబ్రోవు—బోబ్రోవుని నేను.

కింబయీవు—క్షమించండి! (కాగితాలు చూపుతాడు.) కిలో-ఓడా నుంచి ఇప్పుడే ట్రయిన్లోవచ్చేను. వర్కర్స్ విద్యాలయంలో చదివేను. ఇప్పుడింక ఈఇన్స్టిట్యూట్లోవుంటాను. గట్టిగా చదివేస్తా...(అమాయికంగా) ఓరిబాబోయ్! ఎన్నిపుస్తకాలు? ఇవన్నీ చదవవలసినవే కాదు: ఇరవై

యేళ్ళు వచ్చేవరకూ ఖా, ఏమీ చదవలేదు. ఆలోటు ఇప్పుడు కూడదీసుకోవాలి. కాజర్‌స్థాన్‌లో ప్రజలు పాపం చాలా అనాగరికంగావున్నారు. నేను ఆలోటు పూర్తి చేసుకోవాలి. ఇక్కడికి చదవడానికే వచ్చేను. ఒక్క క్షణంకూడా వ్యర్థంగా పోనియ్యకుండా వచ్చిపడ్డా మాకెక్కడే పుస్తకాలూ లేవు చెప్పేవాళ్ళూ లేరు.

బోరోడిన్—పరాయివాళ్ళ కొంపలో అర్థరాత్రి దూరడానికి బదులు రేపు ప్రొద్దుట ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కే రాకపోయినావూ?

కింబయీవ్—అప్పుడే అర్ధరాత్రా? ఇప్పుడేకాదూ ఎనిమిదిఅయింది. ఒక్కసాయంకాలంమాత్రం ఎందుకు వ్యర్థంగాపోనియ్యాలి. బోబ్రోవు ఏదో ఓపుస్తకం ఇస్తే ఈవేళ రాత్రికి చదువుకుంటాను. చూసేవూ కామ్రేడ్, నీపుస్తకాలనిండా దుమ్మే. ఎప్పుడూవీటిని చదవవా? నీపుస్తకాలన్నీ వ్యర్థంగావుండిపోతున్నాయి. పుస్తకాలు వట్టినే పడివుండటానికా వుంట?

బోబ్రోవు—కింబయీవ్! రా. వెడదాం.

(బోబ్రోవు, కింబయీవూ వెడతారు.)

జఖారోవ్—ఇల్లాగేవున్నాడు. చప్పిచవడలూ వాడూ, నన్ను తరిమిన ఆకుర్రాడు.

బోరోడిన్—కిర్ఘిషియానుంచి అడివిమనుష్యులు ఇళ్ళల్లో చొరబడి, పెద్దగోలచేసి, ఎవడినో వొకణ్ణి పట్టుకోవడమా? వీళ్ల సంగతి చెప్తా. సెమియాన్! జఖారోవ్‌తో మాట్లాడి, ఆతడిని ఈఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో లైబ్రరియన్‌గా వెయ్యి. ఆమార్క్సిస్టు పునాదులేమిటో నేచెప్తా. విసారియన్! ఈస్థానం తీసుకుంటావా?

ఖజారోవ్—ఇంతకన్నవుందీ?

వర్గాసోవ్—నేచేసిపెడతానుకాదూ? నువ్వు డిస్మిస్ అయినదానికి పూర్వపుతేదీ దరఖాస్తుమీద వేస్తే, పూర్తిగా నీయిష్టంమీద చెయ్యబడ్డ మార్పులావుంటుంది.

జఖారోవు—అనుభవంగలవాడివి. నానమస్కారం. (మోకాళ్ళ మీద పడతాడు, బొరోడిన్ వెనక్కి తప్పుకుంటాడు.)

బొరోడిన్—ఆతడిని లేవదియ్యండి. అదేంపని జఖారోవిచ్! విద్వాంసు డెప్పుడూ అల్లాగ వెలితిపడకూడదు. అబ్బెబ్బే!

వర్గాసోవు—(ద్వారందాకా వెళ్ళి, ఆగి, కాస్త్రాల్‌స్కీ వేపు తిరిగి) అబ్బాయి, నేనున్నాలే, ఫరవాలేదు. నువ్వు చెప్పినవన్నీ నామనస్సులో పెట్టుకున్నాను. నాశక్తి కొలదీ - ప్రతిఫలం ఏమీ కోరను, నీకు సాయం చేస్తాను.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—అయితే కోటిమిన్ అరస్టయాడా?

వర్గాసోవు—ఔను.

(కాస్ట్రాల్‌స్కీ, వర్గాసోవు, జఖారోవూ వెడతారు. బొరోడిన్ ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటాడు. ఒంటరిగా వున్నాడు. సమయంలోనే ఒకసన్నని, పొడుగుపాటి ఆడది బెదురుతూ నెమ్మదిగా లోపల ప్రవేశిస్తుంది. బట్టలు చిందరవందరగా పీలికలయి వున్నాయి. ఈమె పేరు అమాలియా)

అమాలియా—ఓరిదేవుడా! ఎంతముసిలివాడివి అయిపోయేవు?

బొరోడిన్—(అదిరిపడి, వెనుతిరిగిచూస్తాడు.) ఎవరికోసంవచ్చేవు? నావలన నీకేంపని జరగదు.

అమాలియా—ఒక్కకళ్లుమాత్రం మారలేదు...ఆశ్చర్యం ఏంవుందీ? ఇన్నేళ్ళు...

బొరోడిన్—నిన్నెప్పుడూ చూడలేదే.

అమాలియా—ఎంతకాలంగడిచింది?....ఇవాన్ ఇలిచ్! తాతియానాదినోత్సవం - విద్యార్థి దినోత్సవం - ఆపండిట్లో నీపాలు - విద్యార్థి సమావేశం - ఓపదుచుకుర్రవాడు వేదిక ఎక్కి - పద్యాన్ని వచనంలా చదవడం - జ్ఞాపకంవుందా? - "ఈఅనాఘ్రాతకు సుమాలపరిమళముల్లు."

బొరోడిన్—(తలతడుముకుంటూ) ఔను జ్ఞాపకంవుంది. ఆచవి

వింది నేనే. (మళ్ళీ ఆలోచిస్తాడు.) ఈ అనాఘ్రాత కుసుమాల _ పరిమళములు...ఆగు...లెరవాల...'శీతువునమంచుదడిసిన కిటికిటీలు. చీకటింటను వెలిగెడి దీపశిఖలు'...ఔను. జ్ఞాపకం వచ్చింది...అయితే?

అమాలియా— అది నడిశీతాకాలమే. అప్పుడే నేను గులాబీపూల గుత్తి వొకటి తెచ్చియిచ్చేను.

బొరోడిన్— ఆగు చెప్తా. (గంతువేసి, అటూ, ఇటూ పచారుచేస్తాడు.) అమాలియా కార్లోనా. . మోలీ...ఆగు...పదిహేడేళ్ళ పసుచు...తెల్లగా మిలమిలలాడే గౌను...అరే! ఆక్షణంలోనే నీవంటే నెర్రిప్రేమ కలిగింది. ఆతాతిగూనా దినోత్సవం మొదలుకొని_ఆశ్చర్యం!

అమాలియా— అప్పటికి చిన్నవాడివి. చాలా అందంగా వుండేవాడివి. మెత్తగా, వుంగరాలజుట్టు...

బొరోడిన్— నువో అడ్మిరల్ కూతురువి. ఒక మిలిటరీ ప్రొసెసర్యాటర్ని పెళ్ళాడి, ఆచిన్నవాడిని మరిచిపోయేవు.

అమాలియా— అబద్ధం! నే నెన్నడూ నిన్ను మరవలేదు... ఎప్పుడూ...

బొరోడిన్— బాగుంది. మన చిన్ననాటి ప్రేమని మరచిపోకుండా ఒకరికొకరు చెప్పుకోవడం చాలా ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది. ఇంక అక్కర లేదు. ఆశ్చర్యంగావున్నా, ఆహ్లాదకరంగావుంది కాదు. ఆనందకరంగా లేదూ? (చిందుతాడు.)

అమాలియా— నాభర్త క్రిమియాలో చచ్చిపోయేడు.

బొరోడిన్— బిడ్డలెవరేనా కలిగేరా? క్షేమంగా వున్నారా?

అమాలియా— నాకొడుకు నీఇన్స్టిట్యూట్ లో నేపనిచేస్తూన్నాడు. (ఆశ్చర్యపడుతూన్న ప్రొఫెసరు ముఖంచూసి) కాని నైకి అన్నావు గనక. ఆవిషయం మరెవ్వరితోటీ అనవద్దు. నాతో బాంధవ్యం, వొదులుకున్నాడు. నాకొడుకని చెప్పుకోడానికికూడా ఒప్పుకోడు. అంతా

త్త జీవితం ఆరభించేడు. వాడిజోలికి నేపోదలచుకోలేదు. అప్పుడప్పుడు ఒక్క మాటు చూడాలనిపిస్తూంటుంది. ఎలావున్నాడేమిటి?

బోరోడిన్—చాలా ఆశ్చర్యంగావుందే. నిన్ను కాదన్నాడు? పేగు తెంపుకున్నాడు? నీకొడుకు?

అమాలియా—నావర్గమూలం ఆతడికి చాలా బాధకరం. నారహస్యం కాస్తా బైటపెట్టేవు కనక సుమా, కొంపతీసి...అలా చేయ్యకేం? నీయందు నాకుగల విశ్వాసంకొద్దీ, నీకిది చెప్పేను. ఇప్పుడేనో సాది చెప్పకు బ్రతుకుతూన్నాను.

బోరోడిన్—దారుణం!

(కాస్టాల్స్కీ వస్తాడు.)

కాస్టాల్స్కీ—(బోరోడిన్‌తో) ఆర్టుకమిషన్ సభ్యులు ఒకరు వచ్చేరు. (వాలంటీనాగదికి వెడతాడు.)

బోరోడిన్—(అమాలియాతో) నాతోరా, ఆవ్యవహారం ఏదో ఆలోచించుదాం. ఎల్లాంటిరోజులు వచ్చిపడ్డాయి?

(అమాలియా బోరోడిన్‌లు వెడతారు. ఎదుటిగుమ్మంలోంచి క్లారా, నటాషాలు వస్తారు. క్లారా పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసమూగల స్త్రీ. నిర్మొగమాటమైన మనిషి. పూర్వకాలపు బోల్షివికు. నటాషాకి 10 ఏళ్ళుంటాయి. మెడలో ఎర్రటి జేబురుమాలు కట్టుకుంది. అది 'పయొనీర్ల' గుర్తు. (బిడ్డల మ్యూనిస్టుసంఘ) అక్కడున్న కొన్ని ఆటబొమ్మలవైపుకి నటాషా ఆకర్షితురాలవుతుంది.)

నటాషా—అమ్మో! ఎన్ని బొమ్మలో!

(బోబ్రోవు, కింబయిూవు వస్తారు.)

కింబయిూవు—నమస్తే. కామ్రేడ్ బోబ్రోవు! రాత్రి తెల్లవార్లూ చదివేస్తా.

బోబ్రోవు—వద్దు రాత్రిళ్లు చదవకు. జబ్బుచేస్తుంది.

కింబయీగావు—త్వరగా పూర్తి చెయ్యాలి. (వెడతాడు.)

నటాషా—ఈబొమ్మ లెవరివి?...మీఅమ్మాయివా?

బొబ్రోవు—కాదు నాభార్యవి.

నటాషా—మాపయొనీర్ డివిజన్‌లో చిన్నపిల్లలసహా బొమ్మలతో ఆడుకోరు. పెళ్ళాలమాట అటుంచి ఆశ్చర్యంగావుంది.

(కాస్తాల్‌స్కీని వెంటబెట్టుకొని వాలంటీనా వస్తుంది.)

వాలంటీనా—మిగిలిన కమిషన్ సభ్యులు ఏరీ?

క్లారా—వాళ్ళు తమరాక రేపటికి వాయిదావేసేరు. కాని, శె నేను కంట్రోల్ కమిషన్‌యొక్క సమావేశానికి వెళ్ళవలసివుంది. అం చేత ఇప్పుడు వచ్చేను. ఈఅమ్మాయిని కోలాయ షెరోవాయ్‌కూతురు.

వాలంటీనా—నికోలాయ్ షెట్రోవిచ్ కూతురా?

క్లారా—ఊఁ. ఒకేయింట్లో వాళ్ళతోనే వుంటూన్నా. బొ చూడడానికి తనూవస్తానని కూర్చుంది. పైతెరతీసి, నువ్వు చెక్కినబొ చూపు.

వాలంటీనా—ఈబొమ్మపేరు 'శ్రామికుడు.' అదిఒకవ్యక్తియొ చిత్రంకాదు. ఈ మనయుగంలో మ నవజీవితంయొక్క మూలసిద్ధాం మూర్తివంతం. కోపం – ప్రేమ – బాధ – విజయముల సమ్మేళనం.

నటాషా—మీ రీబొమ్మలతో ఆడుకుంటూరా?

వాలంటీనా—కాదు తల్లీ. నేను ఆడుకోను.

నటాషా—అయితే ఇక్కడ ఇన్నిబొమ్మలు ఎందుకువున్నాయి.

వాలంటీనా—నువ్వు ఆడుకుందుకే.

నటాషా—నేను పయొనీర్‌ని. నాకివి ఒద్దు.

(బొమ్మలపక్క బల్లమీద కూర్చుంటుంది.)

[పెద్దవిగ్రహం పైనకప్పినదుప్పటీ కాస్తాల్‌స్కీ తొలగిస్తే కండలు – శరీరాలు – ముఖాలూ విస్పష్టంగా కనిపించే పెద్దమట్టి కనబడుతుంది]

వాలంటీనా—అదిగో.

క్లారా—అదా?—ఊహూ.

[క్లారా నిశ్శబ్దంగా ఆవిగ్రహం చుట్టూ ఒకమారు తిరిగి చూస్తుంది. రెండోమారు తిరిగి పరీక్షిస్తుంది. దూరంగా నిలబడుతుంది. అనిశ్శబ్దాన్ని భంగిస్తుంది నటాషా.]

నటాషా—అత్తయ్యా! ఏమిటిది?... ఒంటా?

క్లారా—నటాషా!

[బోబోరికివు పక్కన నవ్వి గదిలోంచి పరుగెత్తిపోతాడు.]

నటాషా—అయితే ఆచిన్న మూపురాలేమిటిమరి?

వాలంటీనా—కండరాలు, అక్కా!

క్లారా—ఓహో!...(గబగబ అటూయిటూ పచారుచేసి, వాలంటీనా ఎదుట నిలబడుతుంది.) ఎక్కడ నువ్వు చదువుకు?

వాలంటీనా— గవర్నమెంటు షాపులలో పట్టాపుచ్చుకున్నా. నాయేడు పన్నెండుమందికి పట్టాలువచ్చేయి.

క్లారా—నీపేరు వాల్యాకాదూ? ఇల్లావిను. వాల్యా! ఈశిల్పకళనుగురించి ప్రత్యేకంగా నాకేమీ తెలియదు...

కాన్స్టాల్స్కీ—అయితే నీవు పరీక్షించడం కూడదు...

క్లారా—(కాన్స్టాల్స్కీతో) మనుష్యుడు పంట్లాం తొడుగుతాడు. అంతేకాని పంట్లాం అనే భావనని తొడగడు. అసలు వస్తువులేనిదే పంట్లాం వచ్చేదెలాగ? ఎప్పుడేనా ఎరుగుదువా పోనీ? సరిగ్గా వాల్యాచేస్తూన్న పని అలాగేవుంది. ఒకభావన ఆకారంలో పెట్టబోయింది. దాచేవా ఫలితం?

కాన్స్టాల్స్కీ—ఇంతవరకు సోషలిజంకూడా నూలులేని బట్టమాదిరిగానేవుంది. అయినా దానిని మనం నిర్మించుకు రావడంలేదూ?

క్లారా—ఈసిద్ధాంతాలు ఎక్కడనేర్చేవు నాయనా!

కాన్స్టాల్స్కీ—(చిన్నపోయి) మా రేషన్ బుక్కులో వుంది.

క్లారా.—లేమన్ బుక్ చాలా కఠినమైన గ్రంథం. రోజుకో కావ్య నేనా చదువుతూంటే? ఇంకా ఎక్కువే చదువుతూన్నావా?...(వాలంటీనావైపుతిరిగి) వాల్యా! కళకల్లా ప్రధానం నిరాడంబరత. ఎప్పుడేనా వేసవికాలపు సాయంకాలంపూట షికారువెళ్ళేవా? గడ్డి పచ్చగా, అందంగా, మంచుపదునుతో కనపడుతుంది. అప్పుడే కడిగి అమర్చేరా అన్నట్లువుంటాయి దుబ్బులు. నదిమీదినుంచి పొగమంచు తెరవేస్తూంటుంది. భూమి వెచ్చగా వుంటుంది. అతిప్రశాంతంగా కాలం నడుస్తూంటుంది. ప్రతీదీ అతి సాధారణంగా నిరాడంబరంగా వుంటుంది. ఆ దేవదారువృక్షాలు - పచ్చికబీళ్లు - అడవిపొర్ళ్ళు-గోధుమచేలు. ఆపారిశుధ్యం చూడగానే మనస్సు ప్రశాంతి పొందుతుంది. భావాలు స్పష్టంగా, గంభీరంగా వుంటాయి. వాల్యా అదీవిషయం. మన గ్రామికభవనంకోసం తయారుచేసేవు ఈశిల్పాన్ని. ఆశిల్పం చూడగానే భావాలూ, అభిప్రాయాలూ, గాంభీర్యతని పొందాలి. కాని, దానిబదులు చూడగానే అయిదు నిమిషాలపాటు ఆశ్చర్యంతో స్తంభించిపోయేను. వాల్యా! ఈగూనునడ్డి పెద్దన్నని వొదిలి మళ్ళీ మొదటినుంచీ ప్రారంభించి క్రొత్తది తయారు చెయ్యమని నాసలహా. నటాషా! పోదాం. రాత్రిళ్లి!

నటాషా—(బొమ్మలహడావిడిలో) అత్తా! మరికాస్త సేపు మాట్లాడరాదూ?

క్లారా—పోదాం.

నటాషా—(ఒకనిట్టూర్పు విడిచి, లేచి) అయితే నడు నాకూ చాలా పనివుంది. శానిటరీ కమీషన్ రిపోర్టు మళ్ళీ వ్రాయవలసివుంది.

(క్లారా, నటాషాలు వెళ్ళిపోతారు. విచారంతోనూ, అవమాన పీడితంగానూ చూస్తూ నిలబడిపోతుంది వాలంటీనా. బోబ్రోవు వస్తాడు.)

బోబ్రోవు—క్షమించు. వాల్యా!

వాలంటీనా—నాదగ్గిరికి రావద్దు. ముట్టుకోవద్దు.

బోబ్రోవు—క్షమించు ..ఆపుకోలేక పోయాను నామాట నమ్ము.

వాలెంటీనా—నాదగ్గిరికి రావద్దు. ఆనవ్వేది, ఇప్పుడు నవ్వండి. వాళ్ళకి నాబొమ్మ నచ్చలేదు. (బొరోడిన్ ప్రవేశం.) ఇదంతా నీ "చైతన్య శక్తి" మూలంగా వచ్చింది.

బోబ్రోవు—వాల్యా! ఇదిగో!

వాలెంటీనా—ఇదిగో, ఏమిటా ఇదిగ? నన్ను చూసినవ్వుతూ... ఇంకా? ఎందు కామనసులోనే కులుకు. ఆనవ్వేది మొహంమీదనే నవ్వరాదూ? కానీండి... (వెళ్లిపోతుంది).

బొరోడిన్—ఏమిటి ఈలాగ తయారవుతూన్నారు? ఏమిటిది?

కాస్టాల్స్కీ—పత్రికలు వర్గపోరాటం సాగిస్తున్నారు, ప్రొఫెసర్

బొరోడిన్—ఊరుకో. నీకూ - నాకూ తెలిసింది ఏమీలేదు. చప్పిదవడల కిర్ఘిషియన్లు పండితుల్ని బహిష్కరించడమా? ప్రొఫెసర్లని జైళ్ళలో కూరడమా? తెలివితేటలుగల గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంట్లని "వైపీజన్ టీస్"లు అనిచివెయ్యడమా? ఏమిటీప్రళయం...? ఛుప్! నీకేమీ తెలియదు. తమ గత జీవితం కప్పిపుచ్చుకోడానికి బిడ్డలు తల్లుల్ని దూరం పెడుతూన్నారూ? తాతముత్తాతల్ని తిడుతూన్నారూ? మొట్టమొదట నేప్రేమించిన ఆమె ఈవయస్సులో నాయింటికివచ్చింది. ఏమిటిది...?

కాస్టాల్స్కీ—రష్యన్ విద్వాంసుల దుర్గతి!

బొరోడిన్—మతిలేనిమాట! అందరికీ మతిపోయివుండాలి!

కాస్టాల్స్కీ—మానవుని ప్రవర్తన పరిశోధించేటందుకు లేబరేటరీ ప్రయోగాలనే మా కగోవా సూచన అంగీకరించండి! చెవులపిల్లులతో తాపత్రయ పడ్డది చాలు. మానవునిలో మతిలేనితనాన్ని ప్రేరేపించే ఆ చైతన్యశక్తి ఏదో పరిశోధించి కనిపెట్టాలి.

బొరోడిన్—ఆహా! సరే! (నవ్వును కొరుకుతుంటూ) శేష్! మంచి మాట! అద్భుతమైన ఆలోచన! ఔను. బాగుంది. ఇంకా సందేహమేమిటి? మనం వెంటనే మానవప్రవర్తనా పరిశోధనశాల స్థాపించుదాం. వేలకొలది

వ్యక్తుల్ని శాస్త్రీయపద్ధతులమీద, ఖచ్చితంగా, పక్షపాతం లేకుండా, పరిశోధించుదాం. మనజీవితపద్ధతులు మానవజాతికి నాశకరంగా వున్నాయని మనం నిరూపించాలి. మహాప్రళయానికి దారితీస్తున్నాయి. దేశాన్ని నడపవలసింది సైంటిస్టులు గాని, వైవీజక్టీలు గాదు. నేనీవిషయం శాస్త్రీయపద్ధతులమీద నిరూపిస్తాను.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—సోవియట్ పరిపాలనా విధానం ఎందుకూ పనికిరాదని మనలేబరేటరీ నిరూపించాలి. నిజమేనా?

బొరోడిన్—అంతే!

బోబ్రోవ్—అదెన్నటికీ జరగదు. హార్మన్!

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—మాద్దువుగాని కాదూ!

[తెర.]

## రెండో రంగం.

ఎలెనా ఇల్లు. అలంకారాలు అతినిరాడంబరంగా, అవసరమైన వస్తువుల్లు తప్ప వేరేమీ లేవనే చెప్పవచ్చు. ఎలెనా కొంచెం మొరటుగా కనపడే శ్రామికయువతి. బలమైనది. చురుకుగలది. అలంకార శూన్యంగా వున్నా ఆకర్షణీయ. ఆమె భర్త షెకోవాయ్ పొడుగ్గా, ఆకర్షణీయంగా వుంటాడు. శ్రామికవర్గపుగుస్తులు, పద్ధతులు అలవడినా, పూర్వకాలపువాసనలు స్పష్టంగా కనిపిస్తూంటాయి. అతని మొదటిభార్య కూతురు నటాషా, బల్లవద్ద కూర్చుని, న్యూస్ పేపరు కటింగ్‌లు అంటించుకుంటూంది. ఎలెనా, క్లారాని గదిలోంచి లాక్కువచ్చి, సోఫాలో కూలవేస్తుంది. షెకోవాయ్ బహుఉత్సాహంలో వున్నాడు.

క్లారా—నాకు చాలా పనుంది...పని ..పనుంది!

ఎలెనా—మనం నెగ్గేం... నెగ్గేసేం!

షెకోవాయ్—ఇన్‌స్టిట్యూట్ మన స్వాధీనం అవుతూంది. ప్రవర్తనాపరిశోధనశాల స్థాపించబడింది. నాభార్య – ఎలెనామాకగోవా –

దానిని నడుపుతుంది. కాని, ఆ బోబ్రోవు - అసలు ఏలాంటివాడంటావు? గాలిముచ్చులా వుంటాడు. నెమ్మదిగా బల్లఎక్కి, ఏదో ఉత్సవం జరిగిపోతూన్నట్లుగా .. "నేను పరిశోధనశాఖా సంచాలకుడిని. ఆ అధికారంతో, మానవప్రవర్తన పరిశోధించే శాల స్థాపింపబడానికి నేను అభ్యంతరం పెడుతూన్నా."

ఎలెనా—గోగోలిన్ స్తంభితుడైపోయి, ముక్కు చిమ్ముట ఆరంభించేడు. బోబ్రోవు పెంపుడుకుక్క అని నేనెప్పుడూ చెపుతానేవున్నాను. ఉన్నాడా నోరుమూసుకు వూరుకుంటాడు. లేదా బోరోడిన్‌ని సమర్థిస్తాడు. పెంపుడుకుక్కయినా ఒకమాటు కానిపోతే ఒకమాటయినా కరుస్తుంది కాని—

నటాషా—నాన్నా! ఎలెనా! అంత గోలచేస్తావేమిటి? ఏమీ తోచకుండా.

స్తెపాను—ఎంతమంది మధ్యవున్నా పనిచేసుకోవడం అలవాటు చేసుకోవాలమ్మా!

నటాషా—కొద్దికొద్దిగా అలవాటు అవుతూంది.

ఎలెనా—(నటాషాదగ్గిరికి పరుగెత్తి వెళ్ళి, ఆమెని లాగుకొని) ఈ పాటికి పత్రిక కటింగులు కట్టిపెట్టి, హాయిగా రాదూ?

నటాషా—(క్లారాను అనుకరిస్తూ) నాకు పనుంది - పని - పనుంది.

క్లారా—నటాషా! నాకు తాటాకులు కట్టకమ్మా! ... అయితే బోరోడిన్ మానవప్రవర్తనా పరిశోధనశాల స్థాపించేడంటావూ? దీనికోసమే కాదూ, ఎలెనా ఇంతకాలంనుంచి తల్లక్రిందులవుతూంది? ఇప్పుడు బోబ్రోవు దానికి అభ్యంతరమా?

ఎలెనా—అతగాడేమీ చెయ్యలేడులే. దానికోసం అప్పుడే ఏర్పాట్లు జరిగిపోతూన్నాయి. విచారణసంఘాలు ఏర్పాటుచేసి వేస్తున్నాం. బోబ్రోవుని ఇందులో వేలు పెట్టనివ్వం... ఏం, ఏమిటీ మ్లానవదనం, క్లారా? మేంచేసింది మంచిపని కాదంటావా? ఏమంటావు?

షెకోవాయ్—ఎలెనా మంచి అదృష్టవంతురాలు. ఇక్కడికి మూడేళ్ళనుంచి, చెవులపిల్లుల 'చైతన్యశక్తి' కొలిచే పనిలో వున్నాను. నాలో ఎదుగూ బొదుగూ లేదు. సాంఘికవ్యవస్థల్ని గూర్చి చదవడం ఆరంభించి ఇంకా ఏడాది కాలేదు. అప్పుడే రీసెర్చి అసిస్టెంటూ, స్వంత లేబరేటరీ సంపాదించింది.

ఎలెనా—నా వేపు చూడు. కొద్దిరోజుల్లోనే బోబ్రోవు స్థానం ఆక్రమించి తీరుతా. అప్పుడు నువ్వే నా క్రింద విద్యార్థివిగా వుంటావు.

షెకోవాయ్—నువ్వెన్నడూ చెప్ప...

ఎలెనా—కాని, మొట్టమొదట అంతా నవ్వినవారే. ఈ పని జరుగుతుందని ఎవ్వరికీ నమ్మకం లేదు. రాజకీయాలు శారీరక శాస్త్రసూత్రాల్ని నియమించలేదని వారందరి వూహ. నియమింపగలవని మనం చూపించాలి. మన రాజకీయాలు ప్రజల్నే మారుస్తాయి. సహజములయిన భావాలని అంతా తలచేది ఈనాడు అదృశ్యం అవుతూన్నాయి. అసూయ, అనుమానం, కోపం, భయం, అంతరించిపోతూన్నాయి. సమిష్టివిధానం, ఉత్సాహం, జీవితానందం, అభివృద్ధిపొందుతూన్నాయి. ఈ నూతన చైతన్యశక్తులు అభివృద్ధిపొందేటందుకు మనం సాయపడతాం.

క్లారా—లేబరేటరీలలో మానవుని ప్రవర్తనని తయారుచేయగల రోజువచ్చిందని చెప్పుదూ. అది గొప్పమాటే. పూర్వకాలంలో మనం మంచిప్రవర్తన జైళ్ళలోనూ, ప్రవాసాలలోను, పార్టీ పనిలోనూ, నేర్చుకున్నాం. కాని, మీ పడుచువాళ్ళు ఇప్పుడు ఏది కావలసినా పొందగలుగుతూన్నారు.

ఎలెనా—లేబరేటరీయే పార్టీ లోకల్ అవుతుంది.

(వాలంటీనా వస్తుంది.)

క్లారా—వాల్యా వచ్చిందే! హలో! వాల్యా!

వాలంటీనా—కామ్రేడ్ క్లారా! క్రిందటిమాటు నువ్వు చెప్పిన సంగతులన్నీ బాగా ఆలోచించాను. ఫ్యాక్టరీలో ఏదేనా పనిసంపాదించుకోవాలని

నాస్వభావం. నన్ను పూర్తిగా మార్చివేసుకోవాలని నాసంకల్పం...కొత్తమని షిని అయిపోవాలి. యంత్రాలు తయారుచేయబడినట్లే, ఇప్పుడు నాలోంచి కొత్తమనిషిని తయారుచెయ్యాలి. నాకు సాయం చెయ్యి. నన్ను తయారు చెయ్యి.

క్లారా—అయితే నువ్వు నాగలి కాదలచుకున్నావన్నమాట. అంతేనా...సరే మాట్లాడుకుందాం. నీ పెదవులు బాగా ఎర్రగావున్నాయేం? మొహం కొంచెం వాడినట్టుంది. కాని, నీముఖం స్వభావసిద్ధంగా అందమైనదే...పోదాం.

(వాలంటీనా, స్త్రీలు వెడతారు.)

షెకోవాయ—(ఎలెనా ముఖం చూసి) చాలా అందమైనముఖం... మంచి శిల్పా?

ఎలెనా—ఆమె నా వొక పాత్ర పోషిస్తుంది. చేసేపనిలేక మన్ను పాలుచేస్తూ కూర్చుంటుంది.

షెకోవాయ—ఆవిడ పనిమానేసేనా...అయినా ఇప్పుడు పూర్తిగా మారడానికే ప్రయత్నిస్తున్నావా?

ఎలెనా—అనుకుంటున్నాను.

షెకోవాయ—స్త్రీలలో మనుష్యులు మారడానికి వీలు కాదంటావా?

ఎలెనా—మనుష్యుల్ని యంత్రాలుగా అంటే, ప్రాణంలేని వస్తువుగా చేయడం అనుకుంటున్నావా? ... మనిషిని ... మెకానిస్టు బల్లవద్ద కూర్చున్నంత మాత్రాన ప్రాణం పోతుందా?

షెకోవాయ—అయితే నీ మాట ఏమిటి?...అతగాడు మీ లేబరేటరీలో కొత్తగాండ్రు అనుగ్రహించుకుంటాలు కాదా? దీనికేం అర్థంలేదు. ఫ్యాక్టరీ కమ్యూనిస్టు ... లయాం.

ఎలెనా—అదొక సాధారణవాదం. దాని పేరు చెబితే నాకు తల

నికోలాయ్—అతివాదధోరణిలో పడిపోతున్నారని ఇంకా అ లేదేం. కానీ,

నటాషా—నాన్నా! అతివాదధోరణి ప్రమాదకరమా? మితవా ధోరణా?

నికోలాయ్—ఊరుకో.

నటాషా—ఈ రెండింటికన్నా మోసకారితనం ప్రమాదకరమ నావూహ.

నికోలాయ్—చాలులే వూరుకో.

(బోబ్రోవ్ వస్తాడు. ఓవర్ కోటు ఒకటి తొడిగేడు. టోపీ చే పట్టుకొని వున్నాడు.)

నటాషా—దానిమీద నేనిప్పుడు రిపోర్టు వ్రాస్తూండగా, ఊరు! మంటావేమిటి?

బోబ్రోవ్—వాలంటీనా బొచ్చుకోటు ఇక్కడవుందే.

ఎలెనా—ఆమె క్లాగాన్స్టాసోవాని చూడటానికి వచ్చింది. ఆ వెళ్ళవచ్చును.

బోబ్రోవ్—ఎలెనా! నీతో మాటలాడడానికే వచ్చేను. లేబరే విషయంలో తొందరపడవద్దని ఒకమారు తిరిగి హెచ్చరించడానికి వచ్చే ప్రతివిషయం జాగ్రత్తగా ఆలోచించు. మంచిచెడ్డలు సరిచూడు. బో డిన్ యొక్క ప్రతిసూచనా బాగా ఆలోచించు. కంగారుపడి నిర్ణయా రావద్దు. ఇటువంటి విషయాలలో కంగారు పనికిరాదు.

ఎలెనా—ఈపరీక్షలతో ఎన్నేళ్లు గడపటం?

బోబ్రోవ్—నేను భవిష్యత్తు చెప్పలేను.

ఎలెనా—నేచెప్తా విను. ఆదర్శవాదులయిన మీబోట్లు ఒక ఏడాదిలో కాని చెయ్యలేనిపని, మామార్క్సిస్టులూ - బోల్షివిక్కు ఒక్క నెలలో చేసెయ్యగలం.

నికోలాయ్—రాజకీయాలలో, అతి ఆలోచనని 'అపర్యాప్తని' అంటారు.

బోబ్రోవు — నాకు రాజకీయాలతో పనిలేదు.

షెకోవాయ్ — అంటే సైన్సుకీ - రాజకీయాలకీ సంబంధం లేదని చెప్పబోతున్నావా? ఈ నినాదం బయలుదేరతీస్తున్న జనం ఏలాంటివారో మాకు తెలుసును. కాన్స్టాంటిన్ — చెప్పినట్లు నీ లేబరేటరీ రాజకీయాలకి సహాయం చెయ్యడానికి ఏర్పాటుచేశరని చెప్పవు కద?

బోబ్రోవు — కాన్స్టాంటిన్ సెర్గేయెవిచ్ అంతా వేరు - మన కేసులో పేరు పెట్టడమే అతి గాడిపని.

షెకోవాయ్ — నికోలాయ్...! మా సంభాషణ యిష్టమై చెప్పవస్తే మందు భార్య విషయం చూసుకో.

బోబ్రోవు — చాలా కోపంగా మాట్లాడుతున్నావు.

షెకోవాయ్ — క్షమించు. ఇది గ్రామీణుల పద్ధతి.

ఎలెనా — నికోలాయ్! నీ మాటలకి అర్థం లేదు.

నటాషా — నాన్నా! ఆరుఏళ్ళు అయిపోయిందా? నలభైయెనిమిదా?

షెకోవాయ్ — ఎలెనాని అడుగు. ఆమె మంచి తెలివిగలది. మీ నాన్న వట్టి గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటేగా? (క్లారా తలుపుతట్టుతాడు) నేను లోనికి రావచ్చా? (వెడతాడు.)

ఎలెనా — ఆమాట నిజమే!... (నటాషాతో) ఆరుఏళ్ళు నలభైరెండు. (బోబ్రోవుతో) నీ తప్పు ప్రశాంతంగా నిల్చున్నావు ఎందుకు, కూర్చో.

బోబ్రోవు — పుస్తకాల ఇళ్ళకద్ది నేను మనుష్యుగా వుండలేను... అయితే నా సలహా అంగీకరించవా? వెళ్ళిపోయేదా?

ఎలెనా — నికోలా! కాన్స్టాన్టీనోవిచ్! వాళ్ళతోపాటు దేశం అంతా చుట్టి, చూసివచ్చాను. ఇప్పటికీ ఇంకా రాజకీయాలకీ, విజ్ఞానశాస్త్రాలకీ సంబంధం లేదనే చెప్తున్నావంటే, ఏమీ చూడలేకపోయావనీ, అర్థం చేసుకోలేకపోయావని చెప్పాలి.

బోబ్రోవు—కాదు. నేను ఎన్నో విషయాలు చూడగలిగేను. చూసినవన్నీ ఇంతవరకూ జాగ్రత్తగా ఆలోచిస్తూన్నాను. ఈ దేశాన్ని ఇప్పుడు పాలించుతూన్నది, రాజకీయవేత్తలు. రాజకీయవేత్తలు వర్తమానయుగంలోనే తమదృష్టివుంచుతారు. కాని, వైజ్ఞానికులు వందలకొలది సంవత్సరాలు దృష్టిలోవుంచుకోవాలి. ఎంత శ్రేష్ఠమైన రాజకీయాలే కానియ్యండి, కొన్ని కొన్ని విషయాలలో డబ్బు ఖర్చుపెట్టినట్లు ధారాళంగా ఖర్చుచేస్తుంది. కాలాన్ని చూడు; 'జైంట్' ప్రభుత్వ సాగరం పత్రికలు ముందుముందు పూర్తి చెయ్యాలనీ, ఫ్యుటిలోల్ ఫ్యాక్టరీ అన అంచనాలని అనుకున్న కాలానికి ముందుగనే పూర్తి చెయ్యాలనీ మీరెరుగుదురు. లోకల్ కమిటీలకి రేపు ఎలక్షన్లు జరుగుతాయని మీకు జ్ఞాపకమే. బాల్లీరేషన్ పద్ధతిలో పంచుతూన్నారని మీకు గుర్తే. కాని 'ఫౌస్టు' వ్రాసిన వారెవ్వరో మీకు జ్ఞాపకం వుండదు.

ఎలెనా—ఆ నాటకం నేనెన్నడూ చూడలేదు.

బోబ్రోవు—అది చూసేదికాదు. చదవవలసిన పుస్తకం. చినాగిన్నెకీ-సాక్జన్ గిన్నెకీ భేదం మీకు తెలియదు.

ఎలెనా—మేం గ్లాసులతో తాగుతాం.

బోబ్రోవు—అనాగరికప్రజలలోనుంచి చరిత్ర మనల్ని నాగరిక ప్రజల్నిగా మార్చింది. కాని, మీ రాజకీయవేత్తలు సమిష్టిత్వం అనే అమాందస్తాలో ఒక్కమాటుగా ఆశేషాన్ని దంచెయ్యాలని ప్రయత్నించుతూన్నారు.

ఎలెనా—మేము చరిత్రని సృష్టించుతూన్నాం. నీవు జీవితసత్యం గ్రహించి దానిలో పాల్గొనేవుండివుంటే మాపని వట్టినే భేదాలు నశింప చెయ్యడంమాత్రమే కాదని గ్రహించి వుండేవాడివి. (తలుపు చప్పుడు) క్షమించు. ఇప్పుడే వస్తూన్నా. (వెళ్తుంది.)

నటాషా—(ఇంతసేపూ బోబ్రోవువంక శ్రద్ధగా చూస్తూంది.) . మీ వద్ద చాలాకుండేళ్ళు వున్నాయా? ఓవందయినా వుంటాయనుకుంటా.

బోబ్రోవు—ఓమాటు వచ్చి నువ్వే చూసుకోకూడదు? మావద్ద చాలా అందమైన చెవులపిల్లులున్నాయి.

నటాషా—నాకొక్కటా పని? ఎక్కడా ఖాళీలేదు. పంచవర్ష ప్రణాళిక రిపోర్టు వ్రాసుకుంటున్నా ఇప్పుడు. (బోబ్రోవు చిరునవ్వు నవ్వడం గ్రహించింది) నవ్వకు. మన్నతో ఒంటెలు చెయ్యడంకంటె ఇది కష్టమైన పనే.

బోబ్రోవు—ఎక్కడ చదువుతావమ్మా ఈరిపోర్టు!

నటాషా—మాసామూహిక క్లబ్బులో, నేను క్లబ్బులో రిపోర్టరుగా నియమించబడ్డా.

బోబ్రోవు—మీ సామూహిక క్లబ్బు సరదాగా వుంటుందా?

నటాషా—నాతో వస్తే చూద్దురుగాని కాదూ? నే తీసుకువెడతా. చాలాబాగుంటుంది. అన్నిసార్లు, ఎన్నోసార్లు ఎన్నోమాట్లు రమ్మన్నాను. కాని, పనులుమూలంగా రాలేకపోయేరు. చాలా సరదాగా వుంటుంది. నిన్ననే మాకో కొత్తపాట చెప్పేరు. బాగుంటుంది. చెప్తాను పాడతారా?

(ఆమె పగనీనిక్ మార్చింగ్ సాంగ్ ఒకటి పాడుతుంది. క్లారాగది గుమ్మంలోంచి వాలంటీనా తొంగిచూస్తుంది. బోబ్రోవును పలకరిస్తుంది.)

వాలంటీనా—కోల్యా! నేవచ్చేవరకూ ఆగుతారా? (మళ్లీ వెళ్ళిపోతుంది.)

బోబ్రోవు—చాలా బాగావుంది.

నటాషా—ఏమిటి బాగున్నది?...మనం వెళ్ళడంమాటయేమిటి?

బోబ్రోవు—గాలేను తల్లీ!

నటాషా—మీరూ అంతేనూటా? అసలు మీరు జీవితసత్యం తెలిసి దానిని అనుభవించగలుగుతే...!

(మూసిన తలుపు వెనకనుంచి పకపక నవ్వు)

బోబ్రోవు...సరే. వస్తానులే.

నటాషా—షేమ్! (కోక్కుపట్టుకులాగుతూ) అయితే నడవండి., మళ్ళీ వద్దంటారుగనక!

(బయటకు పరుగెత్తి వెళుతుంది. ఎలెనా వస్తుంది.)

ఎలెనా— కాన్స్టాల్సీక్ ఇప్పుడే ఫోన్ చేసేరు. వాళ్లు ఆరువిచారణసంఘాలని తయారుచేసేరట. ఈపాతబడి (ఇన్స్టిట్యూట్) ఏలాగైతేనేం ప్రయాణం మొదలు పెట్టింది, మాచిన్న వైజ్ఞానిక విద్యాలయం, యుద్ధకాలపువేగాన్ని అందుకుంది. చూస్తుండు. రెండేళ్ళల్లో ఈచిన్నయింటి నుంచి ఆరంతస్తుల మేడకి మారుస్తాం... హుం.

బోబ్రోవు— ఎలెనా! మామానవప్రవర్తనా పరిశోధనశాలనిగూర్చి నాకు తెలిసినవిషయాలు నీకు చెప్పడానికి వీలులేదు. అది కుటుంబమర్యాద. కాని, మళ్ళీమళ్ళీ చెప్తున్నా. జాగ్రత్తగా వుండు. ప్రమాదకరమైన వ్యవహారంలో చిక్కుకుంటున్నాం. (బయలుదేరేరు.)

ఏలెనా— తరువాత కలుసుకుందాం.

(వీధిలోకి పోయేటందుకు దుస్తులు వేసుకుని నటాషా వస్తుంది. ఆమె చేతిలో బోబ్రోవు 'ఓవర్ షూ' లు వున్నాయి.)

నటాషా— వెడదాం రండి. నేను తయారు.

(బోబ్రోవు నటాషాతో వెడతాడు.)

ఎలెనా— ఇంత పట్టుదలగా వ్యతిరేకించుతూన్నావేం చెప్మా. ఏమిటో ఆకుటుంబమర్యాదలు? అల్లా అనడంలో వుద్దేశ్యం ఏమిటి?

(క్లారా గదివద్దకు వస్తుంది. షెకోవాయి పకపకనవ్వు, వాలంటీనా గొంతుక, వినబడి అంతలో అభిప్రాయం మార్చుకుని, బల్లవద్ద కూర్చుండి, బ్రీఫ్ కేసు దులుపుతుంది.) ప్రస్తుత రాజకీయాల క్లాసుకి వెళ్ళలేకపోయేను. పార్టీ లోకల్ లో మళ్ళీ పీకమీదికివస్తుంది.

(షెకోవాయ్, క్లారా, వాలంటీనాలువస్తారు.)

వాలంటీనా— నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్! "శ్రామిక వైజ్ఞానికుడు" అనే శిల్పానికి నువ్వు "మోడల్"గా వుంటే చాలా బాగుంటుంది. నీవు పూర్తిగా ఫ్యాక్టరీ తయారీ. నీఆత్మవిశ్వాసం – నీపద్ధతి – నీకంఠం... అంతా... ఒకప్పుడు గ్రీకులు ఆమ సౌందర్యదేవతా ప్రతిమల్ని ఆవిష

నూనెలో ఉడకపెట్టేవారట, ఆ సలసల కాగే యినుములో వేడెక్కి, సహజంగా నే పడటానికి కాని, మనం, ఇప్పుడు మన విగ్రహాల్ని మిషను నూనెలో కాచాలి! కార్ఖానా పొగలలోనూ, మానవుల చెమటలలోనూ, నానిపోయ్యాలి. అప్పుడు వస్తుంది వాటికి జీవకళ.

క్లారా — చెమటలు కక్కుతూ, పొగలో మునిగిపోతున్నవాళ్ళు. పరిశుభ్రంగా వుండటానికి కూడా, మేము స్నానశాలలు కట్టించుతుంటేనా?

వాలంటీనా — త్వరగా ఫ్యాక్టరీకి పోదాం. నేను అన్ని విషయాలూ, ముట్టుకు చూడాలి. శాశ్వతమైన విషయాలు గమనించాలి. నేను ఆద్యంతం పూర్తిగా మారిపోవాలి... కాని, ఏకీ నాభర్త?

ఎలెనా — మీ భర్త నటాషాతో క్లబ్బుకి వెళ్ళారు.

వాలంటీనా — ఒక్కర్తీ నీ వెళ్ళడం ఎట్లా?

షకోవా — కూరాలివాడే గావలసివుంటుంది.

వాలంటీనా — (చేయి చూపిస్తూ) సెలవు.

ఎలెనా — (శాంతంగా) తరవాత కలుసుకుందాం.

షకోవా ను — (వాలంటీనాను గుమ్మం వరకూ పంపి, తిరిగివచ్చి) ఇంతకంటె కొంచెం మర్యాదగా వుండలేవూ?

ఎలెనా — ఉసురుగు. ఇది శ్రామిక పద్ధతి.

షకోవా ను — అరెరె నీకు గాబరా వచ్చింది. (ఒక ఉత్తరం బల్లపై పడేస్తాడు) అదిగో. (వెడతాడు.)

క్లారా — ఆమె నీమనస్సుకి నచ్చలేదనుకుంటాను. నాకు ఆమెలో లోపం కనపడలేదు. ఫ్యాక్టరీలో ప్రవేశ పెడదామనుకుంటున్నాను.

ఎలెనా — ఎందుకు పనికిరాని పనులు నెత్తిన పెట్టుకుని సతమతం అవుతూంటావు.

క్లారా — వీళ్ళ మీద శ్రద్ధ ఎప్పుడూ తక్కువే వుంటుంది. లేబరేటరీకి పనికివస్తారా, రారా? అంతేకాని, మేము ప్రజల్ని వదిలిపెట్టలేము. వచ్చి

ఎలెనా—(చదువుముగించి) మొన్న అరస్టుచేయబడిన కోటోమిన్ శిష్యుడు కాదూ బోబ్రోవు? నువ్వెరుగుదువా?

క్లారా—అయితే ఏమిటి?

ఎలెనా—ఏమిటేమిటి? మతిలేదా? ఒక విధ్వంసకారి శిష్యుడు... మన ఇన్స్టిట్యూట్‌లో వున్నాడు.

క్లారా—అయితే అతడుకూడా విధ్వంసకారి కావాలనివుందా?

ఎలెనా—నన్ను కాస్త ఆలోచించుకోనియ్యి! (చాలా విసుపుగా వుంటుంది. గదిలో పచారు ప్రారంభిస్తుంది.)

క్లారా—ఏమిటా ఆలోచన? ఈవేళ నువ్వు చాలా తప్పుదారి తొక్కుతూన్నావు. ఏమిటా చేతులు ఆలాగ తిప్పుతావు? ఎందుకంత బెదురు! ఊర్కూ పేరూ లేని ఆఆ కాళరామన్న వుత్తరం చూసేనా?...ఆలోచించు!...

ఎలెనా—మంచిచదువున్న వ్యక్తి!....చినాపింగాణీ...! వందల కొలది ఏళ్ళు! బాగుబాగు...! (వెంకెతనంగా) నువ్వు లేబరేటరీ నిర్మాణానికి ఎదురెత్తుగా నిలబడితే, నేనది స్థాపించి నడిపించేటట్లు చూస్తా.

[తెర]

# రెండో అంకం

యాడో రంగం

(ఇన్‌స్టిట్యూట్ ప్రైవేటు గది, ఎడమవేపున హాస్టల్‌కి పనుల [illegible]దికి ద్వారం వుంది. కుడివేపున [illegible] ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో పనిచేసేవాళ్ళు [illegible]చ్చిపోవడానికి...

తెర లేచేటప్పటికి జఖారోవు [illegible] మీద [illegible] కనబడతాడు. [illegible]దో ముక్కలు [illegible] చేసున్నాడు. కింబయ్యావు పుస్తకా[illegible]లో పడి వెతుకుతున్నాడు.)

కింబయ్యావు—నిద్రకి - [illegible] వ్యర్థం చెయ్యడం ఏమీ బాగాలేదు. నిన్న రాత్రి నిద్రపోకుండా [illegible] చదివగలిగేను...ఇంకో పుస్తకం చదివెయ్య గలిగేను... [illegible] ప్రారంభించేను. యుద్ధమూ - శాంతి; [illegible] అభివృద్ధి; మనస్సు ఏలా పని చేస్తుంది? [illegible] పుస్తకాలు [illegible]. ఆవిధ్వంసకా[illegible] పుస్తకాలమీద [illegible]. [illegible] పుస్తకం ఈలా ఇయ్యండి!

(కాసాంస్కి వస్తాడు.)

జఖారోవు— [illegible]. (పుస్తకం కోసం [illegible]లో చూస్తాడు.)

కింబయ్యావు—[illegible] [illegible]పోయింది. రాత్రి తెల్లవార్లూ మేలుకొనేవున్నా [illegible] [illegible] మెలుకో [illegible]వచ్చును.

జఖారోవు—[illegible] నిద్రపోకుండా వుండడానికై కనురెప్పలు [illegible]. [illegible] చేయాలను ముక్క పుట్టింది. అందుచేత [illegible] నిద్రపోకుండా [illegible].

కింబయ్యావు—[illegible]... నాకు తల నొప్పిగావుంది.

కాన్స్టాంట్‌స్కీ — రాత్రి అనేది నిద్రకోసమే ఏర్పడింది. (హేళనగా) మేం వెలల తరబడి నిద్రలులేకుండా వదివేమంటే అది నీకు సాగదు. బాగా అనాగరిక జాతివాడివి. నిద్రలేకుంటే నీకు ప్రమాదిస్తుంది.

కింబయిావు — అది మాకు ప్రమాదకరమా? నీకు కాదూ? మీరు గొప్పవాళ్ళూ. మేము చిన్నలమూనా? చిన్నవాళ్ళు పంటి పిడ్డలమాదిరిగా పెందరాళే నిద్రపోవాలీ? కామ్రేడ్ కాన్స్టాంట్‌స్కీ! ఇదివరకు నిద్రపోయేం. చాలు. ఆరోజులుకావు ఇప్పుడు. నువ్వుచెయ్యగలపనికి రెట్టింపు పని చెయ్యగలను, నువ్వు ఒక్క నెలరోజులు నిద్రలేకుండా వుండగలుగుతే, మేను రెండు నెలలపాటు వుండగలం. నేను కాన్స్టాంట్‌స్కీని ఏవిధంగానైనాసరే అందుకు తీరుతా.

కాన్స్టాంట్‌స్కీ — కానీ...కానీ...కింబయిావ్! త్వరపడకు.

కింబయిావు — ఆమాత్రం నాకూ తెలుసును. (బొరోడిన్, ఎలెనాలు వస్తారు)

ఎలెనా — మన మానవ ప్రవర్తనా పరిశోధనశాలవాళ్ళు, పాలు అమ్మకొనేవాళ్ళనీ; బహిష్కరించబడిన పుస్తకవిక్రేతలనీ; విహాలాతీసిన వాళ్ళనీ పరీక్షిస్తూన్నారు. ఆమాదిరి సాంఘిక శాఖల్ని పరీక్షించడంలో వుద్దేశం ఏమిటో నాకు అర్థంకావడం లేదు.

బొరోడిన్ — మేము పరీక్షించేది వ్యక్తుల్ని, సాంఘిక శాఖల్ని కాదు.

ఎలెనా — ఎంతోమంది ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేస్తూన్నారు కదా, వారిని?

బొరోడిన్ — విజ్ఞానశాస్త్రదృష్ట్యా పాలు అమ్మేవాడికీ ఫ్యాక్టరీ మెకానిక్‌కీ భేదంలేదు.

ఎలెనా — మాదృక్పథంలో ఫ్యాక్టరీ మెకానిక్‌లో ప్రత్యేకతవుంది.

బొగోడిక్——మీరాదృష్టవశాత్, మీ అవసరం నాకు అర్థంకాదు. మీ పడుచువాళ్ళు యుద్ధానికి వెళ్ళాలి వేళ్ళు గొప్ప తప్పరు. మీ అవసరం తప్ప మరొకటి కనపడదు. శిక్షణ శాస్త్రిలు మా అవసరాలని పరిశీలించరు,

ఎలెనా——సుంస్థానికి వివరాల్ని ఏల ప్రోగుచేస్తూన్నామో తెలిసి చెయ్యాలి. కాని, మేమంతా కలిసి గుట్టగా పనిచేస్తూన్నాం.

బొగోడిక్——మీరు ఎందరున్నా, కొద్ది - గొప్ప గుడ్డితనం వుంది.

జహాంగీర్——అన్నట్టు సౌందర్యమూర్తి మంటం. ఆమె పత్రిక నావద్దనుంది. చూస్తారుకదూ.

అమాలియా——ఆవిడ ఎవరు?

జహాంగీర్——నికోలాయ్ సెర్గెవిచ్ భార్య.

అమాలియా——ఏమిటీ! కీ సర్జిన్ అసిస్టెంటు కాదూ?

(ఎలెనా వద్దకు వెళ్ళి పరీక్షించి చూస్తుంది. మళ్ళీ వెనక్కి వచ్చి) ఏమైనా పిల్లగా?

జహాంగీర్——మొదటి సంవత్సరానికి ఓ ఆడపిల్ల.

అమాలియా——నటాషా?

నటాషా——ఇక్కడ.

అమాలియా——ఏమిటీ! (చెదిరిపోయినట్లు తిరిగిచూస్తుంది.) నటాషా! పటికి గట్టిగా వుంది ఏం? (కాగితము ఓముక్క నటాషాకి ఇయ్యబోతుంది.)

నటాషా——ఆరోగ్యం. ఛా. బాడిగావుంది. ఏమిటి అస్తమానం నములుతూనే వుంటావు?

ఎలెనా——నటాషా! నాలి ము!

నటాషా——ఏమిటి అన్నిటికీ అడ్డొస్తావు? ఆవిడ అస్తమానం ఏదో నములుతుండడం చూడలేదూ? స్కూలులో క్లాసు కొండా ఇంతే. నేర్పుదామా నాకొక్కమ్మా! (వెళ్ళుతుంది.)

కింబయీవు—కామ్రేడ్ బొరోడిన్! ఆత్మవిమర్శనకి తావులేదా?

బొరోడిన్—నీఇష్టంవచ్చినంత ఆత్మవిమర్శన చేసుకో. నన్నుమాత్రంముట్టుకోబోకు.

కింబయీవు—ఎందుకు ముట్టుకోకూడదేం? ఆఖరుకి బద్దలయిపోయే గాజుగ్లాసులుమాత్రం ముట్టుకోకుండా వుంటామా?

[నటాషా వస్తుంది.]

బొరోడిన్—ఎవరీపిల్ల? ఏంకావాలిఅమ్మా!

నటాషా—ఎక్స్‌కర్షన్‌కి మాక్లాసుపిల్లల్ని తీసుకువచ్చేను. మీరు పెంచే కుందేళ్ళని చూడటానికి వచ్చేం.

బొరోడిన్...ఇక్కడికి ఎక్స్‌కర్షన్లు ఏమీ పనికిరావు...హెర్మన్!

(కాస్ట్రాన్స్కీతో తనగదిలోకి వెళ్ళిపోతాడు.)

ఎలెనా—ఏమిటి నటాషా! ఇదేం మ్యూజియమా?

నటాషా—బోబ్రోవు రమ్మన్నారు...మొదట్లో ఆయనే పిలిచేరు. ఇప్పుడీపేచీ...

కింబయీవు—అంటమాత్రానికి కుందేళ్ళు చచ్చిపోవు. మీవాళ్ళని లోపలికి తీసుకెళ్ళు, నటాషా!

ఎలెనా—ఇన్‌స్టిట్యూట్ డైరెక్టరులా మాట్లాడుతున్నావే. ఇదెప్పటినుంచి.

కింబయీవు—మొదట నాకే ఇస్తానంటే, నేను వొద్దన్నాను. కావలసివస్తే బొబ్రోవుని అడుగు. కూర్చో, నటాషా! (జఖారోవుతో) కోటోమిన్ దొరికిందా?

జఖారోవు—(ఒకపుస్తకం తీసి, అట్టలోపలచదివి మూసిపెట్టేస్తాడు.) ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో కోటోమిన్ పుస్తకాలు ఏవీ లేవు.

కింబయీవు—ఈవేళ లేకపోతేపోయిరి. రేపటికేనా తెచ్చియ్యాలి. పాతదికావాలి. తెలిసిందా? (వెడతాడు.)

నటాషా—ఈముసిలివాడిమీద గోడపత్రికకి వ్యాసం వ్రాస్తాను.

ఎలెనా—ఏమిటి? ఔను. ఔను. ప్రొఫెసర్ హొగోడిన్, యుద్ధం యుద్ధమే! ఈ విషయం ఏదో ప్రెస్‌లో చర్చించుకుందాం. (బల్లవద్ద కూర్చుండి వ్రాస్తుంది.)

నటాషా—నాకు ఒక పెన్సిలు ఇయ్యి. (వ్రాస్తుంది. అమాలియా వస్తుంది.)

అమాలియా—నీకూ, ఇవాన్‌కీ భోజనం పట్టుకువచ్చేను.

కింబయీవు—కానీ, ఆమెతో మాట్లాడేది మాట్లాడు.

బోబ్రోవు—(ఎలెనాతో) నువ్వూ, బొరోడిన్నూ మాట్లాడుకున్న విషయాలు ఇప్పుడే చెప్పేడు కింబయీవు. వాళ్ళు నీకళ్ళకి గంతలు కట్టి చేయిపట్టుకుని నడిపిస్తూన్నారు. నువ్వు వాదిస్తూన్నావు. అభ్యంతరాలు చెప్తూన్నావు. కాని, ఆదారి వదలడంలేదు. ఇప్పటికే వేళమించింది, ఎలెనా. ఈపాటికి ఈవాదనల ఫలితంగా నువ్వు ఒక నిర్ణయానికి వచ్చి వుండవలసిందే.

కాస్త్రాల్‌స్కీ—అంటే మాకర్గోవాని నువ్వు చెప్పిన మాదిరిగా చెయ్యమంటావు! పార్టీవాడు కాని ప్రొఫెసరు పార్టీ సూచనలు ఇస్తూన్నాడే!

కింబయీవు—ఈ 'కాంజక్' తనని ఎక్కడ అందుకుంటాడోనని పాపం కాస్త్రాల్‌స్కీ మహాభయపడుతున్నాడు. 'రాత్రిళ్ళు చదవకు. పగలు ఆడుకో' – అని ఆతని సలహా. ఎలెనా! బోబ్రోవు చెప్పిన మాట విను. ఆతడు నీ మంచికే చెప్తూన్నాడు. ఆతడే సరయిన గురువు.

కాస్త్రాల్‌స్కీ—నిజం. నికోలాయి కాశ్యానోవిచ్ క్రోటోమిన్ ప్రియశిష్యుడు. ఆతని శిష్యులంతా మహాదిట్టమైనవాళ్ళు.

కింబయీవు—కాస్త్రాల్‌స్కీ! నీ వాళ్ళంతా విఘ్నం.

బోబ్రోవు—(ఎలెనాతో). ఎలెనా! నువ్వేం మాట్లాడవేం? నువ్వు నన్ను నమ్మటంలేదు. ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో ప్రతివాళ్ళూ

నన్ను తప్పించుకు తిరుగుతున్నారు. ఎవ్వరూ నాతో మాట్లాడరు. తప్పని సరిగా మాట్లాడవలసివచ్చినా నా మొహంకేసి చూడరు. కళ్ళువొంచుకుని, విధ్వంసుకుని గుర్తులుకోసం వెతుకుతూన్నట్లు కనపడుతారు. వెనక తిరిగితే ఏమిటేమిటో రహస్యంగా చెప్పుకుంటారు. ఈపరిస్థితులలో పనిచెయ్యడం అసాధ్యం. ఎలెనా! ఒక్క కింబయీవే నన్ను నమ్ముతున్నాడు. అతను కాస్త ఆసరాగా వుండకపోతే.

ఎలెనా—బోరోడిన్—గొక్క ఈలేబరేటరీ వుద్దేశ్యాల్ని నువ్వు స్పష్టంగా ఎందుకు చెప్పవు? ఈవిచారణల ఫలితంగా ఆయన బుజువు చెయ్యదలచుకున్నదేమిటి? ఆవిషయం నువ్వు ఏల బయటపెట్టవు? నీకా భయం ఎందుకు? కుటుంబమర్యాదలా! పోనీయని కోటకోమిన్ విషయంలో కూడా నీ అభిప్రాయం తేల్చకుండా వున్నావు. ఇంకా ఇప్పుడు కాదంటావు. సింహాసనం వొదిలిన చక్రవర్తిలా ఇన్‌స్టిట్యూట్ చుట్టూ తిరుగుతావు. అది బాగులేదు. ఇది బాగులేదంటావు సలహాలు ఇవ్వబోతావు. ఒకరికి సలహాలు ఇచ్చేముందు నీకు విధ్వంసకులతో ఏమాత్రం సంబంధం లేదని బుజువు చేసుకోవాలి. (ద్వారం వేపు నడుస్తుంది).

కింబయీవు—నీ మాటలకి అర్థంలేదు. కోటకోమిన్‌ను పూర్తిగా బయట పెట్టడానికి అవసరమైన సహాయం నాకు పూర్తిగా చేసేను. నా రిపోర్టు పూర్తిచెయ్యడానికి కోటకోమిన్ వ్రాసిన ఆఖరు పుస్తకం కోసం ప్రయత్నించుతున్నా.

ఎలెనా—అంతమాత్రంతో అవదు.

కింబయీవు—ఏం ఎందుచేత? ఆమాత్రం చాలు బోబ్రోవుని అనుమానించడానికి నువ్వు చెప్పగలకారణాలు ఏమిటి? మనం అందరం కలిసి బోరోడిన్‌ని ఎదిరించాలి.

(ఎలెనాతో మాట్లాడకుండా కింబయీవు వెళ్ళిపోతాడు.)

కాస్ట్రాస్కీ—మళ్ళీ ఆలస్యం అయిపోతుందేమో, గుర్రబ్బండి చేసుకు వేగంవెళ్ళు పత్రిక ఆఫీసుకి...ఎడిటరుకి జాబువ్రాయి. గురువుకి ౧౦౮ నామాలు పెట్టు. వాని మొహాన ఉమ్మివెయ్యి. భయంలేదు లే—

ఆతడు చెరసాలలో పడ్డాడుకూ. కావలసినంత పేరు ప్రతిష్ఠలు. ఇంకా ఊరుకుంటావేం?

బొబ్రోవు—(అరుస్తాడు) చాలించు ఈపాటికి.

బొరోడిన్—(లోనికి పరుగెత్తివచ్చి) నికోలాషా! ఏమిటి నీ పెదవులు అదిరిపోతున్నాయి.

బొబ్రోవు—మీ కష్యన్ని పూరుకోమని చెప్పండి.

కాస్టాల్‌స్కీ—ఎలెనామాకరోవా దయకోసం నికోలాయ్‌కోటోమిన్ పై విమర్శ తయారు చేయబోతున్నాడు.

బొబ్రోవు—కోటోమిన్‌తో నేనెప్పుడూ ఏకీభవించలేదు.

బొరోడిన్—కావచ్చు కాని, నీ వ్యతిరేకం చూపడానికి ఇదా సమయం? ఆతను జైలులో వుండగానా?

బొబ్రోవు—ఇంతవరకే ఆలస్యం అయింది. ఆలస్యం అయినా అసలులేనిదానికంటె నయమే నా మెత్తదనం చూసి కాస్టాల్‌స్కీ నన్ను అలుసు చెయ్యడానికి అవకాశం ఇవ్వను.

బొరోడిన్—(ఆశ్చర్యంతో) నికోలాయ్! నికోలాయ్, నికోలా కాకాశ్యానోవిచ్!

బొబ్రోవు—పత్రిక ఆఫీసుకి వెళ్ళుతూన్నా.

బొరోడిన్—నువ్వేం చిన్నపిల్లవాడివి కావు. ప్రొఫెసర్ బొబ్రోవ్! నువ్వు చేసేపనిలో మంచిచెడ్డలు నీకే తెలుసు.

కాస్టాల్‌స్కీ—అవసరం - అనవసరం, ఉపయోగం అనుపయోగం......

బొరోడిన్—మన స్నేహం చెడుతుందనిమాత్రం గ్రహించు.

బొబ్రోవు—స్నేహం కన్న సిద్ధాంతాలంటే నాకు అభిమానం.

(నటాషా వస్తుంది.)

నటాషా—మామయ్యా! ఇక్కడుండే తాత మీద వ్యాసం వ్రాసే

బొబ్రోవు—ఏమిటది? ఓహో...సరే. ఇప్పుడే చూస్తా.

(వెడతాడు.)

బొరోడిన్—బోబోవ్! ఆ పిల్లలకి పండేళ్ళని చూపించు నాయనా!

నటాషా—(బొరోడిన్‌తో) ఇదీ పద్ధతి. నీ మీద వ్రాసిన వ్యాసం ప్రకటించపనిలేదు.

బొరోడిన్—థ్యాంక్స్.

(బోబోర్రివు పోయిన గారికేసే నటాషా వెడుతుంది.)

ఏమిటీ విడ్డూరం? ఇల్లాంటి చిన్నపిల్ల నాలాంటి హోదాలోవున్న వాడి మీద రాజకీయవ్యాసాలు వ్రాయడమా?

కాస్తొవ్‌స్కీ—కోటోమిన్‌ని ఖండిస్తూ పత్రికలకి వ్రాయడం మరీ దారుణం... మిమ్మల్ని కూడా ఖండిస్తూ వ్రాసే రోజూ వస్తుంది.

బొగోడిన్—ఔను. నాకు తెలుసు ప్రజలలో అల్పత్వం పెరిగి పోతూంది. వారిలో పెద్దపెద్ద ఆశయాలేవీ లేవు. ప్రొఫెసరకీ పైపీజన్ ట్సీకీ భేదం చెప్పడం కష్టం అయిపోతూంది. కాని నికోలాయ్ విషయమే విచారకరంగావుంది. పాపం. మహా అగాధంలో పడిపోతూన్నాడు. కాని, నాకేం, అది అతగాని స్వంత వ్యవహారం. నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్ చాలా సరసుడు. అతనితో ఎక్కువ పరిచయం సంపాదించుకో. చెవులపిల్లుల్ని ఎంత ఏలా జాగ్రత్తగా పరీక్షచేసేనో అంత ఇల్లాగ ఆతనినీ పరీక్షచేసి చూసేను.

జఖారోవ్—నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్‌కి నక్షత్రబలంవుంది. రతి... అంగారకుడూ... చంద్రుడూ... అంగారకుడు పౌరుషం - చంద్రుడు అధికారం _ రతి ప్రేమ ఆతనిలో కలిగిస్తూన్నారు.

(సెవిన్‌స్కీ ప్రవేశం. మేనేజింగ్ డైరెక్టరు. పనిభారంచేత చాలా చిక్కిపోయివున్నాడు. చేతిలోని బ్రీఫ్‌కేసు ఆడించుకుంటూ పరుగెత్తి వస్తాడు.)

సెవిన్‌స్కీ—ఇవాన్ ఇలిచ్! నీ లైబ్రరీ త్వరగా మార్చుకో. మన ఎలకెన్నెలు కోత పెట్టేరు.

బోరోడిన్ — నిన్నెప్పుడూ ఇన్‌స్టిట్యూట్ సరిహద్దుల్లోకైనా రావడం చూడలేదు నువ్వు మేనేజింగ్ డైరెక్టరువా?

నెవిస్కీ — గిరగిరా తిరగడంతో వాంతి అవుతూంది. ఇప్పటికి ఇన్‌స్టిట్యూట్ రెండొక్క బకెట్లు పన్నెండుగవర్న్మెంటు డిపార్టుమెంటుల లోంచి పదమూడ్రో దానిలోకి తీసుకొచ్చేను. వాళ్ళు అక్కడ సీలు పట్టించేరు. అయినా నేను వదలలేదు. మన పని సాగితీరాలి. గ్రాంటు విషయాలలో నెవిస్కీ తక్కిన రకం కాదు. బకెట్లు సీసాలు దాచుకున్నారా?

(బోరోడిన్‌తో అతనిగదిలోకి వెడతారు.)

కాస్టాల్‌స్కీ కూడా వెళ్ళిపోతాడు. వర్గానోవు వస్తాడు. జఖారోవు అతనిని పిలుస్తాడు.)

జఖారోవు — కోటోమిగాని ఖండిస్తూ బోల్షెవిక్ పత్రికలకి వ్యాసం వ్రాయబోతున్నాడు.

వర్గానోవు — అంతమాత్రంచేత అతనిగా బయటపడలేదు. అన్నీ ఇదివరకే సిద్ధంఅయినాయి. జఖారోవిచ్! నీ కీవుద్యోగం ఏలాగ వచ్చిందో మాత్రం మరచిపోబోకు. నాతోకూడా వావుంటేనె నీకు ఈ ఉద్యోగం, తెలుసా? ఇప్పుడుచెప్పు అసలుసంగతి ఏమిటో ?

జఖారోవు — పెంటాగ్రాం.

వర్గానోవు — అదేమిటి?

జఖారోవు — (బ్లాక్‌బోర్డుమీద వ్రాసిన జామిట్రికల్ డ్రాయింగ్ చూపిస్తూ) పెంటాగ్రా అబద్ధం అడితే సహించదు. ఒప్పేమో నిజంచెప్పాలి. లేదా నోరుమూసుకు వూరుకోవాలి. వాళ్ళువుండగా నేనేమీ నోరు మెదపను. నీతో నిజంఅంతా చెప్తాం.

(వర్గానోవు బోరోడిన్ గదివేపు నడుస్తాడు. గదిలోంచి వస్తూన్న అమాలియా గుమ్మంవద్ద ఎదురుపడుతుంది. ఆమె లైబ్రరీగుండా నడిచి ఎదుటితలుపు తెరచి, హఠాత్తుగా వెనక్కి పరుగెత్తి వస్తుంది.

అమాలియా — నన్ను దాచు. నన్ను దాచు. నేనాతన్ని చూడ కూడదు.

జఖారోవు—ఎవర్ని?

అమాలియా—తరువాత చెప్తా. త్వరగా జఖావిచ్! దాచుకున్నా.

జఖారోవు—ఆగు.

(పుస్తకాలబీరువాల వెనకనున్న ఒక చిన్నతలుపు తెరచి ఆమెని ఆదారిని పంపేస్తాడు. షెకోవాయ్, ఎలెనాలు వస్తారు. షెకోవాయ్ బొరోడిన్ గదితలుపు తట్టుతాడు. ఆ ద్వారం తెరుచుకుని వర్గాసోవు వస్తాడు.)

షెకోవాయ్—నెవిస్కీతో నేను వచ్చినట్లు చెప్పండి. ముఖ్యమైన విషయాలు మాట్లాడవలసివుంది. (ఎలెనాతో) బొరోడిన్ మార్క్సిస్టు కాదని నేనూ ఎరుగుదును. కాని, మానవ ప్రపంచానికి సంబంధించిన సమస్యలకి ఆయన కనిపెట్టిన రహస్యవిషయాలు మనదేశానికి బాగా ఉపకరిస్తాయి. ఆవిధంగా ఆ ప్రొఫెసరు సోషలిజంయొక్క అభివృద్ధికి తోడ్పడతాడు. అదీ డైలెక్టిక్!

ఎలెనా—ఈగతి తర్కాలతో నాప్రాణం చివికిపోతూంది. మానవుని అమాయికత్వాన్ని గురించి బొరోడిన్ తనకిష్టంవచ్చినట్లల్లా చెప్తూన్నాడు. మనం విచారణచేస్తున్నదేమిటో ఎందుకో ఆదేవుడికే తెలియాలి. కాస్తాల్‌స్కీ తన ఇష్టంవచ్చినట్లల్లా వ్యవహరిస్తున్నాడు. నేను వ్రాసిన వ్యాసంకూడా ప్రకటించనీయలేదు.

షెకోవాయ్—నువ్వు రాజకీయాలు మరిచి విద్వద్వాదంలోకి దిగుతూన్నావు. అందుచేత బొరోడిన్‌పై నువ్వు వ్రాసిన ఖండనం విధ్వంసకులకి సహాయకరంగా తయారవుతుంది.

ఎలెనా—నీకు మతిలేదు!

షెకోవాయ్—ప్రస్తుతస్థితిలో నీతో ఒక్కబోర్బోవే తాళించవేస్తాడు కాని, జాగ్రత్త. జ్ఞాపకంవుంచుకో. అతగాడు కోటిల్యూమన్ శిష్యుడనీ, లేబొరేటరీ స్థాపించడానికి వ్యతిరేకుడనీ మరవకు.

ఎలెనా — కోటోమిన్ శిష్యుడైనంతమాత్రాన ఇరువురూ ఒకేపనిలో నియుక్తులని చెప్పడం తప్పు.

షెకోవాయ్ — అలాగేం? (నెవిస్కీ వస్తాడు.) కామ్రేడ్ నెవిస్కీ! విన్నావూ? (పుస్తకంమీద వ్రాత చదువుతాడు.)... "నా అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించే నామిత్రుడు నికోలాయ్ బోబ్రోవుకి — ప్రొఫెసర్ కోటోమిన్"... తను వ్రాసిన పుస్తకంమీద తన స్వంతదస్తూరీ. ఈ విద్వాంసుణ్ణి ఇంకా బయటపెట్టకుండా డిపార్టుమెంటుమీద అధికారిగా వుంచేరు. ఇన్‌స్టిట్యూట్ యొక్క అధికారవర్గం ఆపర్ట్యూనిస్టు మార్గం తొక్కుతూంది.

నెవిస్కీ — (నవ్వుతాడు) హ్హా!

షెకోవాయ్ — నెవిస్కీ! ఇది నవ్వివెయ్యవలసిన విషయంకాదు.

నెవిస్కీ — ఏంచెయ్యడానికీ ఏదో ఒక 'డీవియేటర్' అని నిందించకమానరు. నీపుణ్యమాయిరి, ఏంచెయ్యమంటావో చెప్పవూ. బోబ్రోవు మీద ఈగనికూడా వాలనియ్యడు బొరోడిన్.

షెకోవాయ్ — మనం అతినిర్మొగమాటంగా వ్యవహరించాలి. ఇప్పుడు వారిద్దరిమధ్యా వెనకటంత స్నేహంలేదు. బోబ్రోవుని డిస్మిస్ చేస్తే బొరోడిన్ కాదనికూడా అనడనే నావూహ.

నెవిస్కీ — సంగతి అలావుంటే, వ్యవహారం సాఫీచెయ్యవచ్చు. అయితే బోబ్రోవు ఖాళీలో ఎవర్ని వెయ్యడం? ఎలెనా! నీకిష్టమా?

ఎలెనా — కామ్రేడ్స్! బోబ్రోవు కాదు. బొరోడిన్, కాస్టాల్స్కీలే మనకి నిజమైన శత్రువులు.

షెకోవాయ్ — ఇదో కొత్తమాట. బోబ్రోవుకాదూ? సాచెయ్యాలని చూస్తుంది, ఎలెనాకి ధైర్యం చాలడంలేదు. ఈవిషయంలో మనం కఠోరంగావుండకుంటే లాభంలేదు.

నెవిస్కీ — ఆమె కిష్టంలేకుంటే షెకోవాయ్! నువ్వేవుండాలి! ఇంకెవ్వరూ లేరుమరి!

ఎలెనా — కామ్రేడ్! వ్యవహారం చక్కబెట్టవలసిన విధానం అది కాదు. మరొకశాఖలోని విద్యార్థిని తనశాఖ కాని శాఖలో ప్రొఫెసరుగా వెయ్యడం చాలపొరపాటు. అది బాధ్యతగలపని!

షెకోవాయ్—కమ్యూనిస్టుపార్టీసభ్యుడు. పైగా నీమగడు అయిన వాని విషయంలో అంత అపనమ్మకంచూపడం ఆశ్చర్యంగావుంది.

నెపిస్కీ—అతడు నిర్వహించుకోగలడా? లేడా? అనేది ఆలోచించుకోవలసిన విషయం. అంతే. నన్ను తోళ్ళకంపెనీలోంచి తీసుకువచ్చి ఈఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో పెట్టేరు. కుందేళ్ళవిషయంలో నాకు తెలిసిందల్లా వాటి చర్మాన్నిగురించిమాత్రమే. అయినా నేనీ ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కి మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ని. అదీ డైలెక్టర్!

ఎలెనా—నువ్వూ డైలెక్టిక్సునిగురించే మాట్లాడుతూన్నావూ?... డైలెక్టిక్స్!

నెపిస్కీ—అదో ఊతపదం అయిపోయింది. అంతా స్వేచ్ఛగా వాడేస్తున్నారు. సరేకాని, నికోలాయ్ ఏంచెప్పేవు? ఒప్పుకుంటావా? బోబ్రోవుని తప్పించేసి, నిన్నాడిపార్టుమెంటుకి ఛైర్మన్‌గావేస్తాము.

షెకోవాయ్—ప్రెసీడియంలో సభ్యుడుగాకూడానా?

నెపిస్కీ—ఆహా! వేరే. చెప్పపనిలేదు. అదివుంటే ఇదీవున్నట్టే.

ఎలెనా—లేబొరేటరీలో ఎవర్ని పరీక్షించాలి - అన్నసమస్య... బొరోడిన్ యొక్క కార్యవిధానం.

షెకోవాయ్—దానినిగురించి పత్రికలలో వ్రాయడానికి వీలు లేదు.

(నెపిస్కీ, ఎలెనా, షెకోవాయ్‌లు వెళ్ళిపోతారు. జఖారోవ్ బొరోడిన్ గదివ్యాగంవద్దకు పోయి నెమ్మదిగా ధ్వనిచేస్తాడు. వర్గాసోవ్ బయటకి వస్తాడు. జఖారోవ్ ఆతనిని తీసుకుని బ్లాక్‌బోర్డుదగ్గరికివస్తాడు. జఖారోవ్ సుద్దతో వ్రాస్తాడు.)

జఖారోవ్—ఇదిగో... ఈచుక్క ఆచిన్నపిల్ల. ఆమెతండ్రి నికోలాయ్ పెత్రోవిచ్ షెకోవాయ్ (ఎడమవేపుగా క్రిందుగా ఒకచుక్క పెట్టి రెంటినీ కలుపుతూ గీస్తాడు.) అమాలిగూ కాగ్గినా ఈచిన్నపిల్లని ఎరుగును. (కుడిచేతివైపుగా కిందికి ఒకగీతగీస్తాడు.) తనకే, అమాలిగూకీ,

షెకోవాయక్కీ, ఏదో సంబంధం వుండేవుండాలి. (క్రింగీ చుక్కలు కలుపుతూ గీతగీస్తాడు. త్రిభుజం తయారయింది.) త్రిభుజం! నాయువపురిమధ్యా గల బాంధవ్యం ఏమిటో ఎరుగుదువా? (అమాలీనా హఠాత్తుగా నీరవావెనక వున్న చిన్నద్వారం తెరుస్తాడు.) లోనికిపోయినాడు.

వర్గాసోవు—(స్తంభితుడై) ఏమిటి? ... నల్లోవాను ... అమాలియా...... .

[తెర]

## నాలుగో రంగం

(రెండోరంగంలో నిరూపించిన మాదిరి ఎలెనా గది. కింబయీవు పుస్తకం చదువుకుంటూ, అప్పుడప్పుడు క్రిందటి క్లారా - ఎలెనాలతో మాట్లాడుతూంటాడు.)

ఎలెనా—నాకేమీ తెలియడం లేదు. నేను ఆపనికి తగను. బొరోడిన్‌కి నిజమే చెప్పేశాను. నాది నుంచిపని కాదు. ఇటువంటి గలకాయితో వైజ్ఞానిక పరిశోధనలకి ఏమీ లేదు.

కింబయీవు—ఎలెనా! వట్టి పిచ్చిమాటలు. నాతల పరిశోధనలకి పనికి రాలేదూ? నా మొద్దు తల? నా కొజక్ తల — రాయివేసి కొడితే రాయి పగలవలసిందేగాని, దీనికి చలనం లేదు. రాత్రులు తెల్లవార్లూ మేలుకుని, ఇంతంతలావు పుస్తకాలు చదివేస్తున్నాను. ఒక్కొక్క పుస్తకం పూర్తి అయ్యేటంతకి (చేతులతో చూపుతూ) అంతంతవాడిని అయిపోతున్నాను. త్వరలోనే ఈయిల్లు పట్టనంత పొడుగు ఎదిగిపోతావున్నాను. ఎలెనా! మనం బెంబేలు పడకూడదు. ఎప్పుడూ ముందుకే.

ఎలెనా—మానవ ప్రవర్తనా పరిశోధకశాల పేరు చెబితే నాగుండెలు జారిపోతూన్నాయి. బొరోడిన్ ఓ వల పన్నుతున్నాడు. సోవియటు ప్రభుత్వంచేత అపకారం పొందినవారందరినుంచీ ప్రశ్నావళికి సమాధానాలు తీసుకుంటున్నాడు— కాని మనం ఏమీ చెయ్యలేకుండా వున్నాం.

క్లారా—చవటా, చవటా! నిన్ను మరోపేరున పిలవడానికి వీలు లేదు. ఏమిటల్లా మాట్లాడుతున్నావు? మీ గుండె? అన్నిట్లోను ప్రాముఖ్యం.

నువ్వెప్పుడూ కొంటెగాలి గోష్ఠిపని చేసేవు. కాని, నాకు తెలుసు నువ్వెలావున్నావో. లేబరేటరీకి భయపడుతున్నావా? చెదిరిపోయిన కుందేలులా పొదలలో దాక్కున్నావా? ఆ చెవులు పుచ్చుకుని పొదల లోంచి బయటికి లాగుతాం... నలుగురిలోకి తీసుకువచ్చి, ఆలోచించే పద్ధతి నేర్పుతాం.

కింబయావు—బోబ్రోవు ఈమాటలు ఇదివరకే చెప్పేడు. కాని, బోబ్రోవుని పంపేసేరు. ఆగాకా తలవేళ్ళు వేసుకు తిరుగుతున్నాను. బొరోడిను నిన్న వదిలి వెళ్ళిపోయేరు. కాని, నన దగ్గిరికి రాలేకపోయేను. ఎలెనా! బోబ్రోవుని పిలు. మనం అందరం కలిసి పనిచేద్దాం.

ఎలెనా—నేను ఎవర్నీ పిలవను.

కింబయావు—ఇప్పుడు నీకు గ్ర... నికోలాయ్ ... విపోయి తెలిసింది అర్థమౌతూంది. నీమనస్తత్వాన్ని స్పష్టంగా అయినా డీ-బోబ్రోవుని సరిగ్గా చూడలేకపోయేను.

ఎలెనా—నేనేదో బాధపడుతున్నాననుకుంటున్నావు, నికోలాయ్. ఇద్దరికీ పంక్తి భోజనాలు కూడా చెడ్డాయి. ఈవేళ ట్రెయిన్లో మేమిద్దరం పేచీపడ్డాం. మానేవారంతా ఆనందించేరు. కాని, అతగాడికేమీ విచారం లేదు. ఆపుద్యోగానికి మురిసిపోతున్నాడు. ఆఖరికి నేను ఇంటిదాసీనై పోయేను.

క్లారా—జాగ్రత్త. లేదా పార్టీనుంచి గెంటివేస్తాం. ఆశ్చర్యకరంగా వుందే! క్లాసులోంచి బయటికి రావడంతో అన్నీ అనుమానాలే. ఎవళ్ళ ఆలోచనకి ఫలితం అనుకుంటున్నావేమో, కాని, అది నీ మనోదౌర్బల్యం లేకపోవడానికి ఫలితం. నీ అతి ఆలోచన కట్టిపెట్టు.

కింబయావు—ఇదేమిటి? ఎప్పుడూ వినలేదే.

క్లారా—ఆమె యిప్పుడు ప్రపంచాన్ని గురించి తెగ ఆలోచిస్తూంది. పార్టీ ఇప్పుడు పనికిబడిపోతూందిట. నే చెప్పినట్లల్లా సాగించా, ముఖ్యుల్నందర్నీ వెగరకొట్టేస్తాం.

ఎలెనా—ఎగరకొట్టడం కాదు తెలివి. చేతనైతే సహాయం చెయ్యి.

క్లారా—నన్నిప్పుడు ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో చేరమంటావా, ఏం? అరవైఏళ్ళువచ్చేక చదువుకోక మన్నుకొట్టుకోనా?

కింబయీవు—(ఎగిరి గంతువేసి) నిన్నెవరు చదువుకో మన్నారు? నిన్నెవ్వరూ చదవమనడంలేదు. మా ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కి పోషకురాలివి ఏల కాకూడదు. ఫ్యాక్టరీఅంతా ఇన్‌స్టిట్యూట్ యొక్క పోషకులుగా చేర వచ్చునే మాకు మార్గం చూపించవచ్చునే. ఇప్పుడు మేం తొక్కేనదారి పొరపాటు—పొరపాటు. హుస్సేన్‌ది చాలా గట్టిబుర్ర. ఇదంతా నేను స్వయంగా ఆలోచించినదే. (తన బుర్రపట్టుకుంటాడు.) నాకు తలనొప్పి గావుంది. రాత్రిళ్ళు నాబుర్రలో మాటలూ - పదాలూ, అటూ, ఇటూ పరుగెత్తిపోతూంటాయి. వాటిని పట్టుకోవడమే బ్రహ్మాండంగావుంది.

(షెకోవాయ్, వాలంటీనాలు వస్తారు.)

క్లారా—ఎక్కడనుంచిరాక?...ఏమిటీ ఆనందం?

వాలంటీనా—మళ్ళీ చిత్రకళ ఎత్తుకున్నాను. ఇప్పుడు నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్ నా కొత్తబొమ్మకి 'మోడల్' ఆ శిల్పం ఏమిటో తెలుసా? 'శ్రామికుడు: విజ్ఞానం...' అద్భుతమైన చిత్రం. అసాధారణమైన 'మోడలు...' ఆతలవాడు. చలపరాయితో చేసినట్లుగా ఏలావుందో. ఆకాళ్ళూ. చేతులూ శిల్పంకోసమే పుట్టేయి,

షెకోవాయ్—వాలంటీనాఇవానోనా! ఏమిటి నన్ను తెగపొడేస్తూన్నావు?

క్లారా—ఫ్యాక్టరీకి వెళ్ళడంకివేళయింది, మరిచేవా?

వాలంటీనా—క్లావ్డ్యావాసిలీనా! అక్కడ దిక్కుమాలినహోరు. దుమ్ము. నాకు మతిపోయింది. ఒంటరిగావుండలేక చచ్చిపోయేను. ఒక్కడూ నామొహంకేసేనా చూడడు. నాకేమీ తెలియలేదు. ఎక్కడప్పుడు వదలిపెట్టేక ఏమీతోచడంలేదు.

క్లారా—మనోకర్త్రి, సెంగిం దాచుకుంటూంది. నీ విషయంలో నాకేమీ బాధలేదు. నీ కిష్టం వచ్చినట్లు చేసుకో. కానీ—పెదవులకి రంగుపూసుకో. నీ బొమ్మలు గీసుకో నీ మనస్సుకి వచ్చినట్లు ఆనందించు. హుస్సేన్; రా నాయనా! మనం శోషకవర్గంవిషయం ఆలోచించుకుందాం.

కింబయీవు—క్లారా! నీవింకా పసుమదానివే. మహాచురుకయిన దానివి... (క్లారాతో ఆమె గదిలోకి వెడతాడు.)

వాలంటీనా—ఆమె మనస్సుకి కష్టంతోచింది.

షెరోవాయు—ముసలిది మహాగట్టిది. ఆమెవ్వరోలికి పోబోకు. వదిలెయ్యి.

ఎలెనా—మహాగట్టి సలహా.

వాలంటీనా—నా శిల్పానికి నవ్వు 'పోజ్' ఇవ్వకూడదూ?

ఎలెనా—మూడు తీరుబడి లేదు.

షెరోవాయు—మూడు కాదు. నాకు అను... ఎలెనావున్నచోటికి కూడా కళ చేరదు. గతివిగ్రహం నగ్నస్త్రీవిగ్రహం. శిలువపైనున్న క్రీస్తు బొమ్మ మతపచ్చి. ఆమె వైజ్ఞానికురాలు. ఆమె మెదడు పనిచేస్తునేవుంది. కాని, సరగాలూ, సంతోషాలూ చచ్చిపోయినాయి.

ఎలెనా—నికోలాయ్!

షెరోవాయు—ఈగదివేపు చూడు! బోసికిటికీలు, నలిపిపారవేసిన న్యూస్ పేపర్లు, గోడలపై మరకలు, మేజాగుడ్డమీద చిరుగులు, సిగరెట్టు పీలికలు, ఎంగిలికంచాలు, నీళ్ళులేని నీటితొట్టె... ఇవేమీ నీకు చీమకుట్టినట్లేనా అనిపించవు. వీటివిూదికి నీదృష్టిపారదు.

ఎలెనా—నిన్నటిదాకా తమకు మాత్రం ఇవన్నీ తోచేయా?

షెరోవాయు—నిన్నటిదాకా నేను సామాన్యమైన గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటునే.

ఎలెనా—ఒలికింది. ఈమార్పులో నాకంత గొప్ప ఏమీ కనపడటం లేదు. అప్పుడే ప్రాముఖ్యతగల పెద్ద ఆఫీసరువి అయిపోయేవు కాబోలు! '

షెకోవాయ్—కొంచెం నాగరికంగా ప్రవర్తించడం ఎప్పుడు?

ఎలెనా—ఇల్లా అన్నావు నాకుండది. ఇది ఎప్పటికి నాకు చేస్తా.

షెకోవాయ్—ఈ మాత్రం పని గుర్తుంచుకుంటే చేస్తుంది. అసలు కావలసింది జ్ఞానం.

వాలంటీనా—నే వెళ్తున్నాను. క్లారాతో చెప్పలేదా. ఆమె మనస్సుకి బాధకలిగించేనని విచారంగా వుంది.

(తలుపుపై కొడతుంది. 'లోనికి రమ్మ'ని లోనుంచి క్లారాధ్వని. వాలంటీనా క్లారాగదిలోకి పోతుంది.)

ఎలెనా—ఆప్యాయముందని నన్ను అవమానం సరిచేశావు.

షెకోవాయ్—ఆమె పొలకుబాటు ఎప్పుడూ నీ మనస్సుని ఆకర్షించింది. సరదాలు... సంతోషాలు... నిజమే ఇరవైపళ్ళకాన్ని నేను, ఇరవై మూడేళ్ళది ఆమె ఇంకా చిన్నపిల్ల. పసుమితనపు గుంపు...

షెకోవాయ్—నీ బ్రతుకేమిటి. ఆగడాలు అడగాలని వచ్చావు.

ఎలెనా—ఈ అయిదేళ్ళనుంచీ ఆమెను తో లేదుకాని లు నేం?

షెకోవాయ్—కాదు. పరిపాటి అయిపోయింది... (మడతపెట్టిన వార్తాపత్రిక గోడకు పెట్టికొట్టి) ఈ ఈగలకి ఇలనాటు పడ్డది.

ఎలెనా—(నీరులేని నీటితొట్టి షెకోవాయ్ పై విసిరి) ఉంటిరి!

(చీపురుకట్టవిసరబోయేసమయానికి వాలంటీనా ప్రవేశిస్తుంది. నిశ్శబ్దం.)

షెకోవాయ్—వాల్యా! నే వీథి ఇంటిదాకా వస్తా.

వాలంటీనా—వద్దువద్దు. నేపోతా.

షెకోవాయ్—నేవస్తాను కాదూ?

వాలంటీనా—సెలవు! ఎలెనా.

ఎలెనా—(వాలంటీనా జబ్బపట్టుకొని) వాలంటీనా, నీ స్నేహితురాలితో ఈతనితో తలుపులుమూసుకుని కూర్చోడం ఎందుకు? ఆగవాస్యాలు ఎందుకు?...(చేయిపుచ్చుకులాగి) దాగుడుమూతలు... రహస్యాలు ఎందుకు?

వాలంటీనా—నన్ను వొదులు! (బాధతో అరుస్తుంది.)

ఎలెనా—గట్టిగా! గట్టిగా! గొంతెత్తి చెప్పు నీ ప్రేమని.

వాలంటీనా— నేనెప్పటికీ ప్రేమించడం లేను. నన్ను వొదులు. నీ చేతులు మంచులా వున్నాయి.

(వాలంటీనా విడిపించుకుని పారిపోతుంది. షెరోవాయ్ ఆమె వెనక పరుగెత్తుతాడు.)

షెరోవాయ్— అయినా చాలు! ఈ అవమానపు పిశాచంతో చేసిన కాపరం చాలు.

ఎలెనా— (అతని నివృత్తి కని) నాకేం అనుమానం లేదు.

(కూర్చుని ఏడుస్తుంది. క్లారా వస్తుంది.)

క్లారా— ఎందుకేడుస్తున్నావు? పుచ్చిపన్ను సలుపుతూందా?

ఎలెనా— నాకూ నికొలాయ్‌కీ సంబంధం వొదిలిపోయింది.

క్లారా— ఎప్పుడేమ్మా! ఇప్పుడే కాదూ, మాట్లాడుతూన్నావు. అప్పుడే ఈ ప్రయోగాలు చేయడం జరిగిపోయింది ..ఏవీ నీ కళ్ళు...ఇల్లారా చూడనీ! (గడ్డం పట్టుకొని ఎలెనా ముఖం ఎత్తుతుంది.) ఏడవకు అల్లాగ! ఏడవకు! కళ్ళు తుడుచుకో. (చేతిరుమాలు ఇస్తుంది.) ఆడవాళ్ళకి ముందు ఏడుపు పుట్టింది. అయితే ఇది ప్రణయకలహమా?

ఎలెనా— పూర్తిగా విడిపోయాం.

క్లారా— వాలంటీనాతో వెళ్ళిపోయేడా?...అందమైనపిల్లే!

ఎలెనా— లక్షణమైనమ్మ! చవట!

క్లారా— ఏమాయి కప్పుకొంటూన్నావు.

ఎలెనా— నాకేం తెలీదు.

క్లారా— అయితే ఇది నా అభిమానమేనా!

ఎలెనా— నాకేం తెలిసింది. అంతేనా గొప్ప?

క్లారా— ఇప్పుడే ముసలిదానివి అయిపోయేవు కాబోలు నేం? నీవయస్సులో నేను పదిహేను గ్రమ్ము అప్పేసేను. ఓ మానవుడు వదిలిపెడితే లోకం అవన్నీ గాని? ప్రపంచం అంతా గాడిదలతో నిండుందా? అన్నిన్ని మరిచిపో. నేను మగాడిచ్చిన పిలక పెడతా. ఇక నుంచి వేరే వొలగ పనుచు

వాళ్ళు వున్నారు. పార్టీద్వారా ఓపదిమంది మంచివాళ్ళని నీదగ్గిరికి పంపిస్తా. నీకు నచ్చినవాణ్ణి ఏరుకో. లేదా అంతకంటే మంచిమార్గం! ఫ్యాక్టరీ రెస్టారెంట్ తెరుస్తారు ఈవేళ. ఈవేళ విందు జరగబోతూంది. ఖుషాలాగా కాలం గడిచిపోతుంది. రా, పోదాం.

(కింబయీవువస్తాడు.)

కింబయీవు—క్లారా, ఇదిగో నాప్లానులు...ఎలెనా! ఏమిటీఅలాగ వున్నావు? కళ్ళు ఎర్రగావున్నాయేం? ఏంమండుతూన్నాయా? నాకళ్లూ ఆలాగే బాధపెడుతూంటాయి. ఇసకపోసినట్లేవుంటాయి. ఎలెనా! నీమగడున్నాడే, మహామంచివాడు. నువ్వు మంచిపెళ్ళానివి. నేనూ మంచి మగణ్ణి కౌతాను కాని, ఓమంచిపెళ్ళాన్ని వెతికిపెడతావా?

క్లారా—అయితే ఎలెనానే పెళ్లిచేసుకో. ఆమె మగడినుంచి విడిపడింది.

కింబయీవు—ఆఁ. ఆఁ. ఆఁ. విడిపడిందీ! విడిపడిందీ! పెళ్ళాన్ని విడిపడనిచ్చేడూ, నికోలాయ్, ఎందుకూ పనికిరానివాడు. నేను నాభార్యని ఆమైదానాలలోకి తీసుకుపోయి తిప్పుతా. చావగొడతాను. కాని, విడిపోనిస్తానేం?

ఎలెనా—నికోలాయీ నేనూ ఒకేపనిచేసేవాళ్లం. ఒకరికొకరు సాయంగావుండేవాళ్ళం. మాఇద్దరి ఆలోచనలూ ఒక్కటే...మాగమ్యం ఒక్కటే...ఈనాటినుంచా? అండర్ గ్రాడ్యుయేట్లం అయిననాటినుంచీ. ఆతడో పెద్దఆఫీసరు అయిపోయాడు. ఆతనికి నాఅవసరం ఏంవుంది?

(నటాషా వస్తుంది. బంగారు రంగు చేపలున్న గాజుతొట్టి మేజా మీద పెడుతుంది.)

నటాషా—క్లారా! చూడు. చూడు. ఎలెనా, ఏక్వేరియం. స్కూలులో మాక్లాసువాళ్ళకి ఈఆక్వేరియం బహుమానం చేసిపెట్టేడు. మా క్లబ్బుకి తరుచుగా వొస్తుంటాడు. వసంతకాలం నాటికి కుందేళ్ళు పెంచుకుం

దుమదుకరపెట్టె చేసి పెడతానన్నాడు. రాండి. చూడండి ఎంత బాగుందో. క్లారా! ఎలెనా! హుస్సేన్!

కింబయీవు—ఎలెనా! ఓమారు బోబ్రోవుతో మాట్లాడిచూడు. ఆతడు చాలామంచివాడు. ఆతనికి నీసహాయం - నీకు ఆతని సహాయం అవసరం.

ఎలెనా—వద్దు. ఆమహాత్ముడు ..ఇంక వెక్కిరింత ప్రారంభించగలడు. "నే చెప్పలేదూ? - హెచ్చరించలేదూ?"—వద్దు నే నొక్కర్తినీ పనిచెయ్యగలను.

క్లారా—నీకు వొంట్లో బాగాలేదనుకుంటాను. నీ పద్ధతి ఏమీ బాగాలేదు. ఏమీ బాగాలేదు.

నటాషా—క్లారా? ఇటురా. రా, ఎలెనా! హుస్సేన్! నా చిన్ని చేపల్ని ఓమారు చూడండర్రా!

ఎలెనా—బాగున్నాయి తల్లీ. వాటికన్నా నువ్వు బాగున్నావు. నువ్వు నాకడుపునే ఎందుకు పుట్టేవుకాదు?

నటాషా—అల్లా అన్నావేం?

ఎలెనా—ఒక్కచోటనే వుండేవాళ్ళు - విడిపోకుండా!

నటాషా—ఇప్పుడు వుండడం లేదా? విడిపోవలసిన అవసరం ఏం వొచ్చింది? నీ మీద నాకు చాలా ప్రేమవుంది, ఎలెనా! కాని, నీకు తీరిక ఏదీ? (సెరోవాయ్ గదిలోంచి వెళుతూంటాడు.)

నటాషా—నాన్నా! నా ఎక్వేరియం చూడు! నాన్నా!

సెరోవాయ్—నన్ను చంపకు! (వెడతాడు)

నటాషా—ఏం వొచ్చిందబ్బా! చిత్రంగావుందే.

ఎలెనా—చిత్రంగా వుంది.

(ఒక్క క్షణం నిశ్శబ్దం. నటాషా, తన బంగారు చేపల తొట్టెతో ఆడుకుంటూ, తనలోతానే, తన పాఠశాల సంగతులు చెప్పుకుంటూ వుంటుంది.)

నటాషా— స్వెర్లోవ్‌కాని మాట్లాడించి ఎక్స్పెల్ చేసి వేసేరు...అతని తండ్రి మతగురువు. కాని, అతడు తానో గుమాస్తా కొడుకునని చెప్పేడు... మా నాయకుడు ఏమన్నాడో తెలుసా. స్వెర్లోవ్‌కా మనల్ని మోసం చేసేడు. శ్రామికవర్గాన్ని మాత్రం మోసగించడూ అలాంటివాడు? అత్తయ్యా! శ్రామికవర్గాన్ని మోసగించడం చాలా తప్పు.

క్లారా— మీ నాయకుడు చెప్పేదు గనక తప్పే అయివుంటుంది.

నటాషా— పందెం. అందరికంటే ముఖ్యమైన నాయకుడు ఎవరో చెప్పు? చెప్పగలవా? నేను చెప్పగలను. అందరికన్నా ప్రధాననాయకుడు సార్రీ...(చేపల్ని చూస్తూ) చేపలు ఎలాగ మునుగుతూన్నాయో చూడు.

ఎలెనా— క్లారా! ఈ చిన్నబిడ్డ నాతో వుండిపోతే బాగుండును... నాకో ఆడు బిడ్డయినా కలిగింది కాదేమిటి? కాస్త దానితోనే నా కాలక్షేపం అయివుండును.

క్లారా— చాలులే. ఎందుకేమిటి? ఇప్పుడే వయసు మళ్ళిపోయిందా? బట్టలు వేసుకో. రెస్టారెంటు తెరిచే వేళయింది. పోదాం.

ఎలెనా— నిజం. క్లారా! ధైర్యం చిక్కబట్టుకోవాలి. క్షమించునడు. పోదాం.

కింబయీవు— నేనూవస్తా. ఎలెనాని ఒక్కక్షణంసుండా వదలుచుకోలేదు. ఒంటరిగా తిరిగి రావడం మంచిదికాదు, నాదగ్గర మూడ ట్రామ్‌టిక్కెట్లున్నాయి. నడవండి.

[క్లారా, ఎలెనా, కింబయీవులు వెడతారు. నటాషా ఒక్కతె వుంటుంది.]

నటాషా— బలేగావుంది. పీక్కుతినేవాళ్ళు ఎవ్వరూ లేరు. చేపల కాస్త మేలినేస్తా. మజాగావుంది. (పాడుతుంది.)

బలే మజాగా వున్నాదీ
బందరు చేపల – చెరలాటాలు
బలే మజాగా వున్నాదీ...

[కాస్ట్రాల్‌స్కీ వస్తాడు.]

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—మీ నాన్నని ఓమారు పిలుస్తావా అమ్మా!

నటాషా—కూర్చోండి. (పరుగెత్తి వెళుతుంది. కాస్ట్రాల్‌స్కీ కూర్చుంటాడు. నటాషా - షెరోవాయ్‌లు ప్రవేశిస్తారు.

షెరోవాయ్—పోయిపడుకో, నటాషా!

నటాషా—చేపలతో ఆడుకుంటాగా.

షెరోవాయ్—పోయిపడుకోవమ్మా!

నటాషా—నా చేపల్ని ఎవ్వర్నీ ముట్టుకోనీకేం. (వెళుతుంది)

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—నికోలాయి పెట్రోవిచ్! నీకు దేవుడంటే విశ్వాసంవుందా?

షెరోవాయ్—ఏమిటా ప్రశ్న?

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—అయితే నమ్మకవన్నమాట. అంటే దయ్యాలంటే కూడా నమ్మకం లేదన్నమాటేనా? ఆత్మల బాంధవ్యం అన్నా నమ్మకం లేదు కాదు?

షెరోవాయ్—మతిపోయిందా, లేక నన్ను బోల్తాకొట్టించాలని చూస్తున్నావా?

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—కాని వర్గబాంధవ్యం ఒప్పుకు తీసుకుంటావని నా నమ్మకం. సాంఘిక ఐక్యత - సమానత్వాన్ని నువ్వు ఒప్పుకుంటావు. చెప్పవేం సమాధానం ... నిజంగా నే అడుగుతూన్నా ... వర్గసోదరులు కావడానికి ఎవరికేనా అవకాశం వుంటుందంటావా?

షెరోవాయ్—ఉండవచ్చును.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ—ఒకే తరగతిలో పుట్టడంచేత సోదరులనవచ్చునంటావు! అయితే నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్! మనం ఇద్దరం సోదరులం అవుతాము.

షెరోవాయ్—(విసుగుతో) ఏమిటీ గోల?

కాస్త్రాల్‌స్కీ—మనం ఇద్దరం సోదరులమే అంటే మన యిద్దరికీ తండ్రి ఒకడేనని కాదు. నా తండ్రి ఒక శాసనసభ్యుడు. నీ తండ్రి ఓ చిన్న పోస్టు ఆఫీసు గుమాస్తా. అతడు విప్లవంలో ఎవ్వరిపక్షానికీ చేరలేదు. ప్రభుత్వం ఎవ్వరి చేతులలో వున్నా, జాబులు సక్రమంగా అందించేవాడు. నీ డాక్యుమెంట్లలో వ్రాసుకోవడానికి ఇదొక పెద్ద అవకాశం దొరికింది.

షెకోవాయ్—నీతో ఆవిషయం నేను చర్చించదలుచుకోలేదు.

కాస్త్రాల్‌స్కీ—నీ పార్టీపత్రాలలో నీ తండ్రి ఒక చిన్న పోస్టు గుమాస్తా అని మాత్రం వ్రాసేవు. అంతేకాదు. ఇంకా వుంది. నీ తల్లి ఒక కూలిమనిషి అనీ, 1921 లో తిండిలేక సమారాలో చచ్చిపోయిందనీ, వ్రాసేవు. కాదూ? 1922 లో ఫ్యాక్టరీలో పదవి సంపాదించేవు. 1925 వరకూ అక్కడే పనిచేసేవు. ఆటుతర్వాత పార్టీలో చేరేవు. తరువాత యూనివర్సిటీలో చేరేవు. అక్కడినుంచి గ్రాడ్యుయేటు విద్యార్థిగా మా ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కి వచ్చేవు. అంతేనా? చూసేవూ? నాకన్ని సంగతులూ తెలుసు (నెమ్మదిగా - గంభీరంగా) ఇవన్నీ ఇల్లావుంచు. నువ్వు ఒక మిలిటరీ ప్రాసిక్యూటరు కొడుకువని నే నెరుగుదును.

షెకోవాయ్—అసలు సంగతి చెప్పు.

కాస్త్రాల్‌స్కీ—అప్రోడిటుయొక్క లోపాలు తెలియక పోవడంచేత 'మోమస్' చాలా అసూయపడింది. నేనూ 'మోమస్' లాగ నీ పార్టీ రికార్డు చదివేను. ఒక్క చిన్నరహస్యం నాకు తెలిసివుండకపోతే నేనూ 'మోమస్' మాదిరిగా నేబోల్తా కొట్టివుండేవాడిని...ఆరహస్యం ఏమిటో ఎరుగుదువా?... మీయమ్మ బ్రతికివుంది!

షెకోవాయ్—మాయమ్మ!

కాస్త్రాల్‌స్కీ—ఆశ్చర్యాలకి సమయముకాదు...ఇప్పుడేనా తెలిసిందా నువ్వూ - నేనూ సోదరులం ఏలాగనయ్యేమో. మనం ఒక్కరకం వాతావరణంలోనే పుట్టి పెరిగేం. ఒకే వర్గంలో పుట్టేం. కాని, అనుభవంలో తేడావచ్చింది అనుకో. నువ్వు కొంచెం పెద్దవాడివీ, తెలివైనవాడివీ గనక—పొగడిక కాదు. నిజంగానే చెప్తూన్నా — చల్లగా మిలిటరీ

ప్రాసిక్యూటరు పేరూ, ఉద్యోగమూ కూడా తీసివేసుకున్నావు... ఇంక నేను — చేతనైంది కాదు. నా పేరు రామ్మూర్తి గానే వుండిపోయింది — అటు వంటి సౌకర్యం పొందడం నాకిష్టం లేకపోయింది... చిన్నప్పటినుంచీ నేను దురదృష్టవంతుణ్ణే. పుట్టుకతో నుదుట ఏం వ్రాసివుంటే అది జీవితాంతం వదలదూ అంతే. ఎలా నా మూలాన మా తల్లిగారి పేరుకి వెలితి వుంటుందనీ, నేను ఇక కూడ గ్రాడ్యుయేట్ విద్యార్థిగానే మిగిలిపోవలసినవాడినే అయినా, తెలుసుకుని సంతృప్తిపడ్డా. కాని, నీ వ్యవహారం ఏలావుంది.

షికోవాస్కి — (గొంతువేసి) నేను ఫ్యాక్టరీలో పనిచేసేను. శ్రామికుణ్ణి. అయిపోయేను. ఇప్పుడు పార్టీలో సభ్యుణ్ణి. నా తల్లి పేరు చెప్పి నన్ను భయపెట్టలేవు.

కాన్స్టాంటిస్కీ :— ఇందుకోసం కాదు. నే వచ్చింది. సోదరుడు మాదిరిగా నిన్ను హెచ్చరించడానికి వచ్చేను. నికోలాయ్! ఈ పాటికి జాగ్రత్తపడు. పార్టీలో చేరేటప్పుడు గతవృత్తాంతమూలం కప్పిపుచ్చుతే శిక్ష. పార్టీలోంచి వెళ్ళగొడతారు. జాగ్రత్త. ఏ సంబంధంలేనివాడిని వచ్చి చెప్పేను. క్షమించు నేను నిన్ను ఎప్పుడూ ప్రేమిస్తూనే ఉంటాను. కంగారుపడకు.

(వెళ్ళిపోతాడు, తలుపు దభ్భున వేసుకుని.)

షికోవాస్కి — (స్వగతంలో) అబద్ధం, అబద్ధం ఆడుతూన్నాను... అయినా నేను మూడేళ్ళపాటు ఫ్యాక్టరీలోనూ, అయిదేళ్ళు పార్టీలోనూ పనిచేసేను... పార్టీలో అయిదేళ్ళు!... మూడేళ్ళు ఫ్యాక్టరీపనిలో!... నేను ఇప్పుడే కంట్రోలు కమీషను ఎదటికిపోయి స్పష్టంగా చెప్పివేస్తాను. వాళ్ళు నే చెప్పినది నమ్ముతారు. పరిస్థితులు తెలుసుకొని, నన్ను క్షమిస్తారు. ఓమారు సిగరెట్టు కాల్తాను. ఇంతలో సరి... (హడావిడిగా బట్టలు వేసుకుంటాడు.) నేను వచ్చి అన్నీ చెప్పేస్తా... మూడేళ్ళు ఫ్యాక్టరీలో... అయిదేళ్ళు పార్టీలో... నాకింక ఏం భయం... నా కొకరిభయం ఏమిటి?... అన్నిసంగతులూ చెప్పేస్తాను. మూడేళ్ళు ఫ్యాక్టరీలో పనిచేసేను. అయిదేళ్ళుగా పార్టీలో వున్నాను. అదీసంగతి! అదే చెప్తుంది కథంతా.

(వెలుపలికి వెళ్ళిపోతారు. తలుపు భళ్ళునధ్వని అవుతుంది. గది ఖాళీ గావుంటుంది. అంతట నటాషా తన గది తలుపులమధ్యనుంచి తొంగి చూసి, గది కలయచూస్తుంది. విషయాలన్నీ ఆమె వింది.)

నటాషా—(భయంతో ఏడుస్తుంది.) నాన్నా! (గట్టిగా) నాన్నా! (వెర్రి ఎత్తినట్లు) నాన్నా! ఎక్కడి కెళ్ళేవు? ఎక్కడికి? నువ్వు శ్రామిక వర్గాన్ని మోసగించేవు! మన నాయకుణ్ణి మోసగించేవు! నాన్నా!... (ఏడుస్తుంది.)

[తెర]

# మూడో అంకం

## అయిదో రంగం.

(కాన్ఫరెన్సు గది. ఒక పెద్ద కాన్ఫరెన్సు టేబిలు. 'గోడదరినుంచి రంగంవైపుకి ఏటవాలుగా వుంటుంది. ఎదుటివేపున ఒక వరస కుర్చీలు వేయబడి వున్నాయి.

టేబిలువద్ద బొరోడిను, నెవిస్కీ, షెకోవాయ్, ఎలెనా, బోబ్రోవు, ప్రెసీడియంలో అవసర సభ్యుడొకడు కూర్చుండి వుంటారు. రంగం అంత సేపూ ఈతని పని టీ త్రాగి, మిఠాయిలు తినడమే పని.

ఒక ప్రక్కనున్న కుర్చీలలో కాస్టాల్‌స్కీ. కింబయీవు, వర్గాసోవులు కూర్చుండి వుంటాడు. వర్గాసోవు టెలిఫోనువద్ద కూర్చుండి, కార్యదర్శిలా వ్యవహరిస్తూంటాడు నెవిస్కీ అధ్యక్షుడు.)

నెవిస్కీ :—కామ్రేడ్ మాకరోవా మాట్లాడుతుంది.

బొరోడిన్ :—ఇక్కడికి మూడుగంటలనుంచి నడుస్తూంది ఈతంతు. (టెలిఫోను మ్రోగుతుంది. వర్గాసోవు సమాధానం చెప్తాడు.) దీనికేం అర్థం లేదు.

వర్గాసోవు— నెవిస్కీ! నిన్ను పిలుస్తున్నారు.

నెవిస్కీ:—మాకరోవా! ప్రారంభించు. (టెలిఫోనువద్దకు వెడుతూ) నే వింటూనే వుంటాను.

ఎలెనా :—పైకి అంతా సవ్యంగానే కనిపించవచ్చు. మానవ పరివర్తనా పరిశోధకశాలలో—పరిశోధనలు సాగిస్తూ! రిపోర్టులు వ్రాస్తూ, ప్రశ్నావళులుపూర్తిచేస్తూ, రక్తపరీక్ష సాగిస్తూ—ఆరుజట్లవాళ్ళం—రాత్రీ పగలూ పనిచేస్తున్నాం. మనం ప్రోగుచేసిన విషయాన్నంతనీ—కట్టుకట్టి, ప్రొఫెసరు తన గదిలోకి తీసుకుపోతాడు. తలుపులు బిడాయించుకు స్వయంగా పనిచూచుకుంటాడు. ఫ్యాక్టరీలకి ముడిసరుకు వుత్పత్తిచేసి యిచ్చే

నీగ్రోలకీ, మన వైజ్ఞానిక విద్యార్థులకీ తేడా ఏముంది?......(బల్ల గుద్దుతుంది.) ఆ ఫ్యాక్టరీలో ఏం సరుకు తయారవుతూందో మాకు చెప్పాలి. బూట్లా, కొవ్వువత్తులా, విషవాయువులా...

కాస్టాల్‌స్కీ — మాకంటే, నీ వుద్దేశ్యం?...

ఎలెనా — పార్టీసభ్యులు... వైజ్ఞానికదళ సభ్యులు...

కాస్టాల్‌స్కీ — నేనూ ఒక దళంలో సభ్యుడినే. నీ యీ ఎదురోక్తులు మా యిష్టం మీద జరపడం లేదని చెప్తూన్నా. స్పష్టంగా, చెప్తూన్నా విను. మాదళంవాళ్ళం ఎవ్వరం...

ఎలెనా — లేబరేటరీదళసభ్యుల కాన్ఫరెన్సుకి ప్రతినిధిగా మాట్లాడుతూన్నా. నెవిస్కీ, అధ్యక్షుడివి నీవేనా?

నెవిస్కీ — (టెలిఫోనుదగ్గరనుండే) ఒక్క నిముషం! నిముషం! బడ్జెటునిగురించి...(రిసీవరు తగిలించేస్తాడు.) ఏమయినా ప్రశ్నలున్నాయా? (బల్లవద్దకు వచ్చి తన కుర్చీలో కూర్చుంటాడు.)

ఎలెనా — నెవిస్కీ! ఇంకా నా చెప్పడం పూర్తికాలేదు. ప్రొఫెసరు తన గదితలుపులు తెరచి, లేబరేటరీవారు సప్లయిచేసిన వివరాలను ఏవిధంగా ఉపయోగిస్తూన్నాడో మాకు చెప్పాలి.

బొరోడిన్ — మీ అందరికీ తలొక కాస్తా పంచిపెడతా ననుకుంటున్నా వేం? ఇక్కడికి 20 ఏళ్ళనుంచి, నాకు కావలసినవిషయం సేకరిస్తూన్నా. అదంతా దొంగిలించుదామనా? నీ చేతికిస్తే ఏంచేస్తావేం? పత్రికలకిస్తావా? నేను ఒప్పుకోను. కులకుల్ని తరిమినట్లు మమ్మల్ని తరమలేరు. మా ఆస్తులు లాక్కోలేరు. (నుదురు తట్టుకుంటూ) మాసంపదలన్నీ ఇందులోవున్నాయి.

కింబయీవు — ఇన్‌స్టిట్యూటు బొరోడిన్‌ది కాదు. ప్రభుత్వానిది.

బొరోడిన్ — నేను ఎప్పుడు ఏది చేసినా ప్రభుత్వానికే. ప్రభుత్వానిదంటూన్న ఇదంతా నాదేననే సంగతి మరవకు. చే... దవడలూ! నువ్వూ.

కింబయీవు — ఈ చప్పిదనాలు. ఈ రక్తం ఇదంతా నా స్వంతం. ఒక బీదరైతుది. ప్రొఫెసర్ బొరోడిన్!

కాస్టాల్‌స్కీ — ప్రభుత్వం మీ సేవకు సంతోషిస్తుందనే నా విశ్వాసం.

బోబ్రోవు — వాగ్దాం.

కాస్టాల్‌స్కీ — కాని, ప్రొఫెసర్ బోబ్రోవు విషయంలో ప్రభుత్వం సంతృప్తి చెందలేదనే విషయం అందరూ ఎరుగుదురు... (వెక్కిరింతగా) ప్రెసీడియంలో బాధ్యతగల సభ్యులు. పోర్టుఫోలియోలేని అమాత్య శేఖరులు......

ఎలెనా — మా 'డిమాండ్'......

బొరోడిన్ — మీ 'డిమాండ్' లు పనికిరావు (నెవిస్కీ చేతిలోని గంట లాక్కొని నేలకేసి కొడతాడు.) కామాలూ, ఫుల్‌స్టాపులూ, ఎక్కడపెట్టాలో ముందు నేర్చుకో. ఆ తర్వాత 'డిమాండ్' చేద్దువుగాని. కానీ... ప్రోగుచేసిన విషయానికి ప్రతి తీసుకో. నీ యిష్టం వచ్చినట్లు పనిచెయ్యి... నీకు నువ్వే కనిపెట్టు, ప్రకృతి మార్గాలని — బోబ్రోవులూ - వారూ ఉన్నారుగా — ఆఖరున చూద్దాం. ఎవరి అభిప్రాయాలు సరిగ్గా వుంటాయో. అంతేకాని, ఇతరుల జేబులు తడమబోకు. పోలీసుల్నీ - సైనికుల్నీ పిలవకలసి వస్తుంది.

(నెవిస్కీ ఎంతో శాంతంగా నేలమీదనుంచి గంట తీసుకుంటాడు.)

బోబ్రోవు — నా నిర్ణయాలకి నే నిదివరకే వచ్చేను.

కాస్టాల్‌స్కీ — అవి స్టెట్లుకోని ఇంటిదగ్గరకూర్చో.

కింబయీవు — నిన్నెవరూ మాట్లాడమనలేదు. నోరుముయ్యి!

ఎలెనా — (నిరాకరం చేస్తూ) నెవిస్కీ! సభని సక్రమంగా నడుపు. నిన్ను తగలెయ్యా!

బొరోడిన్ — ఇన్‌స్టిట్యూట్ యొక్క కార్యనిర్వాహకవర్గసమావేశంలోనైనా తిట్లు మానడం మంచిది.

నెవిస్కీ — (గంట వెగ్రమోగించి) కామ్రేడ్స్! ఆర్డర్! ఒకరి తర్వాత నొకరు మాట్లాడండి! (టెలిఫోను మరల మోగుతుంది.) పని సాగించండి......

వర్గాసోవు— నెవిస్కీ! నువ్వు రావాలి.

నెవిస్కీ—(టెలిఫోన్ వద్దకుపోయి) కానియ్యండి. క్రామ్రేడ్స్! ఒక్క నిముషంలో వస్తూన్నా.

బొరోడిన్—(బోబ్రోవుతో) నీ నిర్ణయాలేమిటి చెప్పు. ఓమాటు వింటాను.

బోబ్రోవు—ఇంత కాలమూ నోరుమూసుకు వూరుకున్నా. ఇంత కాలమూ అతివోరిమి చూపేను. చాలా కాలం! ఇవాళ ఇవిచ్ యొక్క ప్రఖ్యాతి—ఆయనకీ, నాకూవున్న సంబంధం – కుటుంబమర్యాదలు – వీటన్నింటిమూలంగా ప్రొఫెసరు బొరోడిన్‌కి వ్యతిరేకంగా ఇంతకాలమూ నోరు మెదపలేకపోయేను. కాని, ఇవాళ ఇలిచ్ వైజ్ఞానిక విషయంలో గొప్ప తప్పు చేస్తూన్నాడు. పశువులకుండే ఉద్రేకాన్నే మానవులకి కూడా వుందనడానికి ఆలెను పొరపాటుపడుతూన్నాడు. ఈపొరపాటుకి కారణం ఆయనకి గలరాజకీయాభిప్రాయాలే. వానికి వ్యతిరేకంగా నేను నిలబడి తీరుతా.

కాస్త్రాల్‌స్కీ—కానియ్యి. విధ్వంసకుని ప్రియశిష్యుడివికదా?

కింబయీవు—ఏమిటి పేలేవు? మళ్ళీఅను!

బొబ్రోవు—(కాంస్ట్రాల్‌స్కీతో) కోగోమిన్‌పై నేను వ్రాసిన విమర్శ చదివేవా?

షెకోనాయు—అది సమయం మించి బయట పడింది.

ఎలెనా—మనం ఇప్పుడు లేబరేటురీని గురించి మాట్లాడుతూన్నాం. కోగోమిన్ సంగతి అప్రస్తుతం – సంబంధంలేనిది. బొరోడిన్ పద్ధతి మాకు అంగీకారంలేదు. మానవుని – వర్గసంబంధాలు గణించకుండా – పట్టిమానవ మాత్రుని ప్రవర్తన ఎత్తుకుంటున్నావు. వర్గరహితమైన చైతన్యంకోసం ప్రయత్నిస్తూన్నావు. నీ వుద్దేశ్యం ప్రకారం మాస్ట విప్లవం క్రోధానికి ఫలితంగా కనపడవచ్చును. సోషలిస్టుపోటీకి స్త్రీపురుష సంబంధాలు వెతికవచ్చు. షాక్ – బ్రిగేడ్లపని ఆకలిఫలితంగా తోచవచ్చును. కాని, మా సిద్ధాంతం రాజకీయంగా హానికరం.

బోరోడిన్ — నేను ఏనిర్ణయానికి వచ్చేనో నీకు తెలియునుగదా? ఏమంటే — ఆవిషయం నాకే తెలీదు.

బోబ్రోవు — ఆ నిర్ణయాలు ఏలావుండాలో కాస్టాల్‌స్కీ సూచించేడుగా. ప్రస్తుత పరిశోధనా విధానానికి అవమానం కలిగించే నిర్ణయాలు.

కాస్టాల్‌స్కీ — నోరుముయ్యి. శాండ్రల్! నన్ను అవమానం చేస్తావూ? అనుమాన పురుషుడివి — వేషధారి విధ్వంసకుడివి! వెనక దిక్కులేని గ్రాడ్యుయేట్ స్టూడెంటుమీద కసితీర్చుకోడానికి ఇదా పద్ధతి?

ఎలెనా — నోరుముయ్యి!

కాస్టాల్‌స్కీ — ప్రెసిడెంట్! నన్నవమానపరచినందుకు బోబ్రోవుని అరెస్టు చెయ్యమని కోరుతున్నా. ఈవిషయం మినిట్సులోకి చేర్చాలి. నన్ను హింసిస్తూన్నాడు...

కింబయీవు — వీడు బోబ్రోవుని విధ్వంసకుడన్నాడు... కాస్టాల్‌స్కీని తిన్నగా ప్రాసిక్యూటర్ దగ్గిరికి ఈడ్చుకుపోతా.

బోరోడిన్ — నేను ప్రభుత్వానికి సేవచేయదలచుకున్నాను. ప్రజలు తమ నడవడికి బాగుపరచుకోవాలని నాకోరిక. కాని, మీరు నాపనికి అడ్డం వస్తూన్నారు. నాపని సాగనియ్యడం లేదు.

కాస్టాల్‌స్కీ — బోబ్రోవూ - మాకరోవాలు నీవంటే అసూయ పడుతూన్నారు.

బోరోడిన్ — కావచ్చు. వాళ్ళవుద్దేశ్యం బహుశా ఇదైవుంటుంది: ఈ ప్రొఫెసరు మనకి అడ్డంకరంగా వున్నాడు. ఏడిపిద్దాం - అని అందుకే అంతూపొంతూలేని సమావేశాలతో పీక్కుతింటూన్నారు... కాలం వ్యర్థంచేస్తున్నారు... వాళ్ళప్రయత్నాలు ఫలించేయి. నా బుర్ర అంతా చెడిపోయింది. అయినా మీరంతా శత్రుశిబిరంలో నేవుంటానంటారేం? ఎందుచేత? చెప్పండి!

కాస్టాల్‌స్కీ — నిన్ను బయట పెట్టడానికి—

ఎలెనా — నిజం. మా అభిప్రాయాలు సరియని తేలుతే నిన్ను బయట పెట్టి తీరుతాం.

(నిశ్శబ్దం... టెలిఫోనువద్ద నెవిస్కీ గొంతు మాత్రం వినబడుతూంది.

నెవిస్కీ — గ్రైలిన్‌తో గట్టిగా చెప్పండి. అతనితో నేను మాట్లాడేను... కుందేళ్ళ గుడిసె కురుస్తూంది.

(బొరోడిన్ నెవిస్కీ వద్దకు పరుగెత్తి వెళ్ళి టెలిఫోన్ రిసీవరు లాక్కుని, దానిని ఊడపీకి నేలబెట్టి కొడతాడు.)

బొరోడిన్ — నీకుందేటి గుడిసెలు కూలిపోయిరి. గ్రైలిన్‌ని గంగలో దిగమనా. ఆఖరుమాట చెప్తూన్నా విను. మాకు గోవా కావాలా, నేను కావాలా చెప్పు.

కింబయీవు — (ఎగిరి కుర్చీమీద నిలబడి) ఏయ్, బెదిరింపులు పని రావు. నీవంటి పెంకిరకాల్ని 1920 లో గోడకి జేరబెట్టి కాల్చి పారేసేం.

బొరోడిన్ — స్కౌండ్రల్స్!

(తలుపులు విసిరికొడుతూ బొరోడిన్ లోనికి వెళ్ళిపోతాడు. వర్గాసోవు వెంబడిస్తాడు.)

నెవిస్కీ — కామ్రేడ్ కింబయీవ్! నువ్వు మీటింగ్‌లోంచి వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి.

కింబయీవు — పోషకవర్గానికి సంబంధించిన విషయం ఒకటుంది. ప్లాన్‌లు తయారైనాయా?

నెవిస్కీ — నీ పోషకవర్గంతో మాకు సంబంధంలేదు. అదంతా అర్థంలేనిపని. మీటింగులోంచి వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి. బొరోడిన్‌కి క్షమార్పణ చెప్పాలి.

కింబయీవు — కావలసివస్తే నువ్వు వెళ్ళి చెప్పుకో. ఎలెనా చాల తెలివైనది. బోబ్రోవు దిట్టమైనవాడు. వాళ్ళు మంచి చెప్తూన్నా, నీబుర్రకెక్కడంలేదు.

నెవిస్కీ — (అరుస్తాడు) నిన్నిక్కడనుంచి గెంటేస్తా.

(కింబయీవు కాజక్ భాషలో తిట్టుకుంటూ గదివదలిపోతాడు.)

బోబ్రోవు—నేను నువ్వే చెప్తున్నా: ఈ లేబరేటరీ మనకి విరుద్ధమైన రాజకీయ ప్రచారంకోసం సంస్థాపించేరు.

కాస్తాల్‌స్కీ—నువ్వు ఎగిరి చెప్పు. సోవియటు ప్రభుత్వం నమ్మదు.

బోబ్రోవు—సోవియటు ప్రభుత్వానికి కాస్తాల్‌స్కీల రక్షణం అవసరంలేదు.

కాస్తాల్‌స్కీ—బోబ్రోవులు రక్షించాలని బాధ పడుతున్నాంది కాబోలునేం?

ఎలెనా—లేబరేటరీ తిరిగి నిర్మించాలి. బొరోడిన్ తన ఆట కట్టిపెట్టాలని మేము కోరుతున్నాం.

నెవిస్కీ—ఇంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టేక ఇప్పుడు మరల నిర్మాణమా? పనికిరాదు. ఇన్స్పెక్టర్లు నన్ను బ్రదికివుండగానే పేల్చి చంపుతారు. అది పనికిరాదు.

షెకోవాయ—ఓటింగ్ తాత్కాలికంగా నిలుపు. పార్టీ ఫ్రాక్షన్ సమావేశపరుద్దాం.

నెవిస్కీ—(సంతృప్తితో) బాగుంది. ఒక్క క్షణం విశ్రాంతి.

(నెవిస్కీ, షెకోవాయ, ఎలెనాలు వెడతూంటారు. షెకోవాయ్. నెవిస్కీతో మాట్లాడుతాడు)

షెకోవాయ—చూ కరోవా బోబ్రోవూనా? ఏమిటీ సమ్మేళం?

ఆవసగసభ్యురా—(లేచి) టీ అయిపోయింది. మిఠాయిలు అయిపోయేయి. ఇంక నే పోవచ్చు. వోటింగ్ వస్తే... ఔను - అన్నవాళ్ళది నావోటు. (వెడతాడు)

[కాస్తాల్‌స్కీ, బోబ్రోవులు అటూయిటూ పచారుచేస్తుంటారు. వాలంటీనా వస్తుంది.]

వాలంటీనా—'లెనిన్‌గ్రాడ్' కి వెళ్ళడానికి షెకోవాయ్‌కి కూడా ఓటిక్కెట్టు తీసుకున్నా. ఓమాటు చెప్తారా, ప్రయాణం అయివచ్చేనని.

బోబ్రోవు—(కోపంతో) నువ్వే చెప్పుకో.

వాలంటీనా—అయితే ఇంకా మీ కోపం తగ్గలేదూ? ఎప్పుడూ అంతే. కానీండి. హెూర్మన్! ఈటికి ఒట్టు ఇచ్చి కాస్త చెప్తావా?

కాస్త్రాల్‌స్కీ—అంటున్నానా?

బోబ్రోవ—(వెర్రికోపంతో, కాస్త్రాల్‌స్కీని కొట్టడానికి కుర్చీ ఎత్తుతాడు.) లేచిపో. లేకుంటే తలబద్దలుకొట్టేస్తాను.

కాస్త్రాల్‌స్కీ—అల్లాగేం. పోద్దాం. (ద్వారంవేపు నడుస్తూ) ఊహూం! (వెడతాడు.)

వాలంటీనా—అసూయ అంతా కుర్చీమీద చూపుతూన్నారే. ఆహాహా! (వెక్కిరింతగా) నికోలాయ్ మీరు నిష్కరుణులు.

బోబ్రోవు—వాలంటీనాఇవానోనా!

వాలంటీనా—నాపుట్టింటి పేరు ఇవానోనా. మాయింటిపేరు కాశ్యానోవిచ్. ఏడాదికి 'కాశ్యాక్' నాలుగుమార్లు వస్తుంది. అటువంటి కుటుంబంలోనివారికి అసూయ. స్పానిచ్ జాతికి చెందిన మనిషి అయివుంటే Ventura Garcia Calderon··· ఆకుర్చీతో సాముచేసినా క్షమించివుండును.

బోబ్రోవు—ఈపాటికి చాలునులే. నీసంగతి కాదు.

వాలంటీనా—ఇది మరీబాగుందికాదూ? (నవ్వుతుంది) నీఅసూయ కూడా గంభీరమైనది కాదు. అసూయలోకూడా అందం, ఆనందంవుంది. ఫ్యాక్టరీలో అన్నం అందంగా వొడ్డించాలని పేచీపెట్టేవాళ్ళం. ఆభోజనశాల శుభ్రంగావుంటే ఉత్పత్తిలో అభివృద్ధి కనబడుతుంది. కాని. . మీరు...కుర్చీమీద మీకసిఅంతా తీర్చుకుంటున్నారు.

(కాస్ట్రాల్‌స్కీ, బొరోడిన్, వర్గాసోవులు వస్తారు.)

బొరోడిన్—వాలంటీనా! నీమగడు ఏరుదాటి తెప్ప తగలబెట్టే రకం. నీతండ్రి బ్రతికివుండగానే పాతిపెట్టాలనిచూస్తున్నాడు. త్వరలోనే అతగాడు పీపుల్సు కమిస్సార్ అయిపోతాడు _ అప్పుడింక కనిపిస్తే షేక్ హ్యాండ్ కూడా ఇవ్వడు. అందుచేత నేను ఇప్పుడే అతనితో చేయి కలపడానికి నిరాకరిస్తున్నా.

వాలంటీనా—పరాయివాళ్ళ సంగతులు నాతో చెప్పకు.

బోరోడిక్—నీకూ పరాయివాడు అయిపోలేదు.

బోబ్రోవ్—ప్రొఫెసర్ బొరోడిన్! ఒంటరిగా పలకరించేవారు కూడా లేకుండా తిరగవలసిన రోజులు నా మట్టుకి తప్పిపోయినాయి. ఇంక నీవంతు వచ్చింది. కాని, జాగ్రత్త! మతిచెడకుండా...

(షెకోవాయ్, నెవిస్కీ, ఎలెనాలు వస్తారు. ఇతరులు చూడకుండా వాలంటీనా తప్పుకుంటుంది. కంబయిను ద్వారంలో ప్రత్యక్షం అవుతాడు.)

నెవిస్కీ—మీమీ చోట్లలో కూర్చోండి. ప్రెసీడియంలోని పార్టీ గ్రూపు పరిస్థితులన్నీ విమర్శించింది. చాలా సూచనలు ఆలోచించేం. వరసగా చదువుతా వినండి;

'ఒకటి—ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లోని విప్లవనిరోధకులతో స్నేహం చేసి, కామ్రేడ్ మాకరోవా లేబరేటరీయొక్క కార్యక్రమాన్ని అనుమానిస్తుండడంచేత, ఆమెను మేనేజరుపదవినుంచి తొలగించాలి.

రెండోది—డిపార్టుమెంటు అధ్యక్షుడు కామ్రేడ్ షెకోవాయ్, లేబరేటరీని నడిపించవలసిన బాధ్యత తీసుకుని, సాక్రిగడ్‌లని ప్రోత్సహించి ఉత్సాహంగా పనిచేయించాలి.

మూడు—మానేజ్‌మెంటుకి, [illegible] తెలుగల పనివారు కావాలంటూ అర్జీలు వస్తున్నాయి. పార్టీ సభ్యులయిన వైజ్ఞానిక పరిశోధకులు రాష్ట్రాలలో చాలచోట్లకి కావలసివున్నారు. ఆ కారణంచేత కామ్రేడ్ మాకరోవాని సారటోవ్ యూనివర్సిటీకి అధ్యాపకురాలినిగా పంప నిర్ణయం.

నాలుగు—ఈ నిర్ణయాలకి అనుకూలంగా విదేశాలకి పంపవలసిన పని కాస్టాంస్కీకి మార్చి, దానిని పైఅధికారులకి పంపించాలి.

రహస్యంగా మాకరోవా వ్యతిరేకాభిప్రాయాలు నమోదు చేయబడ్డాయి.

బోరోడిక్—ఎక్సెలెంట్! నికోలాయి పెట్రోవిచ్! బోరిస్ సెమియోనోవిచ్! అభినందనలు మీయిద్దరికీ.

కింబయీవు—(నిరుత్సాహంతో) ఏంపని ఇది? అరెరే! తలనొప్పి వస్తోంది.

నెవిస్కీ—ఇంకేమయినా ప్రశ్న లున్నాయా? వోటుకి పెడుతున్నా. మొదటిసూచనకి ఎంతమంది అంగీకరిస్తారు? (అయిదు చేతులు లేస్తాయి) మూడోసూచనకి అంగీకారం ఎందరు? (అయిదుచేతులు లేస్తాయి) నాలుగోసూచనకి? (నాలుగు చేతులు లేస్తాయి. బోబ్రోవు వోటు చెయ్యడు.) మీటింగు పూర్తి అయింది.

(అక్కడున్నవారంతా లేచి ప్రయాణం అవుతారు. కాస్టాల్‌స్కీ, షెకోవాయ్‌ని సమీపిస్తాడు.)

కాస్టాల్‌స్కీ—సోదరా! నమస్తే.

షెకోవాయ్—నన్ను పీడించకు.

కాస్టాల్‌స్కీ—వాలంటినా మీకోసం ఎదురుచూస్తోంది.

బొరోడిన్—(ఎలెనాతో) సెలవు. ఎలెనా! సాంట్‌టోవ్ నుంచి ఎప్పుడేనా జాబులు వ్రాస్తుండు.

(వాలంటీనా షెకోవాయ్‌తో వెలుపలికి పోతుంది. వారివెనుక బోబ్రోవు, ఎలెనా, కింబయీవులు మినహా మిగిలినవారంతా వెడతారు. నిశ్శబ్దం.)

ఎలెనా—మన ప్రాణాలు పీల్చేసేరు. (బోబ్రోవుదగ్గరకువచ్చి, అతని చేయి పట్టుకొని) 'విద్రోహీ!' వాళ్ళు నన్ను పార్టీనుంచి గెంటుతారో, నువ్వూ నేనూ బొరోడిన్ గుట్టు బయటపెడతామో చూడాలి.

కింబయీవు—నువ్వు పార్టీని విడవవద్దు. పార్టీలో వుండితీరాలి. వెళ్ళు. పార్టీవాళ్లు వచ్చి జోక్యం పుచ్చుకొనేలాగ చూడు. మన ప్రాంక్షన్ వాళ్ళు ఏమీ చెయ్యలేకపోతే రెజినల్ కమిటీనికి చెప్పు. రెజినల్ కమిటీ కూడా ఏమీ చేయలేకపోతుంది, నదు జిల్లాస్థానికి. జిల్లావాళ్ళు ఏంచేయలేకపోతే సెంట్రల్ కమిటీకి తెలియబరుచు. నేను స్వయంగా స్టాలిన్‌ని కలుసుకువస్తా.

ఎలెనా— ఒక్క క్షణం పోగొట్టుకోకూడదు. మన కొత్త స్థానాలలో నుంచే బొరోడిన్‌ని ఎదిరించాలి. పత్రికలలో చర్చలు చేపుదాం. మన పోరాటాన్ని ఇన్‌స్టిట్యూట్ వెలుపలనుంచి సాగిద్దాం. నే వెళ్ళిపోయేలో పున మాట్లాడవలసిన సంగతులు చాలావున్నాయి. నడు పోదాం.

బోబ్రోవు— ఏమయితే ఏం గాక, నోరుమూసుకు పడివుండవలసిన స్థితి తప్పిందని సంతోషిస్తున్నా.

కింబయీవు— ఆవస్థ తప్పింది. కామ్రేడ్ బోబ్రోవ్! ఇక గతం తలుచుకోకు. ముందువేపు ఇంక దారిలేదు.

(బోబ్రోవు, కింబయీవు, ఎలెనాలు వెడతారు. ఒక్క క్షణం రంగస్థలం ఖాళీగా వుంటుంది. అప్పుడు వర్గాసోవు, కాస్టాల్‌స్కీని వెంటపెట్టుకొని వస్తాడు.)

కాస్టాల్‌స్కీ— బోబ్రోవుని ఓడించడానికి సహాయం చేసేవు నాకు లేబరేటరీలో పనిఇచ్చేవు. షికోవాయ్ రహస్యం కనిపెట్టి నా చెవిని వేసేవు. దుఃఖపీడితుడైన ఒక విద్యావంతుడి విషయంలో నీకింత దయ ఏల కలిగిందో నాకు అర్థం కావడంలేదు.

వర్గాసోవు— నీ ప్రయాణానికి కొంచెం 'వలూటా' ధనం ఇస్తాను. నీ 'వీసా'కి, 'పాస్‌పోర్టు'కి నేను తంటాలు పడతాను.

కాస్టాల్‌స్కీ... చాలామంచివాడివి. మేధావి వర్గానికి నిజమైన మిత్రుడివి.

వర్గాసోవు— నేనూ ఆవర్గానికి చెందిన వాడినే... నేను వైజ్ఞానిక పత్రికలకి వ్యాసాలు వ్రాస్తూండేవాడిని... వ్యాసాలు... పందెపు గుర్రాల్ని గురించి... నావద్ద మంచి పందెపుగుర్రాలుండేవి, ఆరోజులు వెళ్ళిపోయేయి. వాటిని పత్రెవ ద్రివస్టికి తీసుకుపోతూండే వాడిని...

కాస్టాల్‌స్కీ— నీ ఋణం తీర్చుకోలేను.

వర్గాసోవు— తీర్చుకోవాలంటే దారిలేకపోలేదు ... వుంది...(రహస్యంగా) ఒక సందేశం వెళ్ళేటప్పుడు పట్టుకు వెళ్ళాలి.

కాసాల స్త్రీ— (నిరాశగా) సరే వద్దం. నేను సంఘాలలోనూ చేరను.

వర్గాసోవు— హామ్మక్! అప్పుడే కంగారుపడకు. ఎవ్వరితోటీ సంబంధం లేకుండా నువ్వు ఇంటి కాలంనుంచి గమనిస్తున్నాను. నిన్ను మా లెక్కల్లో చేర్చుకున్నాం.

కాసాల స్త్రీ— అదేమిటి?

వర్గాసోవు— మా కుమార్తెలు వారసులెవ్వరూ లేని అర్హులయిన వారసులు దొరకడం కష్టసాధ్యం. కనక అనుగ్రహపు పేదలని వారిని దగ్గరకి పిలిచి మాట్లాడి... సాయంకాలం... అన్ని విషయాలూ స్పష్టంగా మాట్లాడుకో వచ్చు.

కాసాల స్త్రీ— పర్యాయం ఆగి. ప్రతీకదంటేనం...

వర్గాసోవు— నాగాలని నాకు మాత్రం సరదాగానా? ఇంతవరకు ఎన్ని సత్యంగాని జరిగాయి. దేవుడు దయాపరులను ఇంతవరకూ సరిగ్గానే చూసింది. (సోఫా తీసుకుంటూ కిలవోడిగా.) నీ ఏకాంతజీవనం ఈవేళతో ఆఖరు...

[తెర]

ఆ రో రం గం.

(బర్నార్డ్ ఇల్లు. ఉద్రేకపూరితుడై గదిలో అటూ ఇటూ పచార్లు చేస్తున్నాడు చేతిలో వార్తాపత్రిక వుంది. కాసాల స్త్రీకి చదివి వినిపించు తున్నాడు.)

బార్నార్డ్— "వేగాలకుండా కొలగగా, ఎలకలవల నాయ్కు వైద్యానికి గదిలోకి మారుతారు......" నా కుమారుడు పూర్వస్థితి సుగమం, అతని యందుంచిన విశ్వాసం దుర్వినియోగం చేస్తున్నాడు. ఇంటిలో జరిగిన ఒక సంఘటనని ప్రసంగించక బొబ్బొప్పు పత్రికలకి ఎక్కించేదా. ఎందుకు? నిన్ను విడాకాలకి పోకుండా చేయ్యడానికి! (పత్రిక దులుపుతాడు.) మన కళ్ళ ఎదుటనే ప్రజలు కుళ్ళిపోతూ న్నారు. గాని అంతా దుష్కాంపు కొట్టం చేస్తున్నాడు.

కాస్టాల్‌స్కీ — అప్పుడే మనవాళ్ళని పంపిస్తాను ... ఆఫీసుకి వచ్చేసు. వర్గాసాల్ఫురోసు నాతో సెర్గీ వస్తున్నాడు కాని అతడు పారిస్ ట్రిప్‌కి వెళ్ళిపోతున్నాడు.

బొగోడిన్ — ఎవర్నీ నమ్మవద్దు. స్నేహితులు కూడా మోసం చేస్తారు. (పరిగెత్తి ఆపేస్తాను.) కోర్టులో మీకు విచారణ సాగుతోంది. విశ్వాస ఘాతకుల పాలిట్రిక్స్ ... నా స్వాతంత్ర్యం ... కొంచెం మిగిలింది! అల్లాంటివాళ్ళని కూడా గ్రోమికో ... చేసేరు!

కాస్టాల్‌స్కీ — దేశానికి ప్రపంచంలో మొదటి స్థానాన్ని ఎదురు చూస్తుంది జనం.

బొగోడిన్ — నా పని త్వరగా పూర్తిచేద్దామని రాత్రింబగళ్ళు పని చేస్తున్నా. మూడు నెలలలో నా నిర్ణయాలు బయటకు చెప్పేస్తాను.

కాస్టాల్‌స్కీ — ఏ సోవియట్ పత్రికా మీరా వ్యాసాన్ని ప్రకటించదు.

బొగోడిన్ — నేను లండన్‌లో ప్రకటిస్తా.

కాస్టాల్‌స్కీ — సగానికి సగం సోవియట్ ప్రభుత్వం కాగితాలు స్వాధీన చేసుకుంటుంది.

బొగోడిన్ — బహిరంగ సభలో ఉపన్యాసం ఇచ్చేస్తాను.

కాస్టాల్‌స్కీ — ఊరికే గొంతు బద్దలు చేసుకోవాలి.

బొగోడిన్ — నా ఇంగ్లీషు అయినా... (నెత్తి మొత్తుకుని) నేనో రిపోర్టు వ్రాస్తా — ఓ పెద్ద రిపోర్టు — వర్తమాన ప్రపంచానికి ముఖ్య కారణాల మీద రిపోర్టు. అక్కడ స్పెక్ట్రోస్కోపు — విదేశీ పత్రికా ప్రతినిధులుంటారు. అది మంచి అభిప్రాయం. హోగ్మన్! ఉన్న ఇబ్బందేమిటంటే, వాళ్ళు నన్ను అరెస్టు చేస్తారేమోనని...

కాస్టాల్‌స్కీ — దేశానికి విషయాలు ప్రకటించినందుకు అరెస్టు చేస్తే విదేశాలలోని మీ మిత్రులు ఊరుకుంటారా? పెద్దగా వ్యతిరేక ప్రచారం సాగిస్తారు... మిమ్మల్ని ముట్టుకోడానికి ఎన్ని గుండెలు కావాలి. గొప్ప గొప్ప శాస్త్రవేత్తలు మీ పక్షం తీసుకుంటారు. గురుజీ! మిమ్మల్ని దేవుడి మాదిరిగా భుజాన పెట్టుకుంటారు.

బోరోడిన్ — నా కున్న స్నేహితులే స్వల్పం. నన్ను సమర్థిస్తూ వ్రాయగలవాళ్ళు వారిలో లేరు.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — కాని, ఇదివరకే వ్రాయబడిపోయింది. ష్! (తలుపుదగ్గరకువెళ్ళి ఎవ్వరూ లేరుగదాయని ఆలకించి తిరిగివస్తాడు.) చూడండి! (ఒక వ్రాత కాగితం తీసి విప్పుతాడు.) "నాగరిక ప్రపంచానికి..." చదవండి! బోరోడిన్ చదువుతాడు.) రష్యన్ పేర్లు రహస్యంగా వుంచబడతాయి.

బోరోడిన్ — "ప్రొఫెసర్ బోరోడిన్ ఖైదుచేయబడ్డాడు"... ఏదీ లేదుగా?

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — మీ ఉపన్యాసం పూర్తి అయ్యేక ఈ కాగితం ప్రకటింపబడుతుంది.

బోరోడిన్ — అయితే నేను అరెస్టుచేయబడతానని అనుకోవూ?

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — మేము మిమ్మల్ని విడిపించుతాముకాదూ? చదవండి!

బోరోడిన్ — ఉహూ! "వాళ్ళు విజ్ఞానంపీక పిసికివేస్తున్నారు." — కాని మన ఇన్‌స్టిట్యూట్ విప్లవంవచ్చేకనేకదూ ప్రారంభింపబడింది.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — చదవండి.

(వర్గాసోవు లోనికి ప్రవేశిస్తాడు. కాస్ట్రాల్‌స్కీ గభీమని కాగితం లాగివేసుకుంటాడు.)

వర్గాసోవు — హలో! (కూర్చుండి) ఛా!

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — ఏమిటది?

వర్గాసోవు — కాగితం జాగ్రత్తచేసే పద్ధతి అదేనా? అందరికీ కనిపిస్తోంది.

బోరోడిన్ — సెమియాన్! తెగతిరుగుతున్నావు కాబోలు నేం?

వర్గాసోవు — చచ్చిపోతూన్నా. ఏలాగైతేనేం ప్యాస్‌పోర్టు సంపాదించేం. రేపుమధ్యాహ్నం 12 గంటలకి నీకు చేరుతుంది. దానితోనే 'వీసా' కూడా వస్తుంది. ఇదిగో 'వోలూటం' (డబ్బు ఇస్తాడు.)

కాషాల్‌స్కీ—సెభాష్.

బొరోడిన్—ఎల్లా సంపాదించావు. కాస్త చెప్పు.

వగ్గాసోవు—తర్వాత చెప్తా. ఇప్పుడు తీరిక లేదు. హాఫ్మన్ వెళ్ళిపోవలసిన సమయం వచ్చింది. నోటీసు పత్రికలకి ఎక్కింది అంటే దెబ్బ తిన్నాం అన్నమాటే. పత్రికలవంటివి... వాటి చోట్లకి పాకిందా చెడిందే. బోబ్రోవు బహుశ కట్టుదిట్టంగా చేసేసు. చేసేశు... ఇదిగో చదివి చూడు. ఇవాన్ ఇవిచ్ మీద—మంకనోవా రాసిన వ్యాసం యొక్క—ప్రూఫులు—ఒక స్నేహితుడు తెచ్చి యిచ్చేడు. ఇదిగో ..(ఇస్తాడు).

కాషాల్‌స్కీ—(ప్రూఫులు తీసుకుని) "వృత్తి ప్రత్యేకతలు వగశత్రువు యొక్క యుపలక్షణాలు" ఇది పిల్లక కాదు. కాలు దువ్వడం, పేచీకి.

బొరోడిన్—ఏదీ చూడనీ నన్ను. (ప్రూఫులు లాక్కుంటాడు.) వెళ్ళిపోతూ ఈ మసిలాంటిని గాళ్ళతో కోటి పంపుతూన్నారన్నమాట.

వగ్గాసోవు—పత్రిక బయటపడడం కొంచెం ఆలస్యం అవుతుంది. అంటే గావలసిన తేదీకి ఒక నెల గాలి వస్తుంది.

కాషాల్‌స్కీ—వెళ్లాళ్ళుపోయినా, ప్రొఫెసర్ బొరోడిన్ నిషో రెత్తనియ్యారన్నమాట.

వగ్గాసోవు—నే వెరగిపున్న ఓ పెద్దమనిషి ఇప్పుడే టెలిఫోనులో ఒకవార్త చెప్పేరు. గ్రామీణ్యయోగ్ స్టూడెంట్ల సమావేశంలో కింబయేవు ఇవాన్ ఇవిచని తిట్టుతూ ఉపన్యాసం ఇవ్వబోతున్నాడట.

కాషాల్‌స్కీ—అయితే మీ రోజులు దగ్గరపడ్డట్టే. నాలుగువేపుల నుంచీ నలుగురూ దుమ్మెత్తుకున్నారు.

బొరోడిన్—(ప్రూఫులు పేలబెట్టికొట్టి) ఆఖరుకి నన్ను వగశత్రువుగా తయారు చేసేరన్నమాట. నమస్కారాలు. చూసేరా నాకేసి... వగశత్రుత్వానికి మూర్తిమంతాన్ని. (బోబ్రోవు, కింబయేవులు వస్తారు. బొరోడిన్ బోబ్రోవును అడ్డగిస్తాడు.) ఓహో! ప్రొఫెసర్ బోబ్రోవ్! శోకమూనుకుంటూ. తమ ఎదుట నోరు విప్పకూడదు. లేదా నిముషంలో పత్రికలకి ఎక్కిపోతుంది.

బో(బ్రోవు— [illegible] నాన్యంచేది
బాధ్యత ఎవరికి ఉన్నట్టు.

[illegible]— [illegible] వాళ్ళ [illegible] ... [illegible] ప్రాబ్లముందర
కదూ డా నా?

బో(బ్రోవు— అభూతి [illegible] [illegible] ...

[illegible]— [illegible] నాలు [illegible] తారు?

బో(బ్రోవు— ఇదిగో ఏదేనా [illegible].

కాస్తాల్‌స్కీ— (బో(బ్రోవుతో [illegible] [illegible] కోవడమే
కాకుండా, [illegible] వాళ్ళ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] బంగారు
(ప్రొఫెసర్ [illegible] ఇదివరకు [illegible] [illegible] చేర్చు
కోవలసిన మనిషి.

కిరొబొయావు— ఏమిటి [illegible] [illegible]! [illegible] మా
వాడు. సరియైన గురువు. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
వెనకటియూపిరిగా లేదు. నిజమైనదృష్టి [illegible] [illegible] [illegible] రనుంచి
[illegible] దేశ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ప్రదేశం ఎక్కువౌతూంది. మా [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
గడ్డితో నిండిన ఆ [illegible] [illegible] [illegible] - టర్కి
బోన్ సైబీరియా [illegible] వేసుంది. [illegible] [illegible].
వాళ్ళలో అధ్యాపకులు - మంచిమ [illegible] [illegible] [illegible].
కాజక్ ప్రజలంతా పాఠశాలలకి చేరుతున్నారు. [illegible] [illegible] 200
మాటలకి ఎక్కువ తెలియదు. కాని, [illegible] [illegible] [illegible] లేను.
నేనూ కాజక్‌స్తానుకి పోయి, ఆపత్రులో [illegible] [illegible] పుస్తకాలన్నీ
వాళ్ళకి చెప్తా. నేచూసిన ప్రపంచాన్ని గురించి [illegible]. [illegible] నేనో
గొల్లవాడిని. ఆరోజులలో నాభూగోళ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
కాని, ఇప్పుడు తల ఏర్పడింది. [illegible] తలకాదు. [illegible] [illegible]
(పుస్తకాలవరకు పరుగెత్తి, ఒకటి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ర్చుంది. (మరొక పుస్తకం తీసి) ఇదికూడా నాతలలో [illegible] [illegible]

లన్నీ కూడా!... కాని, నర్స్ — నువ్వు వాళ్ళల్లో ఇసుక కోట్టాలని చూస్తున్నావు. నా [illegible] చేస్తున్నాను... పిచ్చిదానవి. నిన్ను కాల్చి పారవేస్తా.

(కింబయ్యాను కాప్టెన్ [illegible] ఉరుకుతాడు. బ్రోగ్రావు ఆటడిని వెనక్కి లాగుతాడు.)

బ్రోగ్రావు — శాంతించు కింబయ్యా! శాంతి!

కింబయ్యాను — పిచ్చి [illegible]! ...పడేశాలకి పారిపోతున్నాను. తుపాకిని వెయ్యి, కాప్టెన్! (కింబయ్యాను బ్రోగ్రావు బయటకి తీసుకు పోతాడు.)

కాప్టెన్ — పిచ్చివాళ్ళు... గురువుగారి పాఠం వొప్పచెప్పుతూన్నారు.

గోర్డన్ — [illegible]! నా [illegible] ఒక [illegible]. బాగుండదు... [illegible] పిచ్చివాళ్ళు [illegible]... [illegible]. ఒక పిచ్చి [illegible]! [illegible] పిచ్చిలకే మూలం [illegible] భయం ..ఆశ్చర్యకరం.

(స్మిత్ [illegible], నటాషా, వాలంటీనాలు వస్తారు.)

నర్సు — ఆలస్యం అయిపోయింది. పోవాలి. హెన్రిక్! ఆ కాగితం [illegible] కాపాడాలి.

వాలంటీనా — నాన్నా! నాతో [illegible] పలకరించు.

గోర్డన్ — ఏమిటది? నాకు మతిపోతూంది...

వాలంటీనా — [illegible] బస చేస్తాను....నటాషా! మీ తాత గారిని చూసేవా?

నటాషా — నాకు తెలియదు. (పోయి ఒక బల్లమీద ప్రక్కగా [illegible].)

వాలంటీనా — నాన్నా! పలకరించవేం. [illegible] పేరు [illegible] నిక్కో, [illegible]! [illegible] పడేసి [illegible] (బ్రోగ్రావు [illegible].)

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — నూతనదంపతులకి అభినందనాలు!... వాలంటీనా ఇవానోనా! (ఆమె చేయి ముద్దుపెట్టుకుంటాడు) నాకెల, నాకలచెదిరిపోయింది! నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్! (చేయి జాపుతాడు. షికోవాయ్ సందేహిస్తాడు.) అభివందనాలు అందుకో, నికోలాయ్! (ఆఖరుకి షికోవాయ్ షేక్‌హ్యాండ్ ఇస్తాడు.) మారస్ స్వలినాల పాట పాడతా. వింటావా!

(పియానోమీద కాస్ట్రాల్‌స్కీ ఓ ప్రేమగీతం పాడతాడు. అంతా వింటారు పాట పూర్తి అయినాక వాలంటీనా మాట్లాడుతుంది.)

వాలంటీనా — నా బట్టలు తెచ్చుకుంటూ... (వెళుతుంది.)

బొగోడిన్ — (షికోవాయ్ దగ్గరకు వెళ్లి) ఏమోయ్ అల్లుడా! నా వెనకటి అల్లుడు నికోలాయ్ బోబ్రోవు నామీద కత్తి దూసేశాడు. నా ఆత్మ బంధువు దయ్యేవు గనక, నీవు నాపక్షం వహిస్తావని విశ్వసిస్తున్నాను.

షికోవాయ్ — బోబ్రోవుని ఇక స్కిటోగ్యాటీ లోంచి పంపేయిస్తా.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — తమ పూర్వపు భార్యగారిని అసలే లెక్కచేయడం లేదు. చూడు... నీ చుట్టూ వున్నవాళ్ళతో దగ్గరగ్రసువు లేనట్టు...

షికోవాయ్ — మా కరోవాని పార్టీలోంచి తరిమివేస్తాం.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — మతిభ్రష్టు కింబయిలావు, బొగోడిన్ మీద ఉపన్యాసం ఇస్తాడట.

షికోవాయ్ — కింబయిలావుని పిచ్చిఆసుపత్రికి పంపుతాం. దిక్కుమాలిన సందేహాలు! దిక్కుమాలిన మాలుగుబోతుతనం! ఈ ముసలాళ్ళని, సందేహాత్మకుల్ని తుడిచి పారవేస్తాం. మనదేశానికి బొగోడిన్ కావాలి. ఇవాళ! ఏం ఫరవాలేదు. నీ పని కానియ్యి!

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — త్వరలోనే గురూజీ, తమ పరిశోధన ఫలితాలమీద బహిరంగసభలో చెప్పబోతున్నారు.

షికోవాయ్ — ఆ అల్లరిమూకకి చెప్పాపెట్టి ముగ్గులోకి దిగబెట్టినట్లుంటుంది. మానవ ప్రవృత్తి శాస్త్రంలో గొప్పవిప్లవం తీసుకురాగల స్థితిలో వున్నాం. ఆ మహా విప్లవానికి నేను కూడా నా ఉడతాభక్తి చూపగలనని ఆనందిస్తున్నాను.

బొరోడిన్ — నికోలాయ్! సరదాయైనవాడివి. నువ్వు నా అల్లుడివి అవుతావని ఎప్పుడేనా అనుకోగలిగేనూ... థ్యాంక్స్...

(వాలంటీనా వస్తుంది.)

వాలంటీనా.— మీ మాటలు అయినవా?

షరోవా — అన్ని సంగతులూ మాట్లాడుకున్నాం.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — ఇంటివాళ్ళు నలుగురూ పిచ్చాపాటీ చెప్పుకుంటూంటే నే నెందుకు?... సెలవు!

బొరోడిన్ — సోర్మన్! (ప్రక్కకి తీసుకువెళ్ళి) నన్ను సమర్థిస్తూ ఆకాగితం నువ్వే వ్రాసేవు. నీ మనస్సు చాలామంచిది. కాని. ఆపని వద్దు. ఆ అభిప్రాయం నాకు నచ్చలేదు. మన పేచీలలోకి లండన్ తేవడం నా కిష్టంకాదు. ఊహూఁ.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ — చేయిగాటిపోయింది. ఇప్పుడు ఏమాత్రం సందేహించినా పీకమీదికి తెచ్చుకోడమే అవుతుంది. (వెడతాడు.)

బొరోడిన్ — (కాస్ట్రాల్‌స్కీని ద్వారంవరకూ పంపి) ఈ అద్భుత సంఘటన ఏలాజరిగిందో నాకేమీ తెలియడంలేదు. కాస్త చెప్పండి.

వాలంటీనా — బాగా ముసిలివాడివి అయిపోయేవు. నీకేమీ అర్థం కావడంలేదు. ఇదంతా సహజవాంఛలకి ఫలితమే ఇదంతా. నే నొక ఫ్యాక్టరీలో పనిచేస్తున్నానుకదా. నాలో నే ఒక నూతన వ్యక్తిని సృష్టించుకుంటున్నా. నాకు నేనే ఒక కొత్తమనిషినైపోతున్నా. ఇప్పుడు మారకం జనానికందరికీ ముక్కుబాగు. ముఖంబాగుతో పనిలేదు. మాకు కావలసింది సాంఘిక వ్యవస్థ. అందుచేతనే నేను, కూలివాళ్ళలోంచి శాస్త్రీయకళాశాలకి వచ్చి చేరిన ఒక శ్రామికుణ్ణి ప్రేమించగలిగేను.

బొరోడిన్ — హుఁ. అదా! (నటాషాతో) ఏమి చిన్నిపయొనీర్! ఈమారు ముసిలితాతమీద వ్యాసాలు వ్రాస్తావా?... నేను నీబంధువుణ్ణే కాదూ?

వాలంటీనా—నటాషా! ఆకెను బొమ్మలు ముడివేయ్యడం ఏమిటి? నేను నీ కొత్త అమ్మని. కాదూ?

నటాషా—ఎరిగి బ్రతుకు...

వాలంటీనా—ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వవోనీ. ఆ బొమ్మలతో ఆడుకుంటావా? అవన్నీ ఇంక నీవే.

నటాషా—నాకక్కరలేదు.

వాలంటీనా—నా మీద ఎందుకంత కోపం?

షికోవాయ్—దానిని మాట్లాడించకు. వట్టి, పెంకిరాలుగాయి—మళ్ళీ తల్లే.

నటాషా—నిన్ను పోలలేదు. సంతోషం. మోసగాడు!

షికోవాయ్—(అరుస్తాడు) నోరుముయ్యి!

వాలంటీనా—నికోలాయ్! చిన్నపిల్లని అలాగ కేకలు పెడతావేమిటి?

(బొబ్రోవు, కింబయేవులు వస్తారు. బొబ్రోవు కింబయేవుని బయటికి పంపుతూంటాడు.)

కింబయేవు—క్షమించు, కామ్రేడ్! గోల చేసినందుకు చాల విచారంగావుంది. ఛా...ఛా...నాకే సిగ్గువేస్తోంది. బొరోడిన్ కి క్షమాపణ చెప్పుకోవడం అవసరమంటావా? చెప్పు...

బొబ్రోవు—మరేం అవసరంలేదు. ఇంటికి వెళ్ళు ఎవరికి కనావస్తుంది,

(ఇద్దరూ వెళ్ళిపోతారు)

వాలంటీనా—అతడి మొహం చూడను. నడవండి పోదాం.

(ఒక్క నటాషా మినహాగా అంతా బాల్కనీ వేపు వెళతారు.)

బొరోడిన్—నికోలాయ్! మంచి ఆత్మవిశ్వాసం గల లక్షణాలు నీలోవున్నాయి. ఈ వేళ అన్నాను. జ్ఞాపకముంచుకో! బొరోడిన్ ఎన్నడూ పొరపాటు పడలేదు.

(వాలంటీనా, షెకోవాయ్, యార్మోలెన్ కొ వెళ్ళిపోతారు. నటాషా ఒక్కర్తే వుంటుంది.)

నటాషా—ఏం సుఖంగా వుంది, ఇదేమిటి?... వయొలీన్లు ఎన్నడూ ఏడవవు. ఆనందిస్తాయి కాని...

(బల్లమీదనున్న తలగడాలో తల పెట్టి ఏడుస్తుంది. బోబ్రోవు వస్తాడు.)

బోబ్రోవు—నటాషా! చిట్టీ! ఒక్కర్తెవూ ఉన్నావేం?

(చెయ్యి పట్టుకుంటాడు.)

నటాషా—ఊరుకోలేను. క్లారా అత్తయ్యతో చెప్పాలనివుంది. నాన్న గోల పెడతాడని వూరుకున్నా. అందుకే వూరుకున్నా. నా గుండెలు బద్దలయిపోతున్నాయి.

బోబ్రోవు—మీ నాన్న నిన్ను కొట్టేడా?

నటాషా—లేదు. అందర్నీ మోసగించేశా. మామయ్యా! ఏమిటో, ఊరికే ఏడుపొస్తోంది. అలుముకుంటే. నాయనమ్మనిగురించి నిజం చెప్పేస్తా వింటావా? మనం ఇద్దరం స్నేహితులమే కాదూ?

బోబ్రోవు—కాకపోవడం ఏమిటి. చెప్పు, వింటా.

(అమాలియా వస్తుంది.)

అమాలియా—వాలంటినోకా! నటాషా! చిట్టిపల్లీ ... పటికబెల్లం కావాలా?

నటాషా—మామయ్యా! పోదాం నడు.

బోబ్రోవు—అల్లాగే. (ఆమెను ఎత్తుకు తీసుకుపోతాడు.)

అమాలియా—నికోలాయ్ కి పుట్టవలసిన పిల్లకాదు... (పిలుస్తుంది.) వాలంటీనా! అమ్మాయి! గుడ్లలివిగో...ఎక్కడికి వెళ్ళేవు?

(తలుపుదగ్గరకి వెళుతుంది. షెకోవాయ్ తలుపు తెరుచుకుని లోనికి వస్తాడు. అమాలియా వెనక్కి తప్పుకోబోతుంది, భయాశ్చర్యాలతో విన పడీ వినబడకుండా)

అమాలియా—నికోలాయ్!

షెకోవాయ్—నువ్వా! (కౌగిలిస్తాడు.) నువ్వు బ్రతికివున్నావా? ఇంకా నువ్వు...

అమాలియా—అప్పుడే పెద్దకథ ... పెద్దకథ ... ఎంత పెద్దవాడి వయ్యావు!

షెకోవాయ్—నా దగ్గిరికి ఇంకా రావద్దు. కొంతకాలం. కొద్దికాలం లోనే నిన్ను 'అమ్మా' అని పిలవగలనో చూస్తుంటా. ఈలోగా నేను నీకొడుకుననే సంగతి మరచిపో.

అమాలియా—ఆరోజు ఎన్నటికైనా వస్తుందా?

షెకోవాయ్—ఆహా... ఈ లేబొరేటరీపని పూర్తిగానీ. ప్రొఫెసరు ఉపన్యాసం అయ్యాక అందరికీ తెలిసిపోతుంది. నా మూలంగానే బొరోడిన్ శాంతంగా తనపని సాగించగలిగేడని, త్వరలో నే నెవిస్కీకి బదులు నన్నే ఈ ఇన్స్టిట్యూట్‌కి మేనేజింగ్ డైరెక్టరుగా వేస్తారని నా నమ్మకం. ఒక్క బడ్జెటు సంగతి తప్ప ఆలిడికి ఏమీ తెలీదు. వైజ్ఞానికుని ఎదుర్కొనగల ప్రధానసమస్య లేమిటో అతగాడికి ఏమీ తెలియవు. అందరికీ నాయందు విశ్వాసం ఏర్పడుతుంది. మంచి పేరొస్తుంది. ఆసమయంలో కంట్రోల్ కమిషన్ ముందుకుపోయి, వాళ్ళముందు నిలిచి—'ఇదిగో. నేనో తప్పుచేసేను. పార్టీని మోసగించేను. నాకు శిక్ష వెయ్యండి' – అనేస్తా. నేను చేసిన తప్పేమిటో వాళ్ళకి తెలుస్తుంది. ఓ చిరునవ్వుతో – "ఫరవా లేదులే. వెళ్ళు. ఇంకెప్పుడూ ఇల్లాంటి పని చెయ్యకు" అని చెప్తారు. నన్ను ఇన్స్టిట్యూట్‌కి డైరెక్టరుగా వుంచేస్తారు. అప్పుడు వద్దువుగాని.

అమాలియా—సరిగ్గా, మీ తండ్రి కూడా ఇలాగ చెప్పేవాడు, కబుర్లు.

(బొరోడిన్ వస్తాడు. నిశ్శబ్దం)

బొరోడిన్—నేనున్నానని భయపడేపనిలేదు. నేనేం పరాయి వాణ్ని గాదు. మాట్లాడుకోండి.

షెకోవాయ్—అయితే మీకు అన్ని సంగతులూ తెలుసునన్న మాట...

బారోడిన్ — అవును!

షెరోవాయిలు — (మనసులో) ఏంటా! ఆడదానినోటు నువ్వు గిజనానసం.

బారోడిన్ — నిన్ను గా నిజంచెప్పవోయ్! నీహృదయం భయంతో కొట్టుమిట్టాడుతోంది. నా!

షెరోవాయిలు — పోతాను. విన్నావా! కట్టిపొరపాటు!

బారోడిన్ — సునిశితం. వైబిజన్ యటువికావు. నువ్వొక గొప్పరాజకీయవేత్తవి కావు. అది మీ ... లోవుంది.

(వాలంటీనా వస్తుంది.)

అమాలియా — వాలంటీనా! నీకోసమే కనిపెట్టుకు కూర్చున్నా నమ్మా!

వాలంటీనా — మేమూ బయలుదేర బోతున్నాం.

బారోడిన్ — వాలంటీనా! సుఖించు తల్లీ!

వాలంటీనా — నమస్తే, నాబాబు!

షెరోవాయిలు — సెలవు! ఇవాన్ ఇలిచ్! పొరపాటు - అన్న నా మాట మరచిపోవద్దు.

(వాలంటీనా - షెరోవాయిలు వెళ్ళిపోతారు.)

అమాలియా — ఎందుకు అలాగే మనస్సు కష్టపెట్టడం?

బారోడిన్ — పొరపాటు కాదు, నికోలాయ్ నిజం. సత్యం. నువ్వు భయపడ్డావు. నువ్వెంతదూరం వెళ్ళగలిగినా భయంపోలేదు. నా అభిప్రాయాలు నిజం. ఇవాన్ గోడీన్ తన ఉపన్యాసం ఇస్తాడు, తప్పదు... మూడు నెలలలో కాదు. ఆరు వారాలలో. అంతే. అంతే. "భావికాలము మంచు - తెరచాటు నడగినా - నాదు నుట్రిపాలు నాకెరుకయే" వందల కొద్దీ జనాన్ని చూస్తున్నా. దేశం ముందెటివైపుకు అదృష్టం నాకళ్ళయెదుట కనబడుతుంది. నేనన్ని సంగతులు చెప్పేస్తా... ఈపిచ్చితనం వదల

గొడతా. పిల్లలు అన్ని సంగతులూ ఎరగని లగాని. వాల్యా వెళ్ళిపోయింది పాపం 'మాతృయాతన చెప్పడం తరంగాకి' – మహాబాగా చెప్పేడు. ముసలితనం ఎక్కువైతా నిరాశ్రయమే. అమాలియాగా, నేనింకా దృఢంగా 'బీవర్' మాదిరిగా పనిచేస్తా. కాని, నా కాలం వొంగిపోయింది. పోయేరోజులు కాని వచ్చేరోజులు కావుగదా? తెల్లవారి లేవడానికే బాధగా వుంటోంది.

(జఖారోవ్ వస్తాడు.)

జఖారోవ్—పసు మదనంలో మాయదపనం, ముసలితనంలో అనుభవజ్ఞానమూ వుంటూంది.

బొరోడిన్—ఇంత కాలమూ జీవించిన సద్గుణులు మాగిపికావు అని గ్రహిస్తివా, ఎంత తెలివి, ఎంత అనుభవమూ, మనశ్శాంతి కలిగించలేవు. జఖారోవిచ్!... ముగ్గురు ముసలివాళ్ళం చేరేం, ఇక్కడికి... ఇందులో ఎవ్వరి జీవితం సక్రమమైన మార్గాన నడిచింది? ఎవరి జీవితం?

అమాలియా—ఆ తాలియానాదినోత్సవం జ్ఞాపకం వుందీ,... ఆ పందిట్లో దీపాలు,... వేదిక మీద, అందమయిన ఒక పడుచువాడు...

బొరోడిన్—క. అనాఘ్రాత కుసుమాలపరిమళములు శీతువృన మంచుపడిసిన కటికిటీలు చీకటింటను వెలిగెడి దీపశిఖలు...(పియానో మెట్లు నొక్కుతూ) ఏమయినా సరే, ఆ ఉపన్యాసం ఇచ్చితీరుతా.

(పియానో వాయిస్తూంటాడు.)

[తెర]

## ఏ డో రం గం.

(ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లోని సభామందిరం బల్లకద్ద బొరోడిన్ నిలబడి వున్నాడు. అతని వెనుక బెంచీమీద నెవిస్కీ, ప్రొఫెసర్లు, ప్రెసిడియమ్ తాలూకు అనేకసభ్యులు కూర్చుండి వుంటారు. బొరోడిన్ సభికులకి ఉపన్యసిస్తూ వుంటాడు.)

బొరోడిన్—నా వుపన్యాసం ఆఖరు కావచ్చింది. చెవులపిల్లుల విషయంలో వాటి ప్రవర్తనని నడిపించే శక్తులు మీరు చూసేరు ఆశక్తిని

మనం కనిపెట్టగలిగినప్పుడు దానిని మార్చి మరొక శక్తిద్వారా వాటి ప్రవర్తనని మార్చగలిగేం. అంతే, సాంఘిక పరిసరాలని నడిపించి శక్తుల్ని మనం కనుక్కోగలిగేం లద్వారా, ప్రవర్తన ముందుముందు ఏవిధంగా మారబోతూందో కనిపెట్టగలిగేము. కొద్దిరోజులలోనే రాజకీయాల ప్రాముఖ్యతని విజ్ఞానశాస్త్రాలు ఆక్రమిస్తాయి. మనదేశాన్ని మన శక్తికొలదీ అభివృద్ధిలోకి లేవడానికి సిద్ధపడుతున్నాం. దానికోసమే ఈనాటి మానవుని ప్రవర్తనని నియమిస్తూన్న మూలశక్తు లేమిటో విమర్శింప పూనుకున్నాము. ఈపనిలో కమ్యూనిస్టుపార్టీ సభ్యులుకూడా తోడ్పడ్డారు. వారిలో నికోలాయ్ పెట్రోవిచ్ పేరు ముఖ్యంగా జ్ఞాపకం చేసి తీరవలసిందే — వారిసహాయంతో — అనేక సాంఘికవ్యవస్థలకి సంబంధించిన వ్యక్తుల్ని జాగ్రత్తగా పరీక్షించేము. మేము పరీక్షించిన పద్ధతులూ — ఆ నిర్ణయాలూ ఇక్కడ చెప్పదలచుకోలేదు. వివరాలు తెలుసుకోదలచినవారు తీరుబడిగా, ఆఫీసు రికార్డు చదువుకోవచ్చు. కాని, ఇక్కడ ఒక్క విషయం చెప్పవలసివుంది ప్రజలలో నూటికి 80 వంతుల మందియొక్క ప్రవర్తనకి మూలం—భయం!

(ప్రజలలోంచి ఒకధ్వని — ఏమిటది.

బొరోడిన్ — భయం!

(ఇప్పుడు మొదలుకొని, ఉపన్యాసం ముగిసేవరకూ, సభామందిరం నాలుగుమూలలనుంచి ప్రశ్నలు వేస్తూ, కాగితములు, అధ్యక్షుని ముందుకి పంపబడతాయి.)

బొరోడిన్ — ఒక పెద్ద ధ్వనిమూలంగానో, వెనక ఆసరాలేకపోవడం మూలంగానో కలిగిన భయమే మానవుని ప్రవర్తనని నియమిస్తుందని ధారన్డైక్, వాట్సన్, లాక్లు నిరూపించేరు. మేము పరీక్షించినవారిలో నూటికి 80 మంది, ఇతరుల నోటికి భయపడో, సాంఘికపతనానికి భయపడో బ్రతుకుతున్నారు. పాలమ్ముకునేదానికి తన ఆవుని లాక్కుంటారేమోనని భయం. రైతుకి సమిష్టివ్యవసాయానికి నిర్బంధిస్తారని భయం. హద్దూ పద్దూ లేని ఎడతెగని (Purge) సోవియటువర్కర్ భయ

పడుతున్నాము. పార్టీవర్కర్లు, మార్గం తప్పేడంటారని భయపడతాడు. వైజ్ఞానికుడు, తనని ఆధ్యాత్మికపు పిచ్చి పట్టుకుందంటారేమోనని భయపడుతూన్నాడు. మనం నేడు ఒక పెద్ద భయపూరితమైన వాతావరణంలో మెలుగుతున్నాం. అద్భుత ప్రశ్నల మేధావులుకూడా, నయంతోద్దీ తల్లిపేరు చెప్పుకోడంలేదు. ఉన్నతస్థానాలకి రావటానికి వీలుండదని సమవర్గమూలం కప్పిపెట్టుకోవలసివస్తోంది. ఉన్నత పదవులలోకి వచ్చేక, బయటపడితే నష్టం వస్తుందనే భయం అంతగా లేదు కాని, ప్రతివాడూ భయపడుతూనే వున్నాడు. ప్రతివాడూ ప్రతివానినీ అనుమానిస్తున్నాడు. ఏకాకిగావుండ కోరుకుంటున్నాడు. మర్యాదని విడుస్తున్నాడు. ఒక జీవిత సిద్ధాంతం అంటూ లేకుండా బ్రతుకుతూన్నాడు. భయంకొద్ది పనిలో ప్రాల్మాలిక పెచ్చుతూంది. రైళ్ళ రాకపోకలలో ఆలస్యానికి అదే కారణం. పరిశ్రమల విధ్వంసనానికదే కారణం. ఈ దరిద్రం — ఈ ఆకలిబాధ దానివలననే, చీవాట్లకి భయపడి, బ్లాక్‌బోర్డ్ మీద పేరు ఎక్కిస్తారని భయపడి, నిర్బంధిస్తారనో, ప్రవాస పంపుతారనో భయపడి, ఎవ్వరూ ఏపనికీ స్వతంత్రం చెయ్యలేకుండావున్నారు. కొండచిలువని చూసి కుందేలు ఏమవుతుంది. ఒక్క అడుగు కదలలేదు. దానినరాలన్నీ బిగిసిపోతాయి. ఆపాము తన చుట్టలమధ్య నలిపి చంపేసిదాకా అది కళ్ళు వప్పగించి ఆలా చూస్తూ నిలబడుతుంది. ఇప్పుడు మన అవస్థ సరిగ్గా కుందేళ్ళగారిగానేవుంది...కనక ఈ పరిస్థితులలో మనం నిర్మాణం సాగించగలమా? సాగించలేము!

మేము పరీక్షించిన మిగిలిన 20 మందీ వైవిజన్‌టీస్లు వాళ్ళకి భయపడవలసిన పనిలేదు. దేశానికి అధికారులు వారే. వారు వైజ్ఞానిక కళాశాలలలోకి గంభీరంగా, టకటక బూట్లు చప్పుడు చేసుకుంటూ, వెడనవ్వులు నవ్వుతూ, తెగవాగుతూవస్తారు. కాని వారి మెదడులు వారికే భయపడుతూన్నాయి. శారీరకపరిశ్రమలకి అలవాటుపడిన వారి మెదడులు. ఈ అధిక పరిశ్రమకి బెదిరిపోయి తమని విజ్ఞానంనుంచి తరిమివేస్తున్నట్లు భ్రమపడుతూన్నాయి. ఇతరులని కలుసుకోవడం. ఇతరుల్ని దిగతొక్కడం ఇదే

వారి నిరంతరాలోచన. ఈపందెంలో వారికి పిచ్చైనా ఎత్తిపోతూంది. లేదా మెదడు స్తంభించియేనాపోతూంది. భయం పోగొట్టండి – భయకారణాలన్నీ నిర్మూలించండి – మనదేశం ఎంతముందుకువస్తోందో చూసుకోండి. మీరంతా సెలవిస్తే నా ఉపన్యాసం ఇంతతో ముగిస్తా. (బల్లదగ్గరనుంచి వెనక్కి వెళ్ళిపోతాడు.)

షిరోవాయ్—కత్తి లేకుండా గొంతుకొయ్యడం అంటే ఇదే. (నుదుటిచెమట తుడుచుకుంటాడు.)

నెవిస్కీ—(బల్లవద్దకు వచ్చి) ప్రొఫెసర్ బొరోడిన్ ఉపన్యాసాన్ని విమర్శించడానికి ఇందుమించు నూరుగురు కామ్రేడ్స్ తమ పేరులు పంపేరు. ఇంక కాగితాలు పంపవద్దని ప్రార్థన. మొట్టమొదట్ల కామ్రేడ్ స్పాసోవా మాట్లాడతుంది. ఈవిడ 'రెడ్ రోలింగ్ మిల్లు' లో పనిచేస్తోంది. అటుతరువాత ప్రొఫెసర్ బోబ్రోవు మాట్లాడుతాడు. (కూర్చుంటాడు.)

క్లారా—(లేస్తుంది) ఈఇన్‌స్టిట్యూట్‌ని పోషించే బాధ్యత తీసుకోదలచిన ఫ్యాక్టరీకి నేను ప్రతినిధిని. కాని, అటువంటి స్వల్పవిషయాన్ని గురించి ఇన్‌స్టిట్యూట్‌వారు శ్రమపడదలచలేదు.

నెవిస్కీ—ఇప్పుడు మనం ఈవైజ్ఞానికోపన్యాసం విషయం మాట్లాడుతున్నాం. పోషకత్వంసంగతి ఇక్కడ అప్రస్తుతం.

క్లారా—మా ఫ్యాక్టరీ పోషకత్వమే వహించివుంటే ఈమాదిరి ఉపన్యాసం ఇవ్వనిచ్చివుండదు.

ఒకగొంతుక—నిజం!

క్లారా—మనం ఒకభయభ్రాంతయుగంలో జీవితం గడుపుతున్నాం. మీరు, నేనూ ప్రొఫెసరుగారుకూడా భయం అనేది ఈనాటిదికాదనీ, వేలూ–లక్షలూ కొలదిసంవత్సరాలనుంచి మనుష్యుని అనుభవంలోవుందనీ ఎరుగుదుం. ప్రపంచంలో బానిసత్వమూ – పీడన అనేవి ఎప్పుడు పుట్టేయో, ఆనాటినుంచీ ఒకమనిషిని మరొకడు అణిచిపెట్టడానికి భయంఅనేది గొప్ప

ఆయుధంగా వినియోగిస్తూ వస్తోంది. భయా[illegible]దం - వారి అభిప్రాయాల్ని అణచివెయ్యడం - పీడిత ప్రజల ఎదుగుదలను నాశనం చేయడం - ఇవే వారిని చెప్పినట్లల్లా వినే కుందేళ్ళ మాదిరిగా చేయడానికైతే, ఎల్లకాలాల లోనూ, ఎల్లదేశాలలోనూ [illegible] ఉపయోగించిన పద్ధతులు భయ పెట్టడం కోసమే! అందుకే [illegible] కాచిన సీసం పోసేరు. [illegible] కాళ్ళ క్రింద [illegible] తొక్కబడ్డారు. అందుకే పుగాచేవు తల నరికివెయ్యబడింది. [illegible] గ్రామాలకి గ్రామాలు పూర్తిగా నాశ నం చెయ్యబడినందుకు. మాస్కో [illegible]లోని శ్రామికవర్గపు అగ్రగామి దళం ఉరితియ్యబడింది. సైబీరియాలోని [illegible] చీరింది అందుకే. [illegible] ప్రభుత్వాన్ని ఎదుర్కొం[illegible] ఘర్షణ [illegible]గుండదని మతబోధ కులు బెదిరించేరు. [illegible] పరిశ్రమ [illegible] కాలేదని ప్రభుత్వం నిర్వహించలేరనీ, [illegible] చేసేరు. వారు మనల్ని బెదిరించడానికే ప్రయత్నించేరు. కాని, [illegible]! ఈ పీడిత ప్రజ పట్టి కుందేళ్ళు కాం[illegible]! [illegible] సైన్యాలలో పనిచేసేరు. [illegible] పాడింది వీరే. తమని బాధిస్తున్నవారి ముఖాల ఉమ్మివేసేరు. [illegible] మీదనుంచి పో రాటం నడపించడానికి ఉపకరణాలు [illegible]. వేలకొలది మనుష్యు కాలినడ కని [illegible] ప్రెడో[illegible] లింప్కు చేసేటంతటి [illegible] ఎనిమిదేళ్ళు! యాకుటస్కుకి రెండువేల [illegible] వెళ్ళడానికి. మీరు పరి క్షించిన పాలు [illegible] మని[illegible] వాళ్ళకి విధిలేని [illegible] సాగించ డానికి [illegible] నిర్భయ త్వానికి [illegible] నిర్భయత్వానికి - శ్రామికుల - [illegible] దారితీసింది. అటువంటి మనుష్యులెన్నటికి [illegible] భయపెట్టడం?

అల్లాసాగ్లాపడదు. ప్రొఫెసర్! ఉన్నతాధికారాలలో వున్నవారికి బయట పడతామనే భయంతలెక్కువ అన్నావు. కాని, మాపార్టీ ఎంతెంత పెద్ద వుద్యోగుల్ని బయటపెట్టిందో నీకు తెలుసా? ఈవేళ ఒకమనిషి గొప్ప వాడుకావచ్చు. రేపే అతడు ఎందుకూ కొరగానివాడుగా చెయ్యబడ తాడు, తనని అభివృద్ధిలోకి తెచ్చిన శ్రామికవర్గానికి ద్రోహం తలపెడితే, ప్రొఫెసర్! నువ్వూ గొప్పవాడివే. అయినా నీతప్పులు బయటపెట్టడంలో ఏవిధమయిన కనికరం చూపబడదు. కారణం ఏమిటో ఎరుగుదువా? నువ్వు సోవియట్ వర్కర్లుని కాదు సమర్థిస్తూంటు. పూర్వకాలపు అధికారవర్గాన్ని సమర్థిస్తున్నావు. పార్టీ సభ్యుల్ని కాదు సమర్థిస్తుంటు - పార్టీలో దొంగతనంగా దూరినవాళ్ళని. శ్రామికుణ్ణి కాదు - విధ్వంసకుడిని సమర్థించుతూన్నావు. రైతుని కాదు కులక్‌ని హెచ్చరించుతూన్నావు. ఈభయం మానవుని దిగపీకుతూంది. కాని, అందర్నీ కాదు. మమ్మల్ని మోసగించేవారిని - మరల పూర్వపుపద్ధతులకోసం ఎదురుచూస్తున్నవారిని దిగపీకుతూంది. అల్పులయినవారిని భయం పీడిస్తోంది. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికి భయపడేది నువ్వు. గుడ్డలు ఉండీనూడా లేని, రొట్టెలు, కాలిజోళ్ళయినా లేకుండా, 'సెరికోవ్' నగరం స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు వారిని దిగపీకిన భయం ఏమిటంగాన్యా! ఆభయం ఏదంటావా? ప్రొఫెసర్! ఈసంగతులు మరిచిపోకు. భవిష్యత్తులో కూటినికూడా మనసులోవుంచుకుని పనిచెయ్యి. వర్గపోరాటంలో మేము భయం ఎరగం. వర్గశత్రువు విషయంలో దయవుంచం.

(ఆగుతుంది.) 1907 లో వాళ్ళు నాకొడుకుని వురితీసేరు. ఇరవైయేళ్ళు పోయేక 'విప్లవవస్తుప్రదర్శనశాల'లో వధకుడికిచ్చిన బిల్లు కనపడింది. అది మొదలుకొనీ, ముసిలితనంవలన కాస్త బద్ధకం తోచినప్పుడల్లా, ఆబిల్లు ఎదువుకుని ఉత్సాహం రేపుకుంటూవున్నాను. ఇదిగో ఆబిల్లు; 'ఉచ్చు - ముప్ఫైకోపెక్కులు; తాడు - అరరూబులు. నెత్తిపైపెట్టినసంచికి - ఒక రూబులు" మొగం కనిపించకుండా వుండేటందుకు తలకి సంచీకట్టేరు. తమరు ఉరితీసినవాడి మొగం చూడడానికే వాళ్ళు భయపడ్డారు. తమరు

విధించిన శిక్ష చూడడానికి వాళ్ళకే భయం. వీలుచిక్కితే మన అందరి తలలనీ తలోసంచీ తగిలించాలనే వారి ఆశ. ఆ త్రాడుకి అరరూబులు కాదు. లక్షరూబుళ్ళయినా సంతోషంతో చెల్లిస్తారు. కాని, ప్రపంచం ఎన్నడూ కనివిని యెరగనట్టి, రక్తప్రవాహాలలో తేల్చి, భయంలో అణిచిపెట్టే ఆవురితాళ్ళు మీ చేతుల కిస్తాం అనుకోకండి. ఓ పెట్టుబడిదారీ పెద్దమనుష్యులారా! ఈమారు మనం ఆఖరుమారుగా ఎదుటపడినప్పుడు మీ నెత్తిన సంచులు కప్పం. (ఆగుతుంది.) ఈ భూమిమీద ఆ పీడకుల ఒత్తిడిని సంపూర్ణంగా నాశనంచేసివేసేక, తరువాత మనసంతానం 'భయం' అనే శబ్దానికి అర్థం శబ్దకోశాలు తిరగవేసి తెలుసుకోవలసివస్తుంది. కాని, అంతవరకూ వర్గపోరాటంయొక్క నిర్భీకత్వంలో అనుభవం సంపాదించుకోండి. శత్రువుయొక్క కొత్త పోకడలు తెలుసుకొనండి. శ్రామికవర్గముయొక్క సంపూర్ణ బలయుతములయిన భుజాలతో వారిని అదరగొట్టండి!

[తెర]

# నాలుగో అంకం

ఎనిదో రంగం.

[సీగ్రాప్తశాఖ సెక్షన్ కొన్న వస్సాలో పరిశోధకుని ఆఫీసుగది. పెద్ద ఎత్తయినగది. ఆకాలంపుడితే నిశ్శబ్దాన్ని సంరక్షిస్తున్నాయా అనిపిస్తుంటాయి. తెరు మరుస్తున్నప్పుడు కాదా ఏమీ ధ్వనికలగదు. ఒక న్యూస్ పేపర్లకట్ట చేతిలో పట్టుకొని బోరోడిన్ ప్రవేశిస్తాడు. తలుపు మరల మూతబడిపోతుంది. పరిశోధకురాలు కూర్చుని వ్రాసుకుంటూన్న బల్లదగ్గరకి ఆలిదు వెడతాడు. ఆమె చాలా నెమ్మదిగావున్నదీ – ఖచ్చితంగానుదీను.]

బోరోడిన్ — నన్ను అరెస్టు చేస్తారని నాకు తెలుసు. దర్జావుంచి మాయింటికి టెలిఫోనుచేసి, పడకగది స్థిష్టరావచ్చేలాచేసి పెడతారా? (పరిశోధకురాలు బోరోడిన్ను కూర్చోమని సంజ్ఞచేస్తుంది. మరల తనపని చూసుకుంటుంది.) చాలాసమయందిదాసికి. (కూర్చుని, న్యూస్ పేపర్లు వొడిలో పెట్టుకుంటాడు.) అయితే... విజ్ఞానం అంటే నీకు భయం... నన్ను అరెస్టు చేసి శాస్త్రీయపరిశోధనలు ఆపవచ్చని సెట్టాలనుకుంటున్నావు. కాని వాటిని నీ చేతిలోవున్న అధికారంద్వారా అణిచివెయ్యగలుగుతూన్నావే గాని, వాటిని తిరస్కరించగల కారణాలు చూపి కాదుసుమా!... జైలులో పెడతానని నన్ను బెదరించలేవు .. నారోజులు అయిపోయేయి. మంచంమరణమా_ జైలుమరణమా అనే విషయం అంత ముఖ్యమైనదికాదు, నాకీవయస్సులో... కాని, నా అభిప్రాయాలు చచ్చిపోవు. నా శిష్యులు వాటిని ఇంకా అభివృద్ధిలోకి తెస్తారు. ..ఆ బోల్షివిక్ యువతి మంచిసమాధానమే ఇచ్చింది... గంభీరంగా చెప్పింది...ఆలోచనతో చెప్పింది. ఆమె చెప్పిన విషయాలు కొన్ని ఆలోచించ తగినవే. ఆలోచిస్తున్నాకూడా. ఆ వుపన్యాసం విన్నాక తెల్లవార్లూ నిద్రపోలేదు. ఆయువతిదానిని గురించే ఆలోచించేను. ఆ మెదీ

నాదీ ఒకే వయస్సు. కాని, మా మనసులు మాత్రం వేరుగా నడుస్తున్నాయి. పూర్తిగా వేరు. ప్రపంచం విషయంలో మా ఇద్దరి దృక్పథాలూ వేరు. ఆవిడకి ఓ జాబు వ్రాయడానికి ఆరంభించాను కూడా. కాని, పూర్తి చెయ్యలేకపోయాను. నా సినంతవరకు ఏమీ చెప్పలేను... మూణ్ణాళ్ళ క్రితం అంతా కళ్ళకి కట్టినట్టు కనపడేది... ఈ న్యూస్ పేపర్లు తెచ్చేను... వాటిలో నా మీద తెగ వ్రాసేరు... (నవ్వుకుంటూనూ) కానీ, నీ పరిశోధన పూర్తిచెయ్యి. (పరిశోధన కాగితాలు లేవి ఏవో కొన్ని కాగితాలు తీసుకుని బయటికి వెళ్ళిపోతుంది. బొరోడిన్ ఒక్కడే గదిలో వుంటాడు.) ఓహో... (ఒక్క నిముషం పూరుకుని పేపరు విప్పుతాడు.) "పారిశ్రామిక సహకారంలో వర్గశత్రువు"—ఇదంతా నన్ను గురించే ఏ... (చదువుతాడు.) ఇదంతా తమ వాదనని ధ్రువపరచుకోవడమే. (మరో పత్రిక తీసుకుంటాడు) "బొరోడిన్ సిద్ధాంతాలు బయట పెట్టాలి"... వ్యాసాలు, లేఖలు, తీర్మానాలు... పారిశ్రామిక విద్యార్థులు, లోహపు పనివాళ్ళు, వస్త్రపరిశ్రామికులు... అందరికీ ఒకే కారణం వల్లన కోపం. (మరో పత్రిక తీస్తాడు.) "శ్రామికులు విజ్ఞానరంగంలోకి రావడంతో నే ఆయన మాయను భగ్నం చేస్తున్నారు."

(భయంతో జఖారోవ్ నెమ్మదిగా పిల్లిలా ప్రవేశిస్తాడు)

జఖారోవ్—ఇవాన్ ఇలిచ్...

బొరోడిన్—(న్యూస్ పేపరులో ఒక కాలం చూపుతూ) విసారియన్, ఇల్లా చూడు! వెనక నావద్ద పనిచేసిన 'నాస్త్యా' అనే గాసీమనిషి తెలుసుగా. ఆమె ఇప్పుడు వస్త్రపరిశ్రమలో పనిచేస్తోంది. మంచి పేరు సంపాదించింది. ఆమె బొమ్మ క్రింద ఒక చిన్న వ్యాసం... నాస్త్యా నా మీద చిన్న వ్యాసం వ్రాసింది. నాస్త్యా వ్రాయడం, విన్నావా? మొన్న మొన్నటివరకూ ఆమెకి అక్షరాలు రావు. ఆహా! ప్రజల్లో ఎంత మార్పు వచ్చింది!

జఖారోవ్—నాస్త్యా మాట అల్లా వుంచు. ఇప్పుడు నా ప్రాణాల మీదికే వచ్చింది.

బొరోడిన్—ఓహో. సరే. సరే. (నాలుగు మూలలూ చూచి) ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చేవు?

జఖారోవ్—ఆ పరమేశ్వరుడికే ఎరుక. ఎవ్వరికీ ఇబ్బంది కలిగించకుండా... నాపని నేను శాంతంగా చేసుకుంటూన్నా... చాలా ఆశ్చర్యంగా వుంది...

గొగోడిజ్—విచారించకు. ఫలం లేదు. శ్రీకృష్ణభగవానుణ్ణి ప్రార్థించు. విషయాకాంక్ష విడిచిపెట్టు; మానవబంధాలు తెంపుకో.

జఖారోవ్—కానీ, ఆపని నువ్వే చేయి.

(పరిశోధకురాలు కింబయీవుని వెంటపెట్టుకుని వస్తుంది. కింబయీవు ఆమెతో మాట్లాడుతూంటాడు.)

కింబయీవు—కామ్రేడ్, జఖారోవ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ కోసం కొంటూన్న పుస్తకాలు చూసేవా? శరీరశాస్త్రజ్ఞుల ఉపయోగం కోసం Cross and the Pentagrams A Medium's hand book, Mysticism as the basis of the world ఇవా కొనవలసిన పుస్తకాలు? ఇంకా వున్నాయి ఒక పెద్దబండెడు. విధ్వంసనం! ఏమంటావు ఈపనికి? కామ్రేడ్!

పరిశోధకురాలు—దీని కేమంటావు ఇవాన్!

జఖారోవ్—మానవ ప్రవర్తనా శాస్త్రాలలో (Occultism) చాలా ముఖ్యం. మేము మానవప్రవర్తనను గురించి విచారణ చేస్తున్నాం గనక...

గొగోడిజ్—విసారియన్! ఒకప్పుడు నువ్వు ప్రొఫెసరువే కాదూ?...

కింబయీవు—(పరిశోధకురాలితో) వెల్. కామ్రేడ్! సెలవు. ఈవ్యవహారం నీకు వదిలిపెడుతూన్నా. ఇంకా చాలా ముఖ్యమైన విషయాలు చూసుకోవాలి. ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కి పోతూన్నా.

(వెడతాడు.)

జఖారోవ్—అయితే ఇదంతా పుస్తకాలకోసమేనా?... పనికిరానివి కొన్నందుకా? చాలాబాగుంది. ఇంతేనా? మరేమన్నా వుందా? నేను పోవచ్చునా?

పరిశోధకురాలు—మరేమీ లేదూ?

జఖారోవు—ఏముంది? నా ప్రమాణపూర్తిగా చెప్తున్నా. ఏమీ లేదు. (ఆగుతాడు) ఏమీ లేదు. నాగరిక ప్రపంచానికి వ్రాసిన విజ్ఞప్తి మీద సంతకం చేసేను... కాని నాతోటు ... ఒక్క కానీ కూడా ఇంతవరకు ముట్టలేదు. దానిమీద సంతకం పెడితే నెలకి గౌరవమానాలు ఇస్తామన్నారు. కాని ఒక్క కానీ కూడా ఇంతవరకు ఇవ్వలేదు.

పరిశోధకురాలు—ఎవరిస్తామన్నారు?

జఖారోవు—(కంగారుపడి) ఎవరా? (బొరోడిన్‌ను చూపుతూ) ఆతడు.

బొరోడిన్—(ఆశ్చర్యంతో) నేనా?

జఖారోవు—(బొరోడిన్‌ని చూపుతూ) అతడే చేసేడు. ఆడబ్బుతో ఒక టెలిస్కోపు కొని, ప్రజలకి నక్షత్రాల్ని గురించి చూపుదామని తలచేను.

పరిశోధకురాలు—అది ఎవరు వ్రాసేరు?

జఖారోవు—(బొరోడిన్‌ను ఉద్దేశించి) ఆతడే.

పరిశోధకురాలు—(చదువుతుంది.) 'ప్రొఫెసర్ బొరోడిన్ అరెస్టు చేయబడ్డాడు.' కాని ఈమాట అబద్ధం కాదు. ఇవాళా?

బొరోడిన్—వద్దుసుమా అంటే విన్నావు కాదు.

పరిశోధకురాలు—ఎవరితో అన్నావు?

బొరోడిన్—ఎవరితోనా? ఎవ్వరితోటీ కాదు. ఆవిజ్ఞప్తి. నేను వ్రాయలేదు.

పరిశోధకురాలు—అయితే ఎవరు వ్రాసేరు?

బొరోడిన్—నాకు తెలియదు...

జఖారోవు—వ్రాసింది... ఆతడే... ఆతడే...

పరిశోధకురాలు—నువ్వు వెళ్ళవచ్చు. (జఖారోవు వెనక నడకతో తూలితూలిపోతూ వెడతాడు. పరిశోధకురాలు ఒకసిగరెట్టు నొక్కుతుంది. వర్గాసోవు ప్రవేశిస్తాడు.) బొరోడిన్‌ను గురించి నీకు ఎంతవరకు తెలుసు?

వర్గాసోవు— నేనేపని చేసినా అతని ఆజ్ఞప్రకారమే. విజ్ఞప్తి మీద సంతకాలు అతని సలహాతోనే పెట్టించేను. దానిని విదేశాలకి పంపమని నాతో చెప్పేరు. మన సైంటిఫిక్ పార్టీ యొక్క కార్యక్రమాలలో ఇదొకటి అన్నారు. ఆ కార్యక్రమాలు ఏమిటో, దానిలో ఎవరెవరు, ఎందుకు పాల్గొంటున్నారో నే నెరగను. ఈ రహస్యాలు నే నెన్నడూ తెలుసుకో దలచలేదు.

పరిశోధకురాలు— నువ్వు వెళ్ళవచ్చు.

వర్గాసోవు— ఇంకొకటి చెప్పాలి. కుందేలుని అణిచిపెట్టినట్టే నన్ను ఈ ప్రొఫెసరు ఒక పెద్ద భయంపెట్టి అణిచివుంచేడు. ఆ భయంచేతనే నేను నోరువిప్పలేదు...

పరిశోధకురాలు— వెళ్ళవచ్చు?

(వర్గాసోవు వెడతాడు.)

బొరోడిన్— అయితే నా వ్యాసాన్ని గురించి చర్చ చెయ్యబోవడం లేదన్నమాట?

పరిశోధకురాలు— ఇది చదువు తెలుస్తుంది. (ఒక కాగితం ఇస్తుంది. బొరోడిన్ చదువుకుంటాడు.)

బొరోడిన్— నే నెవ్వరికి కే పెట్టలేదు... టెలివిజన్ ట్యూబ్లమీద కర్యానికి నేను లేబరేటరీ తెరవలేదు... నేనే విజ్ఞప్తులూ వ్రాయలేదు... సైంటిఫిక్ పార్టీ ఏమిటోకూడా నే నెరగను... (పరిశోధకురాలు మరల మీటునొక్కుతుంది. కాస్టాల్స్కీ వస్తాడు.) హెర్మన్! అన్ని సంగతులూ చెప్పేశావా? అన్నీ! ..ఇతడు నా శిష్యుడు. నాకు సాక్షి! ఆ వ్యాసం మేమిద్దరమూ కలిసి తయారుచేసేం. అతడన్నీ ఎరుగును. హెర్మన్! అన్ని సంగతులూ చెప్పు.

కాస్టాల్స్కీ— నేచెప్పేది మళ్ళీ ఇంకోమారు చెప్పాలా? (పరిశోధకురాలు తలవూపుతుంది.) సరే అయితే చెప్తా. నేను సరిహద్దులలో

అరెస్టుచేయబడి తీసుకురాబడ్డాను. నామీద ఎన్నో నేరాలు మోపబడ్డాయి. కాని, వానినిచేసింది ప్రొఫెసర్ బోరోడిన్ కాని, నేనుకాను.

బోరోడిన్.— నేనా?

కాస్టాల్‌స్కీ.— ప్రొఫెసర్ బోరోడిన్ నాగురువు. శిక్షకుడు. ఆయనసిద్ధాంతాలయందు నాకు నమ్మకం కుదిరింది. ఆయన నిర్ణయాలఎడ నాకు విశ్వాసంవుంది. తనయొక్క పట్టుదల — కార్యదీక్ష — అధికారం — సామర్థ్యమూతో నన్ను లోబరచుకున్నాడా. వైపీజన్‌టీస్లలయెడ అసహ్యాన్ని ప్రొఫెసర్ బోరోడిన్ నాలో కలుగచేసేను. విజ్ఞానశాస్త్రాలద్వారా వారితో పోరాడాలని చెప్పేను. 'ఇదివరకటికన్న రెట్టింపుశ్రద్ధతో చదువు. ఈ వైపీజన్‌టీస్లు నిన్ను అందుకోగలగకూడదు. రాజ్యాంగంమీద అధికారంవహించవలసినది వారుకాదు — మనమేననేసంగతి స్పష్టపరచు" అని హెచ్చరించేడు. భయం — ఆకలి — పిచ్చి నాకు కనబరచేను అన్నిచోట్లా. 'కుక్కలపోట్లాటకీ — శ్రామికుల విప్లవానికీ తేడాలేద'ని చెప్పేడు. 'రెండువిధయాలలోనూ మూలకారణం ఆకలే. కుక్కలు ఎంగిలివిస్తరికోసం పోరాడకుంటాయి. శ్రామికులు అన్నంకోసం పోరాడుకుంటారు. వర్గకలహం అన్నది పనీపాటాలేని రాజనీతివేత్తలసృష్టి' అని చెప్పేడు. బోరోడిన్ స్వయంగా గొప్పరాజనీతిజ్ఞుడు. బోధిస్తాడు — రెచ్చగొడతాడు — తాను స్వయంగా ప్రక్కప్రక్కలనుంటాడు, పేచీకి దూరంగా. ఇంక నేను వట్టిఉద్రేకంతో — పనుచువాడినికదూ? — నాశనం చేయబడిన న్యాయాన్ని నిలబెట్టడానికి సహాయం చేసేను. విప్లవవిద్రోహుల రాజకీయోద్యమానికి 'భయ' సిద్ధాంతం ఒక జెండా అని నాకు తెలుసు.

బోరోడిన్ — దారుణం!

కాస్టాల్‌స్కీ — ఔను. దారుణమే! బోరోడిన్ నిబానితీగా విజ్ఞానరంగంలో పనిచేసేను. ఇంక నేను నానా ఆదరాచారికి చేసేను. కుట్రలలో తలదూర్చేను. అజ్ఞానం — అసహ్యాలలో పీకలవరకుం దిగబడిపోయేను. ఎందుకు? ప్రొఫెసరు శాంతంగా తన వైజ్ఞానికోపన్యాసం పూర్తిచేసుకుం

దురు. కాని, నేనిప్పుడు తనమీద ఫిర్యాదు చేస్తున్నాను. నన్ను విచారించే దానికి పదింతలు కఠినంగా అతనిని విచారించండి.

పరిశోధకురాలు.— నువ్వు వెళ్ళవచ్చు.

కాస్ట్రాల్‌స్కీ— ఇవాన్! నన్ను కూడా ఎందుకు దూర్చేవు?

(వెడతాడు.)

పరిశోధకురాలు — (వెనక్కీ - ముందుకీ పచారు చేస్తూ, తన చేతిలో వున్న ఒక స్టెనో గ్రాఫిక్ రిపోర్టుని చదువుతూంటుంది.)

"ఇప్పుడు మన అవస్థ సరిగ్గా కుందేళ్ళ మాదిరిగానే వుంది. కనక ఈ పరిస్థితులలో మనం నిర్మాణం సాగించగలమా? సాగించలేము" ..అయితే ఈ మానవుల మాట ఏమిటంటావు, ఇవాన్? వీళ్ళు కుందేళ్ళంటావా? కొండచిలువలంటావా? వాళ్ళు నిన్ను ఏవిధంగా చుట్టపెట్టి నొక్కివేసేరో గమనించేవా? ఇదంతా ప్రాణభయంచేతనే అంటావా? విప్లవనిరోధకులతో చేరినప్పుడే వారి భయం వొదిలిపోయింది...ఇవాన్! వర్గపోరాటం వుండే, అది సకలభయాలనీ నాశనంచేస్తుంది. సరే...వారి నేరాలోపాలన్నింటికీ నువ్వేమి సమాధానం ఇస్తావు?

బొరోడిన్ — నేను చెప్పగలది ఏమీలేదు. అంతే...అంతా అబద్ధం...దారుణం!

[తెర]

## తొమ్మిదో రంగం.

(ఉదయంపూట, ఎలెనా యింటివద్ద గది అంతా చిందరవందరగా వుంది. నిర్మానుష్యంగా కనబడుతూంది. ఎలెనా బల్లమీద పాత్రిలు పళ్ళెలూ వుంటాయి. ఒకమూల ఒక పెద్దట్రంకు, అమాలియా సామానుతో, వుంది. ఇప్పుడు అన్నిమూలలా పెట్టెలు, సీసాలు, తుక్కు, చాగర నిండి వుంది. కర్రసామానంతా అటూ, ఇటూ అడ్డదిడ్డంగా వేయబడి వుంటుంది.

కిటికీవద్దనున్న నగిషా బల్లమీద ఒక శిల్పం ఇప్పుడే ప్రారంభించబడినది వుంటుంది. దానిని ఆకారంలోకి తేవడానికి ప్రయత్నిస్తూ,

వాలంటీనా అక్కడే నిలబడివుంటుంది. అస్తమానం ఏదోమోస్తూ, నములుతూ, గొణుగుతూ, అమాలియా, ఆ గుమ్మాన్న, ఈ గుమ్మాన్న, తెగతిరుగుతూంటుంది. వాలంటీనా చేతిలోని మస్నుక్రిందపడేసి, చేతులువూదుకుని, ఏదో ఆలోచనలో నిలబడుతుంది. అమాలియా ఆమె దగ్గిరకొచ్చి రహస్యం చెప్పినట్లుగా గొణుగుతుంది.)

అమాలియా — కోతెంకా నిద్రలేచేడు. ప్రొద్దుటే కోడిగుడ్డు అట్టు అంటే వాడికి ఎంతో ప్రీతి. నీకు వాని మీద ప్రేమ అనేదిలేదు. వాడిని ఏడిపించేస్తూన్నావు. వాని సంగతే కనుక్కోవు. ఇంకా నువ్వు చాలా మంచికోడలివి అనుకున్నా.

వాలంటీనా — ఎలకలా...ఏమీ తేడాలేదు. ఎవ్వరూలేని గదులలో పాకుతూ, సామానంతా కొరికి తగలేస్తుంది.

(నటాషా ఒకమూటతో వస్తుంది.)

నటాషా — (అమాలియాతో) ఏం చిన్నపిల్లవా ఏమన్నానా? గారి పాడూగున్నా, ఏదో పడేస్యాడమేనా? ఏమకోనక్కరలేదూ? వంటయిల్లంతా మోకాలిలోతుంది. ఓ డజనుమందిపడి బాగుచేసినా తెమలదు.

అమాలియా — నికోలాయ్‌తో చెప్తానుండండి ..

(వెళుతుంది.)

వాలంటీనా — తుక్కు. చెత్త...గదంతా సిగరెట్టుపీకలే.

(క్లారా ప్రవేశించి, తనగదివేపు నడుస్తుంది.)

క్లారా — నాసంగతే మరిచిపోయేవుకదూ, నటాషా? నిద్ర వేళకి తప్ప ఇంటికి రావడంలేదు ఔనా?

నటాషా — నిన్నో సంగతి సలహా చెయ్యాలనుకుంటున్నాను, అత్తయ్యా!

క్లారా — ఏమిటమ్మా!

నటాషా — నాన్న తెగతాగుతున్నాడు. నిన్న మేమిద్దరం పేచీ డ్డాం. త్రాగబోతు తండ్రిదగ్గర నేనుండనన్నాను. అయితే లేచిపొమ్మ

న్నాను. నా సామాను తీసుకుని వెళ్ళిపోతాను. బోబ్రోవు మామయ్య దగ్గర వుంటాను. అక్కడినుంచి మా పల్లెటూరి పొలంలోకి వెళ్ళి, వాళ్ళతో వుండిపోతా.

వాలంటీనా—ఇదంతా నిస్సారంగా, చెత్తా - చెదారంతో నిండివుంది. ఇక్కడికి ఎవ్వరూ రావడమే మానేశారు... ఆయనగారు మంచంమీద... గుడ్డిగా ఎరగకుండా... పడుకుంటారు. తిడతారు... కొట్టబోతాడు. క్లాడ్యా వాసిలీనా! ఇంక ఈ బాధ భరించలేకుండా వున్నా.

నటాషా—మనం తొందరగా వెళ్ళిపోదాం. రా. ఆన కూతురు సలహా వినడానికు లెగిసళ్ళా సచ్చేదా. నీ సామాను తెచ్చుకుంటావా? వొద్దా? పోనీలే. ఇబ్బందిలేదు... నాతువొస్తుంది..

క్లారా—ఏం చేద్దాం. రండి. టీ తాగుకుందాం. త్రాగుతూ. ఏం చెయ్యాల్లో నిర్ణయించుకుందాం.

నటాషా—టీ నేను పెడతాను. మనం మాట్లాడుకోవచ్చు.

(షికోవాయ్ వస్తాడు.)

షికోవాయ్—(అక్కడున్నవారందరితోటీ) వాలంటీనా మాయమ్మని ఎలక అంది... (వాలంటీనాతో) ఎలకల పిల్లలు ఎలకలే. అయితే నేనా ఓ ఎలకననా నీమాటకి అర్థం? అంతేనా? నీమాట అదేనా?

వాలంటీనా—నా జీవితంలో మార్పుతేగల కీలకం నీ ప్రేమాను బంధంలో వుందని భ్రమపడి నీ సహాయం కోరేను.

షికోవాయ్—"మనిషిని మార్చడం అంటే ఏదయినా టాస్కర్ బాగుచెయ్యడం అనుకున్నావా?" ఎవరన్నారు? జ్ఞాపకంలేదు. ఏమీ జ్ఞాపకంలేదు. ఊహూ—జ్ఞాపకంవుంది. నన్ను పార్టీలోంచి గెంటేసేరు. ఇన్స్టిట్యూట్ లోంచి తరిమేసేరు. ఆసంగతి మరచిపోలేదు. ఈ ముసిలిదే నన్ను పార్టీలోంచి గెంటించింది. ఆవిడతో నువ్వు మాట్లాడవద్దని చెప్పలేదు?... చెప్పేవా — లేదా?

నటాషా—ఆత్మ విమర్శనకి నీ అడ్డేమిటి?

షైకోలాయు—నోరు ముయ్యి!

క్లారా—(వాలంటీనా, నటాషాలతో) రండి!

షైకోలాయు—వాలంటీనా! ఆగు. నటాషా! నీగదిలోకి పో.

క్లారా—మమ్మల్ని పోనియ్యి.

షైకోలాయు—పనికిరాదు.

క్లారా—(ఝంకారంగా, అధికారస్వరంతో) నన్ను పోనియ్యి!

(మీదికి వెళుతుంది. ఎలెనా వస్తుంది.)

ఎలెనా—ఎవరు, ఎవర్ని అడ్డపెడుతూన్నారు?

నటాషా—ఎలెనావచ్చింది! లెనోకా! (ఆమె మెడగ్గరకు పరుగెత్తుతుంది.)

క్లారా—అమ్మయ్య! ఎంతకాలానికి!

(ఒక సూట్కేసు తీసుకుని కింబయీవు వస్తాడు. అతని వెనకనే బోబ్రోవు వస్తాడు.)

కింబయీవు—క్లారా.. ఒక అతిథి. ఒక అతిథి వచ్చింది...(పెట్టె క్రింద వుంచుతాడు.)

బోబ్రోవు—[illegible] పార్టీ సెక్రటరీ కలుసుకున్నాను. (కుడిచేతితో పెట్టె పట్టుకున్న కింబయీవుని చూపుతాడు) అతని అసిస్టెంటుగా (తనని చూపుకుంటాడు) దగ్గరుండి తగినమర్యాదలు నిర్వర్తించేను.

నటాషా—ఎలెనా, అయితే ఏకంగా వచ్చేసేవు అన్నమాటేనా?

ఎలెనా—అవునమ్మా! ఏకంగానే. వాల్యా! ఎలావున్నావు? హలో, నికోలాయ్! గడ్డం మాయ పెట్టి, ఏమిటి [illegible]? ఎప్పుడూ నీవు కోసుకోడంలేదా?

వాలంటీనా—[illegible] ఎప్పుడు? (నవ్వుతుంది.)

నటాషా—నా సామానంతా నీగదిలో పెట్టుకుంటా.

ఎలెనా—పెట్టుకో. మనం ఇద్దరం వుందాం.

నటాషా—క్లారా అత్తయ్యగదిలో టీ పెట్టుకుందాం, రా.

(క్లారా గదిలోకి పరుగెత్తుతుంది.)

క్లారా — అయితే నువ్వు ఇప్పుడు దేశభాషలకు అలవాటుపడ్డట్టు కనబడుతుంది.

ఎలెనా — నేనిప్పుడు ఒక ప్రొఫెసరుని. అదీగాక, నికోలాయ్ అనేవాడులే... నాగరికంగా బ్రదకడం ఎవ్వరినీ బాధించదు .. అని. నమ్ము నమ్మకపో. నేను ఎన్నో కొత్త అలవాట్లు చేసుకున్నా. సంగీతం నేర్పుతుంటున్నా. తరుచుగా సినిమాలూ — సినిమాలకి పోతున్నా... సరే. నన్ను గురించే!

(నటాషా, టీ - కెటిల్‌తో వస్తుంది.)

కింబయీవు — ఒంటరిగానే వున్నావా, లేక...

ఎలెనా — ఇంతవరకు ఒంటరిగానే వున్నా, హాన్సెన్....

కింబయీవు — చాలా మంచిపని .. (మృదుస్వరంతో) మన అతిథి ఎలెనా, ఎంత అందంగా, ఆరోగ్యంగా, తెలివిగావుందో చూసేవూ?... (సిగ్గుపడి) నటాషా! మామ నీళ్ళు ఎక్కడ పెడతావు?

(నటాషాతో వెడతాడు.)

బోబోవ్ — పార్టీ సెక్రటరీ, కొత్త మానేజింగ్ డైరెక్టరుని చూసి పళ్ళు మరవలేసుకుగా, అనుకుంటున్నా.

ఎలెనా — మంచివాడు... వచ్చేప్పుడు ఇక్కడ సంగతులన్నీ రెండుమార్లు ఏకరువు పెట్టేశా... ఏమిటి ఇంత చెప్తోవుందిగది. శుభ్రంగా వుండేగదికి ఏం అవసరపడింది?

క్లారా — ఈ గది ఇప్పుడు యుద్ధరంగంలోని కందకం అయిపోంది. షెకోవాయ్, నేనూ, ఓ అంతర్యుద్ధం సాగిస్తున్నాం. నేను ఆతడిని పార్టీనుంచి గెంటేసేను. అతగాడు నన్ని గదినుంచి గెంటెయ్యాలని చూస్తున్నాడు. ఈవిధంగా సాగుతోంది, యుద్ధం.

ఎలెనా — నిన్ను చూసుకుని నువ్వేనా సిగ్గుపడటంలేదు, నికోలాయ్? (షెకోవాయ్ ఊరుకుంటాడు. నటాషా, కింబయీవులు వస్తారు.) హాన్సెన్, ఇల్లా, రా. సామాను సర్దుకుందాం.

కింబయీవు—అలాగే!......

(నటాషా టీ - కెటిల్‌తో వేడినీరు తెస్తుంది.

ఎలెనా—కింబయీవులు గ్లాసుల్లో పోసి చేయడం ఆరంభిస్తారు.)

ఎలెనా—మూడు పంచవర్ష ప్రణాళికలకి సరిపడా ప్లానులు వేసుకుని వచ్చేను.

బోబ్రోవు—ఇన్‌స్టిట్యూట్‌ని బాగా పెంపు చెయ్యవలసి వుంది. ఎలెనామాకెరోవా...

కింబయీవు—(మధ్యలో) 18 మంది గ్రాడ్యుయేట్ విద్యార్థులు కొత్తగా వచ్చి చేరేరు. వాళ్ళల్లో సగమంది పార్టీసభ్యులే. ఒక మంచి బలమైన పార్టీ సెల్ ఏర్పరచేము.

బోబ్రోవు—పార్టీ సెక్రటరీ వైజ్ఞానిక ప్రోగ్రాం చేతి నామాటకి అడ్డం రావడానికి అధికారం వుందా?

కింబయీవు—క్షమించండి... మనస్సు నిలుపుకోలేకపోయేను. కానీ య. మాట్లాడను.

బోబ్రోవు—నూతన మానవుని విషయంలో ఇన్‌స్టిట్యూట్ శ్రద్ధ తీసుకుంటుంది.

ఎలెనా—ఆ మానవుడు 'విజ్ఞాన: శ్రామికుడు' అనే మట్టి బొమ్మ కాదు. సజీవవ్యక్తి.

బోబ్రోవు—నూతన మానవుని సృష్టి చెయ్యగలుగుతున్నాము. ఇంక 15_20 ఏళ్ళల్లో మనం ఇప్పటి యువకుల్లో వాళ్ళంలా అయిపోతాం.

ఎలెనా—నికోలాయ్ భయపడకు. నువ్వూ అభివృద్ధి పొందుతూనే వున్నావు. క్లారా! బోర్గోడిన్‌కి తాను ఇచ్చిన సమాధానం చక్కగా లేదు? పత్రికలలో చూసేను.

క్లారా—రాజకీయాలమీద దంచేసేను. చిన్న చిన్న మాటలలో.. అందరికీ అర్థం అయ్యే భాషలో మాటలాడేను.

కింబయీవు—ఎలెనా! రాజకీయాలంటే ఆమె. ఆ రాజకీయాల ఎవరు చేస్తారో ఎరుగుదువా? నేను. ఇంకా సందేహం వుంటే ఎదుట వున్నాడు, అడుగు.

బోబ్రోవు—నిజం.

కింబయావు—నా శిష్యుడు మహాగట్టివాడు. చూడు, ఏలాంటి పుస్తకాలు చదువుతున్నాడో. (బోబ్రోవు బ్రీఫ్-కేసులోంచి ఒక పుస్తకం తీస్తాడు.) లైఫ్ ఆఫ్ నేచర్! ఏమనుకుంటున్నావో (బోబ్రోవుతో) శ్రద్ధగా చదువు. చదువు.

ఎలెనా—శాస్త్రజ్ఞుడు రాజకీయాలలోకి దిగితే దెబ్బతింటాడేమో. శతాబ్దాల లెక్క మరిచిపోవచ్చు.

బోబ్రోవు—శతాబ్దాల తరబడి ఆలోచన నీనుంచి నేర్చుకుంటా.

ఎలెనా—అయితే సినాసంగానీమాటేమిటి?

బోబ్రోవు—ఎలెనా!

ఎలెనా—ఫాసు చాలా మంచి పుస్తకం. స్కూల్లో వున్నప్పుడు చదివేను. ఆ గొర్రెను తీసుకుపోయి నీళ్ళు పారపోసి, తోలిచి, శుభ్రమైన నీళ్ళు తీసుకురా. (బొక్కెం తీసుకుని బోబ్రోవు వెడతాడు.) హుస్సేన్! ఆకుపచ్చని తెరు వీధులలో వసంతర్తువు - సూర్యరశ్మి తాండవిస్తూంటే, మీరెక్కడ విషవాయువులలో తలదాచుకుంటున్నారేం? (కింబయావు పెలుసులు తెరుస్తాడు.) మన కొత్తభవనం ముందు తోరణం మీద "రత్ననిధి విద్యాలయం" అని చెక్కించుదాం. గాని కింద ఈ మాటలు చెక్కించాలి. "ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేనర్ బిరుదం పొందినవారు సమిష్టి సంఘాలలో ముందుకు వచ్చినవారు, షాక్-బ్రిగేడ్లలోని పనివారు, వీరే మానవసమాజం యొక్క రత్ననిధులు." బాగుంటుందా? ఈ విషయం వచ్చేటప్పుడు బ్రెయిన్‌లో తట్టింది.

కింబయావు—రత్నం కఠినమైనది. అద్దాన్ని కూడా కొయ్యగలదు. నిప్పుకి చెక్కు చెదరదు. మెరిసిపోతూంటుంది. ఎలెనా! నువ్వు సరిగ్గా రత్నానివే.

క్లారం—హుస్సేన్! చతిసరిగ్గావుందా?

(అమాలియా వస్తుంది.)

కింబయీవు — లైబ్రరీ పరీక్ష చేసి, జఖారోవుపుస్తకట్రు బయట పెట్టేను. నాకు మతి సరిగ్గా లేకపోవడం ఏంకర్మం? ఈ మెని చూసినప్పుడుమాత్రం నావొళ్ళు పరవశం అయిపోతూంటుంది... ఎలెనా, ఈటర్కింకు ఎక్కడ పెట్టను?

అమాలియా — నాది ఆట్రంకు. ముట్టుకోకు. నికోలాయ్! చెప్పు, ముట్టుకోవద్దని చెప్పు.

షెకోవాయ్ — పోనిద్దూ!

కింబయీవు — తీసుకో ముసిలిదానా! పెంట్లోపారేసుకో. (అమాలియా తనట్రింకు ఈడ్చుకుపోతుంది.) ఓరిబాబో! మహాతమాషాముసిలిదే.

షెకోవాయ్ — ఛెస్! (చేతులూపుకుంటూ ద్వారంవేపునడుస్తాడు.)

ఎలెనా — నికోలాయ్!

(షెకోవాయ్ వెడతాడు.)

కింబయీవు — పోనిద్దూ. మరేం బాధలేదు.

ఎలెనా — బాధఎవరికి? తీసివేసిన పన్నుకి—

క్లారా — ఈపన్ను బాగా పుప్పిపట్టింది.

(నటాషా వస్తుంది.)

నటాషా — అమ్మయ్య! శుభ్రమైనగాలి వెలుతురు. ఆతలుపు తెరవడానికి ఎన్నిసార్లు ప్రయత్నించినా ముసలమ్మ తెరవనిచ్చిందికాదు. టీ అయింది. కామ్రేడ్స్ నండి.

ఎలెనా — చేతులు కడుక్కొని వస్తున్నాం.

క్లారా — వెనోకా! ఏదీ ఈలారా. ఓమారు నీమొగం చూడనీ. (నుదురు ముద్దుపెట్టుకుని) 'ఈతలకాయా విజ్ఞానవిషయాలకిపనికివచ్చేది'...

(నటాషాతో వెడుతుంది.)

కింబయీవు — (వంటయింటివేపు వెడుతూ) ఎలెనా! విను, ఇల్లాగ! నువ్వు నాకంటె తెలివైనదానివి. నాకంటె ఉన్నతస్థానంలో వున్నావు.

కాని, త్వరలోనే నిన్ను అందుకుంటా. మనం ఇద్దరం సమానులం కాగలిగినప్పుడు...అప్పుడు...నీతో ఓ ముఖ్య విషయాన్ని గురించి మాట్లాడుతా.

(బోబ్రోవు బాకెట్టునతో నీరు తీసుకుని వస్తాడు.)

కింబయావు—లే. ఎలెనా చేతులు కడుక్కుందాం.

ఎలెనా—(బోబ్రోవుతో) నికోలాయ్! టీ చల్లారిపోతూంది.

(ఎలెనా, కింబయావులు వంటయింట్లోకి వెడతారు. బోబ్రోవు నీటిబాకెట్టున, శిల్పప్రతిమవున్న బల్లవద్దవుంచుతాడు. వాలంటీనా సూట్‌కేస్ చేత దీసికొనివస్తుంది. ఆమె బొమ్మవేపు నడిచి, ఒక 'పేపర్ వెయిట్' తో దానిని పగలగొడుతుంది. బొమ్మ ముక్కలు, ముక్కలయి క్రింద బడుతుంది.)

బోబ్రోవు—అదేంపని?

వాలంటీనా—ఒకమేధావంతురాలి మతిభ్రమ. 'శ్రామికుడు: విజ్ఞానం!' శ్రామికుడు! నేను దీనిలో నూతనభావం ఏదీ కనపడేలాగు చెయ్యలేకపోయేను. కనకనే దీనిని పగలకొట్టడంలో నా కేలాంటి విచారమూ కలగడంలేదు. అంతా అసహ్యం! ఛండాలం! కాని, నికోలాయ్! నువ్వు మాత్రం బాగా మారిపోయేవు.

బోబ్రోవు—నిజం? నిజంగానే అంటున్నావా? నీమాట నిజమేనని తోస్తూంది. ఇదివరకెప్పుడూ నేను అధ్యాపకుడననే తలచేవాడిని. అందరికీ బోధించడమే నావృత్తి. కాని, నేడు మళ్ళీ పాఠశాలలో మొదటి నుంచీ నేర్చుకుంటూన్నా. కాని, ఇంకా ప్రపంచాన్ని నీతిపథంలో నడిపించాలనే ధోరణి వదలలేదు. నిజమే...అది కష్టమైన విషయమే! కాని ఏమైతేనేంలే. నాభవిష్యత్తు స్పష్టంగా నాకంటియెదుట కనబడుతూంది.

వాలంటీనా—నీఅంతట నువ్వే ముందుకి రాగలిగేవు. నేను ఫ్యాక్టరీలో పనిచేసినా పనిరాకపోయేను.

(ఎలెనా, కింబయీవూ వస్తారు.)

ఎలెనా—(న్యూట్ కేసువంక గమనించి) వాలంటీనా! నువ్వు ఎందుకు వెళ్ళిపోతూన్నావు? నేనిక్కడ ఎన్నో రోజులుండను. ఈ వేళ వెళ్ళిపోవడానికికూడా...

వాలంటీనా—మళ్ళీ ఆ నిపద్ధతిమీదనే వెడుతూన్నా. ఈ నికోలాయ్‌తో సంబంధం వొదులుకుంటున్నా.

కింబయీవు—ఓ నికోలాయ్!...ఇంకో పెళ్ళాం కూడా నిన్ను వదిలి పెడుతూంది...వాల్యా! వెళ్ళిపోయేముందు మాతో కాస్త టీ పుచ్చుకో రాదూ?

(వాలంటీనా ఊరుకుంటుంది. ఎలెనా నల్లగా కింబయీవుని బయటికి తీసుకుపోతుంది.)

బోబ్రోవు—నువ్వు వెళ్ళిపోతూన్నావూ?

వాలంటీనా—చూడు బురద...బూడిదలే నేలమీద మిగిలేయి. కట్టెబూడిదే మిగిలింది నాకుకూడా...నన్నిగతికి తెచ్చిన మాతండ్రే... అతడే. అతడే. అన్నివస్తువులలోనూ సహజమైన భావనలుంటాయి. వాటిని కనిపెట్టుకువుండమని బోధించేడు... నేను షకోవాటుని ప్రేమించేను... ప్రేమ సహజమైన భావన...ఆ ప్రేమద్వారా నేను కొత్త మనిషిని కావాలని సంకల్పం. కాని, ఈ వేళ నాకు మిగిలిందేమిటి?...శూన్యం! ఎవ్వరికీ సంబంధించని శూన్యం!...మాతండ్రి నన్ను ధ్వంసంచేసేడు. నాశనం చేసేడు. తాను నాశనం అయ్యేడు. మాతండ్రిని ఎన్నిమాటలన్నా కసితీరడంలేదు.

(బొరోడిన్, వయోభారానికి వంగి నడుస్తూవస్తాడు. అతనిచేతుల్లో స్నో-డ్రాప్ పూవుగుత్తి ఒకటుంది. అతని వెనకనే నీడలా అమాలియా వస్తుంది)

బొరోడిన్—ఊం. అను.

వాలంటీనా—నాన్న! నాన్నవచ్చేడు!

బోబ్రోవు—ఇవాన్ ఇలిచ్! కూర్చో! ఇవాన్?

బొరోడిన్—వాన్యూసా! అను. అన్నీ అనెయ్యి!

వాలంటీనా—లేదు. అనను. తెలివితక్కువదానిని. నావొళ్లు నాకు తెలియదు.

బొరోడిన్—నేనూ ఒకమట్టిబొమ్మనే. నాకూ మిత్రులు లేరు. శిష్యులు లేరు. కూతురు లేదు. నిరాధారం — నిరంజనం!

వాలంటీనా—మాటలు వినలేను. ఏడుపువస్తోంది. (పరుగెత్తుతుంది)

బోబ్రోవు—బాగా వుండి. (ఆమె వెనకనే బయలుదేరి, అంతలో ఆగి బొరోడిన్ వంక చూసి, తిరిగి పరుగెత్తుతాడు.) ఇప్పుడే వస్తున్నా, ఇవాన్!

(బోబ్రోవు వాలంటీనా వెనుక పరుగెత్తుతాడు. నటాషా క్లారా గది లోంచి వస్తుంది.)

అమాలియా—పొరపాటు. నువ్వు రావలసిన పనికాదు. రాకూడదు.

బొరోడిన్—నన్ను వేపుకుతినకు. ఆఖరికి నా కూతురు తల్లింకూడా తెలుసుకోలేకపోయేను. ముప్ఫయి అయిదేళ్ల క్రితం నాఅవస్థ చాలా బాగుంది.

అమాలియా—ఇవాన్ ఇలిచ్! జ్ఞాపకంవుందీ? ముప్ఫయిఅయిదేళ్ల క్రితం... తాలియానా గినోత్సవం ... ఆ పందిరి ... ఆ పాలు... వేదికమీది ఆ యువకుడా...

బొరోడిన్—నీ యువకుడు నువ్వూ తగులబడిరి! నీ కా యువకుడు తప్ప మరో స్మరణ లేదు. పోతావా తన్ననా? (అమాలియా పారిపోతుంది.) ఏనాడో ఈమను పిలిముండని ప్రేమించేనూ? ఏలా ప్రేమించేనో నాకేమీ తెలియడం లేదు. నాకిప్పుడు ఎవ్వరూ లేరు. నేను ఏక్! నిరంజన్!

నటాషా—నేనున్నాను, ఇక్కడ.

బొరోడిన్—నువ్వా, చిన్ని పయొనీర్!

నటాషా—ఆ ముసలమ్మ వట్టి ఎడ్డమనిషి అస్తమానం ఏదో నములుతూ, చప్పరిస్తూనే వుంటుంది.

బోరోడిన్ — నే నెప్పుడూ గమనించనేలేదు... ఔను, ఏదో నములుతూనే వుంటుంది.

నటాషా — గుర్నయిఅయిదేళ్ళ క్రిత్రం రాజ్యాధికారం జార్, భూస్వాముల చేతుల్లోవుండేది. ఆరోజుల్లో పోలీసువాళ్ళుకూడా వుండే వారు. నిజంగా! ప్రతికూలివాడినీ బ్రదికివుండగా చర్మం వొలిచేసేవారట. ఒట్టు! వాళ్ళ విషయం లిగోషా చెప్పేడు. వాళ్ళనాన్న నిజం పోలీసుని మానేశాట్ట, నీకు తెలుసా. అతడే చెప్పేడు.

బోరోడిన్ — నే నిప్పుడే ఇన్స్టిట్యూట్ కి వెళ్ళి వస్తూన్నా. ఓ మాటు చూసి రావాలని బుద్ధి పుట్టింది. అందుకోసమని వెళ్ళేను. వరాండాలన్నీ మహాగడబిడగావున్నాయి అన్నీ కొత్తమొగాలే. పడుచు వాళ్ళు... నాగదికి తాళం వేసేవుంది. ఆగుమ్మం ముందు నిల్చుండి వాదించు కుంటున్నారు ఎంతో సౌమ్యంగా. ఒకడు తాళం పగలకొడదామన్నాడు. కాని, మిగిలినవాళ్ళు ఒప్పుకోలేదు. నేను కిటికీ వెనక నిలబడి వారు నామీద చేస్తూన్న విమర్శలన్నీ విన్నాను.

నటాషా — పోనీ ఆ తలుపు ఎందుకు తెరిచేవు కాదు?

బోరోడిన్ — (నటాషావంక చూసి, ఆలోచనతో) తెరవాలనే వుంది... కాని, ఎదటపడడానికి సిగ్గువేసింది.

నటాషా — సిగ్గేమిటి? ఓమాటు ఈలాగే స్కూలులో ఒక కిటికీ అద్దం పగలకొట్టేను. మాట్లాడకుండా చల్లగా వూరుకున్నా. ఎవరు పగల కొట్టేరో తెలుసుకోడానికి వాళ్ళు అందర్నీ అడిగేరు. కాని, నేను పలక లేదు. ఒప్పుకోడానికి సిగ్గుపడ్డాను. కాని, కొంచె సేవున్నాక నా అంత నేనే చెప్పేసేను. తరవాత మనస్సు ఎంత తేలికగా వుందనుకున్నావు?

బోరోడిన్ — ఔను... ఔను... నువ్వు చెప్పింది నిజం ... నాకు వెనక ఆసరా ఎవరూ లేరుగదా తల్లీ, సలహా అడగడానికేనా?

నటాషా — నీకేం తెలియదు. చర్చలకి మా పయొనీర్ దళంలోకి ఎందుకు రాకూడదు. మమ్మల్ని ఎందుకు సలహా చెయ్యకూడదు?

బోరోడిన్—బాగా పెద్దవాణ్ణి అయ్యేను కాదూ?

నటాషా—ఔను. ఆమాట నిజం! పద్దానుగు ఏళ్ళకి మించినవారిని మాతో చేర్చుకోము. ఎందుచేతనో తెలుసా? ఇక్కడే కూర్చో. వస్తా.

(నటాషా క్లారాగదిలోకి వెళుతుంది. బోరోడిన ఒక్కడూ కూర్చుంటాడు. తన చేతిలోవున్న పువ్వులను త్రిప్పి చూసి)

బోరోడిన్—వీధిలో స్నో-డ్రాప్ గుత్తులు అమ్ముతూన్నారు. వచ్చేపోయేవారంతా వాటిని కొనుక్కొని ఆనందిస్తూన్నారు... నేనొక్కడనే గమనించలేదు... ఔను, నేనిప్పుడు పద్దానుగేళ్ళవాడినే అయితే. (బోరోడిన్ పువ్వుల సువాసన చూస్తాడు. ఎలెనా—కింబయీవులు వస్తారు.)

ఎలెనా—ఇవాన్! ఆరోగ్యమా?

బోరోడిన్—ఎలెనా మిఖైలోవ్నా. నా దగ్గిర తాళంచెవులు తెచ్చేను. ఇంద...(తాళంచెవులు ఇస్తాడు.) తీసుకో తలుపులు తియ్యి...

ఎలెనా—నువ్వే తెరు. ఆ కొత్తగావచ్చిన గ్రాహ్యయోట్లని నీ చేతి క్రిందికి తీసుకో. ఇవాన్? నువ్వు పనిలోనికి ఎప్పుడు వస్తావు? చెప్పు!

కింబయీవు—రా! కామ్రేడ్ బోరోడిన్! రా! అనుమానం ఎందుకు? మనం అందరం కలిసి పనిచేద్దాం. రత్నాలు వెతుకుదాం

బోరోడిన్—విజ్ఞానానికిగాని, మీకు గాని, నేనెందుకూ పనికి రానని తెలుస్తాను. ఎలెనా ప్రజల్ని గురించి పొరపడ్డాను. నా నిర్ణయాలు పొరపడ్డాను. ఆ తప్పులు సర్దుకోలేను.

ఎలెనా—ఇవాన్! పొరపాటు. తప్పులు సర్దుకోలేకపోవడం ఏమిటి? సర్దుకోవాలని వుంటే—

బోరోడిన్—వుంది!

కింబయీవు—ఒక్కడివీ శ్రమపడలేవు. మేము కూడా సహాయం వుంటాం.

ఎలెనా—సముద్రాన్ని గురించి తెలుసుకోడానికి ఒక గ్లాసెడు నీటితో పరిశోధనలు చేసినట్లు నీ గది కిటికీలో కూర్చుని ప్రపంచాన్ని

చూడబోయేవు. కాని, ఆ గ్లాసులో, పోటు — పాట్లు, తుఫానులూ కనపడతాయా? పట్టి, ఉప్పు — నురగలూ — మరొకటి కనబడుతుందిగాని. సరే, ఆనురగల్నిపట్టి, పోటుపాట్లు చెప్పబోయేవు. అంతేనా?

బొరోడిన్ — అంతే?

ఎలెనా — బహిరంగంగా. స్పష్టంగా — నీ ఉపన్యాసాన్ని విమర్శించుకో.

బొరోడిన్ — ఔను. అంతే.

(తలుపు తెరుచుకొని షెకోవాయ్ వస్తాడు.)

షెకోవాయ్. — అమ్మా! ఇంక భయం ఎందుకు? రా.

(అమలిగా వస్తుంది. క్లారా — నటాషాలు ఒకగదిలోంచీ, బోబ్రోవు — వాలంటీనాలు ఒకగదిలోంచీ వస్తారు.)

షెకోవాయ్ — ఇదిగో మీరంతా చూడలేదేమో. ఇదిగో నికోలాయ్ షెకోవాయ్ తల్లి ఈవిడే...ఇంకా నామాటా — నేనొక మిలిటరీ పారిశీకర్యాటరు కొడుకుని...

క్లారా — మాకిదివరకే తెలుసు.

షెకోవాయ్ — నీ కెవరు చెప్పేరు ... ఆ చెప్పిన ద్రోహి ఎవడు? మిమ్మల్నే.

కిరయానవు — వెళ్ళవోయ్, పెద్దన్నా!

షెకోవాయ్ — నాగుట్టు బయటపెట్టిన తుంటరి ఎవడూ?

బోబ్రోవు — నేను.

షెకోవాయ్ — ఓహో. తమరా...ఆమె వాలంటీనాయా?... అయితే సరే. తే వెడగాం. అమ్మా నటాషా! రా, అమ్మా. పిగలోకి పోదాం. చేతులుచాచి అడుక్కొని బ్రతుకుదాం. మమ్మల్ని అన్నిచోట్లనుంచీ తరిమేసేరని చెప్పుకుని ఏడుద్దాం. అమ్మా నిన్నా తరిమివేసేరు కదా, నాకూతురని తెలిసేక నటాషాని మాత్రం వుంచుతారా?

సాషా—(ఆతని చేతులలోంచి విడిలించుకొని) అబద్ధం! వాళ్ళు నన్నెందుకు వెంటేస్తారు? క్లారా! ఏమైనా కారణముందా?

క్లారా—ఆతనితో మాటలేమిటి సాషా!

ఎలెనా—నలో ఉగ్రకుబోతువాడివి, నికోలాయ్.

పెత్రోవాయ్—ఓ, శ్రీమతి మహాశయ!... రెడ్ డైరెక్టర్!...మహాశక్తి! ఆహా! (నవ్వుతూ) నమస్కారం చేస్తా? .. లేవమ్మా, వెడదాం. ఇక్కడికి తృప్తి కలిగిందా. నలుగురిముందూ వీరోధువనని వొప్పుకున్నా నా? ఏంసంతోషంకలిగి గాని (బోగోడిన్‌తో) రావయ్యా! రా. పోదాం. మనం అంతా ఒకేచుట్టూ. సహోద్యోగులం! నువ్వూ ఇంక ఎందుకూ పనికి రావు కదా? పాత చెప్పు...ఏమంటూంది నీజ్యోతిషం!...

(పెత్రోవాయ్ వెళ్లిపోతాడు. గొణుక్కుంటూ వెనకాలే అమాలియా వెడుతుంది.)

క్లారా—(బోగోడిన్ దగ్గరకు వచ్చి) ఇవాన్! నామాటనమ్ము. నేనూ ముసిలిదానినే ఐనా నేనింకా పనిచెయ్యగలను. మనల్ని దూరం చెయ్యడం ఇప్పుడప్పుడే జరగవలసిన పని కాదు కాని, మనం కావాలంటే పెన్షన్ ఇచ్చి పంపివెయ్య వచ్చునను కో...

బోగోడిన్—వద్దు. పెన్షన్ వద్దు. నేనింకా పనిచేస్తా. ఎలెనాతోటీ, కింబయీవుతోటీ కలిసి పనిచెయ్యాలనివుంది...ఆమిగిలినవాళ్ళు వద్దు...వద్దు...వాళ్ళ ఇష్టంవచ్చినట్టులా కూసుకోనియ్య. ముసిలాడికి పైప్రాణాలు పైనేపోయాయి అనుకోనీ. తన నమ్మకాలు బలవంతంగా విడిచిపెట్టుకున్నాడననీ - నాకేం లెక్కలేదు. నేను జాగ్రత్త పెట్టిన కుంచెళ్ళు ఏవిధంగా కొండచిలువలుగా ప్రవర్తించేవో అందరికీ చెప్తా. నేను మాకెగోవాకి ధియాసుడ్డాను. ఆవిడని దగ్గరకి చేరనియ్యలేదు. తప్పుమార్గాన పెట్టేను. కాని, కొస్మిన్‌ని దగ్గిరికి చేరతీసేను. ఆసంగతికూడా చెప్తా. 'భయం'కి సంబంధించిన ప్రతి చిన్నవిషయాన్ని ఆనందంతో ఎత్తుకున్నా. నిర్భీకత్వాన్ని నిరాకరించేను. కింబయీవుయొక్క పిచ్చిధోరణికి ఎగిరి గంతువేసేను. కాని, ఆతనిలోని అభివృద్ధి మరిచిపోయేను...సంకుచిత

మైన బ్రతుకు బ్రతికేను. నాగది - నాయిల్లు దాటలేదు. నిజమైన జీవితం అంటే ఏలావుంటుందో అర్థంచేసుకోలేకపోయేను... జీవితాన్ని దూరంచేసి ఎందుకు, అని ఒంటరితనం శిక్షగా విధించింది... భయంకరప్రతీకారం. నిజంగా ఏడుపొస్తూంది. సిగ్గుపడవలసిన పనేముంది?... తాళంచెవులు కావాలి అని అధికారయుతంగా అడుగుతూన్నవాళ్ళ చేతులకిస్తా. నా తాళంచెవులన్నీ ఇచ్చేస్తా. డైరెక్టర్! నీషరతులన్నీ నాకిష్టమే. (నాగతో) నువ్వూ - నేనూ ఇంకా కొంతపని చెయ్యగలం. ఆ 'పాతచెప్పు' అనడం ఏమిటో ఓమాటు చూపిస్తా.

[తెర]

శ్రీ కొండపల్లి ప్రింటింగు వర్క్సు, రాజమండ్రి.